

**avocatul
poporului**
OMBUDSMAN

RAPORT TEMATIC

**Evaluarea respectării
drepturilor omului în
Centrul de Cazare
pentru solicitanții de azil
și beneficiarii de
protecție internațională**

RAPORT TEMATIC

Evaluarea respectării drepturilor omului în Centrul de Cazare pentru solicitanții de azil și beneficiarii de protecție internațională

2026

Digitally signed by Panico Ceslav
Date: 2026.07.06 09:46:21 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

A P R O B,
Ceslav PANICO

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Autori:

Ceslav PANICO, Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Victor MORARI, consultant principal, Direcția prevenirea Torturii, OAP

Alexandru ZUBCO, șef direcție, Direcția prevenirea Torturii, OAP

Elena PALADII, consultantă principală, Direcția prevenirea Torturii, OAP

NOTĂ:

Prezentul raport a fost elaborat cu sprijinul Agenției ONU pentru Refugiați (UNHCR) în Republica Moldova. Conținutul, concluziile și recomandările formulate în cadrul documentului reflectă poziția Avocatului Poporului (Ombudsmanului) și nu exprimă în mod necesar punctul de vedere oficial al partenerului finanțator.

CUPRINS:

LISTA DE ABREVIERI	4
TERMENI DE REFERINȚĂ	5
I. INTRODUCERE	6
1.1. Scopul și obiectivele raportului	7
1.2. Mandatul Avocatului Poporului și rolul său în monitorizarea condițiilor de primire	8
1.3. Justificarea temei – respectarea drepturilor omului în perioada cazării	9
1.4. Metodologia de cercetare și limitările evaluării	9
1.5. Principiile fundamentale aplicabile recepției și cazării	12
II. CADRUL NORMATIV ȘI STANDARDE DE REFERINȚĂ	13
2.1. Norme internaționale privind condițiile de primire a solicitanților de azil	13
2.2. Cadrul legal național privind funcționarea Centrului de cazare al IGM	16
2.3. Respectarea drepturilor persoanelor cazate în Centru	19
2.4. Obligațiile și interdicțiile persoanelor cazate în Centru	47
III. ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA CENTRULUI DE CAZARE AL INSPECTORATULUI GENERAL PENTRU MIGRAȚIE	51
3.1. Aspecte administrative și organizatorice	51
3.2. Procedura de cazare în Centru	54
3.3. Ordinea interioară în Centrul de Cazare	60
IV. EVALUAREA CONDIȚIILOR DE CAZARE	62
4.1. Condițiile materiale de cazare	62
4.2. Alte aspecte privind condițiile de trai și serviciile oferite	63
V. ANALIZA IMPLEMENTĂRII RECOMANDĂRILOR ANTERIOARE	67
5.1. Măsuri adoptate de administrația Centrului și autoritățile competente	67
5.2. Lacune și riscuri identificate	71
RECOMANDĂRILE AVOCATULUI POPORULUI	79

LISTA DE ABREVIERI

ONU	Organizația Națiunilor Unite
DUDO	Declarația Universală a Drepturilor Omului
UNCHR	Agenția ONU pentru Refugiați (Moldova) / Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
UN CAT	Comitetul ONU împotriva Torturii
UN SpT	Subcomitetul ONU pentru prevenirea Torturii
CPT	Comitetul European pentru prevenirea Torturii
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
UE	Uniunea Europeană
EASO	Biroul European de Sprijin pentru Azil
EUAA	Agenția Uniunii Europene pentru Azil
FRA	Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
AP	Avocatul Poporului (Ombudsmanul)
OAP	Oficiul Avocatului Poporului (Instituția Națională de Protecție a Drepturilor Omului)
CoE	Consiliul Uniunii Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
IGM	Inspectoratul General pentru Migrație
CCSA	Centrul de cazare a solicitanților de azil
CDA	Centrul de Drept al Avocaților
CCR	Centrul de Caritate pentru Refugiați
POS	Procedură Operațională Standard

TERMENI DE REFERINȚĂ

Azil	Instituție juridică prin al cărei intermediu statul oferă străinului protecție, recunoscându-i statutul de refugiat și acordându-i protecție umanitară, protecție temporară sau azil politic.
Solicitant de azil	Străinul care a depus o cerere de azil, nesoluționată încă prin decizie irevocabilă.
Beneficiar de protecție internațională	Cetățean străin sau apatrid căruia i s-a recunoscut statutul de refugiat sau i s-a acordat protecție umanitară.
Statut de refugiat	Formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, a cetățeanului străin sau apatridului care întrunește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum și în Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967.
Condiții materiale de primire acordate solicitanților de azil	Asistență acordată solicitanților unei forme de protecție incluzând cazare, hrană, îmbrăcăminte, materiale de întreținere și igienă, transport și alocații financiare sau ai unei forme combinate a acestor elemente.
Solicitanți de azil cu necesități speciale	Copii, copii neînsoțiți, familii monoparentale cu copii, persoane cu dizabilități, femei gravide, victime ale traficului de ființe umane, persoane cu dizabilități psihosociale și intelectuale, persoane cu tulburări mintale și de comportament, precum și persoane care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, psihică sau sexuală, victime ale violenței în familie, persoane care au atins vârsta de pensionare, ale căror necesități speciale au fost constatate în urma unei evaluări individuale a situației lor.
Centru de cazare	Centru destinat cazării temporare a solicitanților de azil și a beneficiarilor de protecție internațională în condițiile prevăzute de legislația în vigoare.
Persoană cu dizabilități	Persoană cu deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngreuna participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane.
Măsuri restrictive aplicate solicitanților de azil	Prezumă: obligarea de a se prezenta la sediul uneia dintre subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului General pentru Migrație; cazarea într-un centru de cazare sau menținerea măsurii luării în custodie publică conform prevederilor Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.
Țară de origine	Țară al cărei cetățean este străinul sau, dacă acesta deține multiple cetățenii, fiecare țară al cărei cetățean este, iar în cazul apatridului, țara în care acesta își avea domiciliul legal și obișnuit.
Țară terță sigură	Țările terțe sunt considerate țări sigure pentru un solicitant de azil dacă îndeplinesc cumulativ următoarele criterii: viața și libertatea nu sunt amenințate din motive de rasă, religie, cetățenie, apartenență la un grup social sau opinii politice; nu există niciun risc de a fi persecutat sau de a fi supus unor vătămări grave în sensul art. 48 din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova; au ratificat și respectă prevederile Convenției privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, în special principiul nereturnării, precum și interdicția expulzării într-un stat în care străinul ar putea fi supus torturii sau față de care să fie aplicate tratamente crude, inumane sau degradante sau dispun de o procedură de a solicita și de a recunoaște statutul de refugiat, prevăzută prin legislația internă, precum și de a beneficia de protecție în cazul în care acest statut este acordat.
Condiții minime de cazare în Centru	Potrivit HG 1023/2012 condițiile minime de cazare include: loc de dormit, lenjerie de pat, veselă de primă necesitate.
Persoane vulnerabile	Minori, inclusiv neînsoțiți, persoane cu dizabilități, persoane în vârstă, femei însărcinate, părinți singuri cu copii minori, victime ale traficului de persoane, persoane care suferă de afecțiuni grave, persoane cu deficiențe mintale și persoane care au fost supuse torturilor, violurilor sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, precum și alte persoane care din cauza unei deficiențe sau insuficiențe a capacităților personale nu sunt în măsură să își protejeze interesele personale.

I. INTRODUCERE

Contextul elaborării raportului. Elaborarea raportului tematic este determinată de mandatul constituțional și legal al Oficiului Avocatului Poporului (OAP), precum și de necesitatea monitorizării standardelor de recepție a solicitanților de azil în contextul evoluțiilor legislative recente.

Republica Moldova și-a asumat angajamente internaționale în domeniul protecției persoanelor ce au nevoie de protecție internațională, a refugiaților și migranților în situație neregulamentară, prin ratificarea Convenției de la Geneva din 1951, a Protocolului adițional din 1967, convențiilor și directivelor europene, precum și în temeiul Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană (UE). Angajamente reflectă procesul de aliniere a Republicii Moldova la standardele europene în domeniul primirii solicitanților de protecție internațională.

Raportul are caracter public și vizează atingerea următoarelor obiective principale: a) evaluarea respectării drepturilor solicitanților de azil și ale beneficiarilor de protecție internațională în Centrul de cazare; și b) analiza progresului în implementarea recomandărilor anterioare emise de OAP către Inspectoratul General pentru Migrație (IGM), inclusiv a celor din **Raportul special privind evaluarea procedurilor de preluare a cererilor de azil în Punctul de Trecere a Frontierei de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” și asigurarea drepturilor solicitanților de azil în cadrul Centrului de cazare al Inspectoratului General pentru Migrație**¹.

Un alt aspect important este tranziția către noile mecanisme stabilite prin *Hotărârea Guvernului nr. 720/2025 pentru aprobarea mecanismelor și metodologiei aplicabile în procedura de azil (mecanismul de acordare a condițiilor materiale de primire acordate solicitanților de azil, metodologia de estimare a costurilor pentru condițiile materiale de primire, precum și mecanismul de aplicare a conceptului de țară de origine/terță sigură)*², în vigoare din 1 ianuarie 2026. Raportul vizează modul în care noile reglementări privind condițiile materiale de primire (hrană, îmbrăcăminte, transport, igienă) și metodologia de estimare a costurilor sunt transpuse în practică.

Evaluarea este realizată în contextul în care Republica Moldova este în proces de aliniere a procedurilor de primire la *Directiva 2013/33/UE de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare)*, punând accent pe: identificarea și protecția persoanelor cu necesități speciale (minori, femei însărcinate, victime ale torturii sau violenței, persoane cu dizabilități), accesul la asistență medicală, juridică și psihologică, managementul infrastructurii pentru asigurarea unui nivel de trai demn, incluzând condițiile de locuit și alimentația adecvată.

Raportul tematic **„Evaluarea respectării drepturilor omului în Centrul de cazare pentru solicitanții de azil și beneficiarii de protecție internațională”**, este elaborat în baza angajamentelor asumate de instituție în cadrul parteneriatului cu Reprezentanța Agenției ONU pentru Refugiați în Moldova (UNHCR Moldova), pentru perioada 2023–2026, de implementare a proiectului instituțional **„Monitorizarea și protecția drepturilor refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor în Republica Moldova și consolidarea capacităților autorităților guvernamentale aferente”**.

Activități anterioare. În 2024 Oficiul Avocatului Poporului a elaborat Raportul special privind evaluarea procedurilor de preluare a cererilor de azil în Punctul de Trecere a Frontierei de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” și asigurarea drepturilor solicitanților de azil în cadrul Centrului de cazare al

---

¹ Raportul special disponibil la: <https://ombudsman.md/post-document/raport-special-privind-evaluarea-procedurilor-de-preluare-a-cererilor-de-azil-in-punctul-de-trecere-a-frontierei-de-stat-aeroportul-international-chisinau-si-asigurarea-drepturilor-s-2/>

² HG nr.720/2025 disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151691&lang=ro

Inspectoratului General pentru Migrație. În procesul evaluării au fost identificate provocări și lacune în special privind cazarea persoanelor cu nevoi speciale, accesul la cazare a solicitanților de azil în zilele de odihnă, accesul la îngrijiri medicale și deficiențe în informarea acestora. În perioada 2022 - 2025, angajații OAP au efectuat **2 vizite de monitorizare și de follow-up** la Centrul de cazare. Totodată, OAP a prezentat mai multe opinii la **inițiativele legislative** pe domeniul condițiilor de primire; a inițiat litigii strategice **privind procedura de excludere din centrul de cazare**, și a examinat **cereri** ale persoanelor străine și reprezentanților lor ce conțineau alegeri de violare a drepturilor lor de către autoritățile publice naționale, etc. La fel, OAP are în procedură de investigație, dar și monitorizează situația în mai multe cazuri individuale privind respectarea drepturilor solicitanților de azil.

Analiza prezentată în raport urmărește nu doar o descriere a situației actuale, ci și evaluarea conformității politicilor și practicilor naționale cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului, oferind o perspectivă critică și orientată spre soluții. Constatările, analizele și recomandările formulate în cadrul raportului reflectă exclusiv poziția instituției, fiind fundamentate pe instrumente obiective de monitorizare, observație directă și analiză juridică.

1.1. Scopul și obiectivele raportului

Scopul general al raportului constă în evaluarea respectării drepturilor omului în cadrul Centrului de cazare pentru solicitanții de azil și beneficiarii de protecție internațională.

Raportul analizează modul în care statul implementează obligațiile asumate în vederea protecției refugiaților. Studiul analizează exclusiv mecanismele de asigurare a drepturilor persoanelor cazate în Centrul de cazare al IGM și nu vizează evaluarea condițiilor materiale de primire acordate solicitanților de azil care nu sunt încadrați în sistemul de cazare.

Pentru atingerea scopului propus, au fost stabilite următoarele obiective specifice:

- Evaluarea nivelului de implementare a recomandărilor anterioare emise de Avocatul Poporului (AP) către IGM;
- Analiza modului în care este pusă în aplicare HG nr. 720/2025, în vigoare, începând cu 1 ianuarie 2026, în special în ceea ce privește alocarea resurselor financiare necesare pentru hrană, îmbrăcăminte și produse de igienă;
- Evaluarea acțiunilor realizate pentru adaptarea condițiilor de cazare la necesitățile persoanelor cu dizabilități și asigurarea standardelor minime de cazare;
- Evaluarea accesului la asistență medicală, psihologică, socială și juridică;
- Analiza procedurilor de identificare a persoanelor cu nevoi speciale (minori, victime ale torturii, persoane cu tulburări psihice) și a măsurilor de sprijin aplicate acestora;
- Evaluarea măsurilor de izolare medicală, a modului de efectuare a controalelor în camere și a procedurilor de aplicare a sancțiunilor disciplinare;
- Evaluarea modului în care persoanele sunt informate despre drepturile lor într-o limbă pe care o înțeleg;
- Evaluarea nivelului de formare profesională a angajaților Centrului în domenii precum prevenirea torturii, exploatarea sexuală și combaterea traficului de ființe umane.
- Analiza cadrului normativ și a politicilor publice relevante privind cazarea persoanelor care au nevoie de protecție internațională, inclusiv prin prisma angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova;
- Identificarea barierelor legislative, instituționale, administrative și operaționale în procesul cazării, din perspectiva protecției drepturilor omului;

- Integrarea perspectivei de vulnerabilitate (gen, vârstă, dizabilitate) în evaluarea accesului la cazare și a condițiilor de trai în Centru de cazare (CCSA) în vederea asigurării respectării principiului nediscriminării și a protecției a grupurilor cu nevoi speciale;
- Contribuirea la îmbunătățirea răspunsului instituțional prin formularea de recomandări direcționate, în vederea consolidării sustenabilității sistemului de cazare;
- Evaluarea măsurilor întreprinse de IGM în domeniul asigurării adecvate a cazării solicitanților de azil.

1.2. Mandatul Avocatului Poporului și rolul său în monitorizarea condițiilor de primire

Avocatul Poporului își exercită activitatea în temeiul art. 59¹ din Constituția Republicii Moldova și al Legii nr. 52 din 03 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). Ombudsmanul asigură promovarea și protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, acționând în conformitate cu Principiile de la Paris (Principiile privind statutul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului) și Principiile de la Veneția.

Ombudsmanul contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a acestora la nivel național, prin perfecționarea legislației privind domeniul drepturilor omului și libertăților fundamentale, prin colaborarea internațională în acest domeniu, prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor de apărare a acestora.

Pentru realizarea funcției de monitorizare, potrivit Legii, Avocatul Poporului are acces neîngrădit la registre, precum și în centre de cazare, puncte de trecere a frontierei, sectoare ale poliției de frontieră, inclusiv în zonele cu acces limitat, precum și dreptul de a efectua fotografii, de a prelucra date și de a realiza interviuri cu persoanele aflate în spații private sau supuse altor limitări de drepturi, etc. Totodată, OAP deține o vastă expertiză și experiență în domeniul monitorizării respectării drepturilor omului, inclusiv în ceea ce privește persoanele care au nevoie de protecție internațională. Procesele de monitorizare sunt independente, ample, obiective și bazate pe metodologii adaptate și standardizate.

În contextul condițiilor materiale de primire a solicitanților de azil, OAP are un rol principal în evaluarea respectării drepturilor fundamentale ale acestora, în special dreptul la un trai decent, la integritate fizică și psihică, precum și accesul la servicii și remedii efective. În acest scop, instituția examinează cererile depuse de persoanele vizate, desfășoară vizite de monitorizare și formulează recomandări adresate autorităților competente.

Rapoartele Avocatului Poporului au devenit surse de informare veridice pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), Comitetul ONU împotriva Torturii (CAT), Subcomitetul pentru Prevenirea Torturii (SPT) și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) cu privire la situația privind respectarea de către Republica Moldova a angajamentelor asumate în vederea respectării dreptului la viață, integritate fizică și psihică a persoanelor; protecția solicitanților de azil sau beneficiarilor de protecție internațională; a victimelor oricăror forme de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum acces la remedii efective în instanțele naționale, etc.

Prin activitatea sa, OAP contribuie la consolidarea transparenței și responsabilității autorităților publice implicate în gestionarea sistemului de azil. Monitorizarea condițiilor materiale din Centrul de cazare reprezintă un instrument important pentru identificarea deficiențelor și formularea de soluții, în vederea asigurării condițiilor conforme standardelor naționale și internaționale în domeniul drepturilor omului.

1.3. Justificarea temei – respectarea drepturilor omului în perioada cazării

Elaborarea raportului tematic este determinată de necesitatea evaluării respectării drepturilor omului în perioada cazării solicitanților de azil și a beneficiarilor de protecție internațională în Centrul de cazare, în contextul evoluțiilor recente ale sistemului național de primire și al angajamentelor asumate de Republica Moldova în domeniul protecției internaționale.

Perioada cazării reprezintă o etapă importantă în procesul de acordare a protecției internaționale, întrucât aceasta implică asigurarea condițiilor de trai conforme demnității umane și accesul efectiv la drepturi, precum asistența medicală, servicii sociale și juridice și protecția persoanelor vulnerabile. Orice deficiență în acest domeniu poate crea premisele încălcării drepturilor fundamentale ale persoanelor aflate în situație de vulnerabilitate.

Demersul este susținut și de constatările anterioare ale Oficiului Avocatului Poporului, precum și de cererile examinate, care au evidențiat lacune în asigurarea condițiilor de cazare, accesului la servicii și adaptarea mecanismelor existente la nevoile specifice ale beneficiarilor. De asemenea, implementarea noilor reglementări în domeniul condițiilor de primire impune evaluarea modului în care acestea sunt aplicate în practică.

În acest context, analiza condițiilor de cazare din Centrul de cazare este importantă pentru a determina gradul de conformitate a cadrului legal și a practicilor naționale cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului și pentru a identifica eventualele deficiențe de ordin legislativ, instituțional sau operațional. Prin urmare, **raportul urmărește să ofere o evaluare obiectivă și fundamentată a situației existente, contribuind la îmbunătățirea cadrului de protecție și la consolidarea mecanismelor instituționale.**

1.4. Metodologia de cercetare și limitările evaluării

Metodologia aplicată în cadrul raportului este concepută pentru a asigura evaluarea independentă, obiectivă, bazată pe probe, în conformitate cu standardele internaționale privind monitorizarea drepturilor omului. Procesul de cercetare a integrat multiple surse de date și a combinat instrumente calitative și cantitative, pentru a obține o imagine complexă și contextualizată a modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cazate în Centrul de cazare al IGM.

Raportul tematic se bazează pe o metodologie comprehensivă, incluzând, dar nu se limitează doar la:

- ✓ Analiza standardelor internaționale de referință: Puncte de reper pentru realizarea evaluării respective au fost: Ghidul Biroului European de Sprijin pentru Azil (EASO) „Ghidul EASO privind condițiile de primire: standarde operaționale și indicatori”³; „Ghidul practic privind managementul unui centru de recepție”, elaborat de Agenția Uniunii Europene pentru Azil (EUAA)⁴, Manualul de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație elaborat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)⁵, Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene (CoE) din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și

---

³ Ghid EASO privind condițiile de primire: standarde operaționale și indicatori, disponibil la:

<https://www.euaa.europa.eu/ro/publications/ghid-privind-conditiile-de-primire-standarde-si-indicatori>

⁴ Ghid practic privind managementul unui centru de recepție, disponibil la:

<https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-management-reception-centre-arrival>

⁵ Manual de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație, ediți 2020, disponibil la

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-handbook-law-asylum-migration-borders-2020-ed_ro.pdf

retragere a protecției internaționale (reformare)⁶ și Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională⁷. De asemenea, au fost analizate tratatele internaționale și europene în materia protecției persoanelor refugiate, solicitante de azil, inclusiv jurisprudența europeană relevantă (reper).

- ✓ Analiza cadrului normativ și a politicilor publice: Primul nivel al metodologiei a vizat evaluarea cadrului normativ și a politicilor publice, în scopul determinării gradului în care Republica Moldova a transpus obligațiile internaționale în reglementările naționale. Evaluarea a avut în vedere atât cadrul juridic existent (inclusiv legislația națională, directivele Uniunii Europene și tratatele internaționale ratificate), cât și examinarea coerenței și eficienței acestuia, în special din perspectiva aplicării practice și a capacității de a asigura respectarea drepturilor persoanelor cazate în Centrul de cazare.
- ✓ Observația directă: Un element forte al procesului de monitorizare a fost realizarea observației directe a activităților și proceselor din cadrul CCSA. În acest sens, au fost realizate 2 vizite de monitorizare la 22 aprilie 2026 și la 3 iunie 2026. Vizitele a avut ca obiectiv evaluarea nivelului de respectare a drepturilor omului în cadrul centrului și a inclus: monitorizarea spațiilor, oficiilor și a documentelor; desfășurarea discuțiilor confidențiale atât cu beneficiarii, cât și cu personalul centrului; verificarea condițiilor materiale de cazare; evaluarea accesului la servicii și facilități; precum și analiza actelor normative interne, monitorizarea proceselor, etc.
- ✓ Discuții cu părțile interesate: În vederea asigurării înțelegerii cuprinzătoare a contextului, metodologia a inclus desfășurarea de interviuri cu angajații Centrului de cazare. Acestea au avut ca scop colectarea de date calitative directe privind modul de respectare a drepturilor fundamentale în cadrul instituției, precum și identificarea eventualelor dificultăți și bune practici în activitatea curentă.
- ✓ Interviuri confidențiale cu solicitanții de azil: În vizitele realizate au avut loc 7 interviuri cu 7 solicitanți de azil aflați în Centrul de cazare (6 bărbați și 1 femeie). Intervistații nu au pretins alegații de tortură/ rele tratamente din partea angajaților Centrului.
- ✓ Examinarea documentației interne: Analiza documentelor interne ale Centrului de cazare, precum și a proiectelor de inițiativă privind modificarea cadrului normativ intern, a urmărit verificarea existenței și aplicării procedurilor operaționale standardizate. De asemenea, au fost evaluate procedura de asigurare a cazării, drepturile, obligațiile și interdicțiile persoanelor cazate, regulile de ordine interioară, procedurile de scoatere din evidență a beneficiarilor. În același timp, au fost analizate datele statistice referitoare la beneficiarii centrului, bugetul instituției, planurile anuale de activitate (2022-2025), extrase din registre, precum și alte informații relevante, inclusiv notele de bilanț pentru anii 2022–2025. Această componentă a evaluării a contribuit la identificarea bunelor practici, dar și a provocărilor instituționale.
- ✓ Analiza comparativă cu bune practici internaționale: Datele colectate au fost ulterior corelate și comparate cu standardele minime internaționale și cu modele de bune practici europene. Au fost consultate documente și rapoarte ale CoE, Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), Ghidurile practice și instrumentele Agenției Uniunii Europene pentru Azil (EUAA)⁸ Analiza judiciară. Primirea solicitanților de protecție internațională (Directiva 2013/33/UE privind

---

⁶ Directiva 2013/32/UE disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0032&from=PL>

⁷ Directiva 2013/33/UE, disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32013L0033>

⁸ Ghiduri practice și instrumente EUAA, disponibile la: <https://www.euaa.europa.eu/practical-guides-and-tools#section4603-6>

condițiile de primire) realizată de Biroul European de Sprijin pentru Azil⁹ (EASO) și UNHCR¹⁰, pentru a fundamenta recomandările pe standarde recunoscute la nivel internațional.

Considerații etice și colaborare instituțională: Procesul de monitorizare a fost realizat cu respectarea principiilor etice în domeniul monitorizării drepturilor omului, inclusiv consimțământul informat, confidențialitatea, obiectivitatea și imparțialitatea. Aceste metode au asigurat realizarea unei evaluări cuprinzătoare, independente și bine fundamentate, în conformitate cu standardele internaționale aplicabile în domeniul monitorizării drepturilor omului.

Limitările evaluării: Deși metodologia aplicată a permis realizarea unei evaluări complexe, procesul a fost supus unor limitări obiective care influențează caracterul exhaustiv și exactitatea constatărilor: -

- În primul rând, absența procedurilor operaționale standard interne pentru anumite domenii (*de exemplu, gestionarea bunurilor neridicate ale persoanelor radiate*) a limitat analiza retrospectivă și evaluarea conformității instituționale.
- O altă limitare o constituie dependența de asistența externă în furnizarea serviciilor medicale, psihologice și juridice, asigurate preponderent prin intermediul proiectelor organizațiilor neguvernamentale (*ex. Agenția ONU pentru Refugiați, UNCHR-Moldova, Organizația Internațională pentru Migrație, Danish Refugee Council, Centrul de Drept al Avocaților, Centrul de Caritate pentru Refugiați, AVE-Copii, Caritas-Moldova, People in Need Moldova, Crucea Roșie din Republica Moldova, etc.*). În aceste condiții, evaluarea reflectă mai degrabă calitatea serviciilor oferite de parteneri, decât capacitatea sustenabilă a sistemului public, în contextul lipsei serviciilor respective, dar și a personalului specializat în statele de personal ale instituției.
- Fluctuațiile sporite ale personalului CCSA au lăsat amprenta în memoria instituțională și a proceselor realizate. Suplimentar, se completează cu faptul că responsabilitățile pentru managementul cazării, administrarea instituției, decizională revine exclusiv șefului, șefului-adjunct CCSA și altor 2-3 angajați, în lipsa cărora gestionarea situațiilor instituționale ar fi extrem de complicată.
- De asemenea, limitările tehnice în documentarea incidentelor, în special absența echipamentelor precum aparatele „Drager” și etilotestele, determină ca evaluarea stării de ebrietate să se bazeze pe observație directă, presupuneri sau discuții, ceea ce afectează aprecierea obiectivității și legalității sancțiunilor disciplinare aplicate solicitanților de azil cazați.
- Totodată, lipsa Cancelariei proprii (un serviciu de secretariat) pentru înregistrarea plângerilor, acestea fiind transmise la sediul central al IGM, constituie o barieră ce conduce la subraportarea incidentelor și la conturarea unei imagini statistice care nu reflectă pe deplin realitatea din teren. Aici, completăm cu lipsa unui serviciu finanțe, pentru oferirea suportului financiar solicitanților.
- Evaluarea a fost realizată într-un context de tranzitie legislativă și normativă rapidă, caracterizată prin reglementări în curs de actualizare și implementarea recentă a unor noi mecanisme, ceea ce limitează aprecierea impactului acestora pe termen mediu și lung.
- Evaluarea a fost efectuată prin raportare la Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare), aflată în vigoare și transpusă în legislația națională la data desfășurării activității de monitorizare. În consecință, nu au fost utilizate drept criterii de evaluare prevederile Directivei (UE) 2024/1346 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la 22 mai 2024 și intrată în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării sale¹¹.

---

⁹ Analiza judiciară EASO, disponibilă la:

https://www.euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO_Reception_JA_EN.pdf

¹⁰ Aranjamente de recepție UNHCR, disponibile la: <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/5846cf727.pdf>

¹¹ Directiva (UE) 2024/1346 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională, disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj/ron>

1.5. Principiile fundamentale aplicabile recepției și cazării

Asigurarea primirii și cazării solicitanților de azil trebuie realizată în conformitate cu principiile fundamentale consacrate în dreptul internațional al drepturilor omului și în standardele europene aplicabile. Acestea includ respectarea demnității umane, egalitatea de tratament și nediscriminarea, accesul echitabil la servicii de bază, asistență juridică și medicală adecvată, protecția persoanelor vulnerabile, precum și prevenirea tratamentelor inumane sau degradante.

Acordarea condițiilor de primire trebuie să se bazeze pe principii de transparență și responsabilitate, revenind autorității competente pentru străini (IGM) rolul principal în asigurarea unor procese decizionale echitabile, inclusiv în contextul implicării altor actori, precum organizațiile neguvernamentale sau sectorul privat.

Totodată, este necesară promovarea participării active a solicitanților, inclusiv a copiilor, în gestionarea aspectelor ce vizează condițiile de trai, precum și garantarea accesului egal la servicii, fără discriminare.

În același timp, condițiile de primire trebuie adaptate nevoilor individuale ale solicitanților, în special ale persoanelor vulnerabile, ținând cont de factori precum vârsta, starea de sănătate, dizabilitatea, genul, identitatea de gen și orientarea sexuală.

Aceste principii trebuie să orienteze atât elaborarea cadrului normativ și a politicilor publice, cât și aplicarea măsurilor administrative privind organizarea activității CCSA, condițiile de trai și procedurile de admitere și eliberare. Respectarea lor consecventă constituie o premisă de bază pentru îndeplinirea obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova în domeniul protecției drepturilor omului.

II. CADRUL NORMATIV ȘI STANDARDE DE REFERINȚĂ

2.1. Norme internaționale privind condițiile de primire a solicitanților de azil

În acest subcapitol sunt analizate principalele standarde internaționale și regionale care stabilesc obligațiile statelor în asigurarea respectării drepturilor omului în cadrul procedurilor administrative privind acordarea condițiilor de primire solicitanților de azil. Aceste instrumente juridice constituie repere pentru evaluarea conformității cadrului național cu principiile fundamentale ale drepturilor omului, evidențiind necesitatea ca, condițiile materiale de primire, inclusiv cele de cazare, să fie garantate în mod efectiv, echitabil și cu respectarea demnității umane.

În contextul asigurării condițiilor de primire pentru solicitanții de azil, inclusiv cazarea, prevederile **Declarației Universale a Drepturilor Omului** (DUDO) stabilește cadrul general de protecție aplicabil acestora. Astfel, articolele 1 și 2 consacră principiile demnității umane și nediscriminării, și impun ca măsurile de cazare să fie acordate în condiții egale și respectuoase. Articolele 3 și 5 garantează dreptul la securitate și interzic tratamentele inumane sau degradante, ceea ce presupune asigurarea unor condiții de trai sigure și adecvate în Centrul de cazare. Totodată, articolele 7 și 9 subliniază egalitatea în fața legii și interzicerea detenției arbitrare, impunând ca cazarea să nu echivaleze cu o privare nejustificată de libertate. De asemenea, articolul 13 privind libertatea de circulație este relevant în raport cu eventualele restricții aplicate în centrul de cazare, iar articolul 14 consacră dreptul de a solicita azil, fundamentând obligația statelor de a institui mecanisme de protecție adecvate. În completare, articolul 22 referitor la securitatea socială susține necesitatea acordării unui sprijin corespunzător în perioada procedurii de azil, iar articolul 25 prevede dreptul la un nivel de trai adecvat, inclusiv locuința, constituind baza principală pentru asigurarea condițiilor materiale de primire conforme cu standardele minime de demnitate și protecție.¹²

În ceea ce privește asigurarea condițiilor de cazare pentru solicitanții de azil, prevederile **Convenției Europene a Drepturilor Omului**¹³ (CEDO) stabilesc garanții privind tratamentul acestora. Astfel, articolul 3 interzice orice formă de tratament inuman sau degradant, impunând ca, condițiile de cazare să respecte standardele minime de demnitate, igienă și siguranță. Articolul 5 garantează dreptul la libertate și securitate, ceea ce presupune că cazarea nu trebuie să echivaleze cu o detenție de facto, iar orice restrângere a libertății trebuie să fie legală, necesară și proporțională. În același timp, articolul 8 protejează dreptul la viață privată și de familie, impunând respectarea principiului unității familiei și a spațiului privat în cadrul Centrului de cazare.

De asemenea, articolul 13 asigură dreptul la un recurs efectiv împotriva eventualelor încălcări ale drepturilor, iar articolul 14 interzice discriminarea în accesul la condițiile de primire, inclusiv cazare. În completare, articolul 2 din Protocolul nr. 1 garantează dreptul la educație, relevant în special pentru copiii cazați, iar articolul 2 din Protocolul nr. 4 consacră libertatea de circulație și alegerea reședinței, limitând posibilitatea impunerii unor restricții nejustificate în cadrul Centrului de cazare. Astfel, aceste dispoziții impun statelor obligația de a organiza cazarea solicitanților de azil în condiții care să respecte drepturile fundamentale, evitând orice ingerințe nejustificate în libertatea, demnitatea și viața acestora.

Jurisprudența CtEDO a extins interpretarea articolelor 3 și 8 din Convenție, pentru a include situații legate de lipsa accesului la o locuință adecvată, mai ales pentru persoane vulnerabile. Cazuri precum *M.S.S. c.*

---

¹² Declarația Universală a Drepturilor Omului, în vigoare din 30.12.1998, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115540&lang=ro

¹³ Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115582&lang=ro

*Belgiei și Greciei*¹⁴ au subliniat obligația statelor de a asigura condiții de trai minime, inclusiv cazarea, pentru solicitanții de protecție internațională.

În Republica Moldova, cadrul juridic aplicabil solicitanților de azil și refugiaților este fundamentat pe prevederile **Convenției privind statutul refugiaților**¹⁵ (Convenția din 1951) și ale **Protocolului privind statutul refugiaților**¹⁶ (1967), la care statul este parte. Aceste instrumente stabilesc standardele internaționale minime de protecție, aplicabile inclusiv în etapa inițială a procedurii de azil, înainte de recunoașterea formală a statutului de refugiat.

De asemenea, Convenția din 1951 consacră drepturi relevante pentru condițiile materiale de primire, precum nediscriminarea (articolul 3), accesul la raționalizarea resurselor (articolul 20), educație (articolul 22) și libertatea de circulație (articolul 26), care contribuie la asigurarea unui tratament uman și a unui nivel minim de trai adecvat. În mod particular, articolul 21 prevede accesul la locuință în condiții echitabile; totuși, Republica Moldova a formulat, prin Legea nr. 677/2001,¹⁷ o rezervă față de această dispoziție, stipulând că nu își asumă obligația de a asigura locuințe refugiaților.

Cu toate acestea, rezerva nu exonerează statul de obligațiile mai largi asumate în materia drepturilor omului. În acest sens, **Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale**,¹⁸ în special articolul 11, consacră dreptul la un nivel de trai adecvat, inclusiv la locuință, aplicabil tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția statului. Potrivit interpretării oferite de **Comitetul ONU pentru drepturile economice, sociale și culturale**, dreptul la locuință adecvată include elemente precum securitatea juridică a locuirii, accesibilitatea economică, condițiile materiale corespunzătoare, accesul la infrastructură și protecția împotriva evacuărilor forțate. Aceste exigențe sunt relevante în cazul solicitanților de azil, având în vedere vulnerabilitatea acestora.¹⁹

În contextul asigurării condițiilor de primire pentru solicitanții de azil, **Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice**,²⁰ prin articolul 12, garantează dreptul persoanelor aflate în mod legal pe teritoriul unui stat la libertatea de circulație și la alegerea reședinței. Această prevedere este relevantă în materia cazării, întrucât impune ca eventualele restricții privind locul de ședere al solicitanților de azil să fie justificate, proporționale și conforme cu legea, fără a afecta în mod nejustificat libertatea individuală.

Un rol important în interpretarea și aplicarea Convenției privind statutul refugiaților revine Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), în temeiul articolului 35 al Convenției. În Republica Moldova, UNHCR contribuie la monitorizarea respectării obligațiilor internaționale, oferind

---

¹⁴ Cauza M.S.S. c. Belgiei și Greciei, disponibilă la:

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22M.S.S.%22%2C%22itemid%22:%5B%22002-628%22%5D%7D>

¹⁵ Convenția ONU privind statutul refugiaților, în vigoare pentru Republica Moldova din 01.05.2002, disponibilă la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116826&lang=ro

¹⁶ Protocolul ONU privind statutul refugiaților, în vigoare pentru Republica Moldova din 21.05.2002, disponibil la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116827&lang=ro

¹⁷ Legea pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților nr.677/2001, disponibilă la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=61722&lang=ro

¹⁸ Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, disponibil la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115566&lang=ro

¹⁹ Comentariului general nr. 4 al Comitetului ONU pentru drepturile economice, sociale și culturale, disponibil la: <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/committee-economic-social-and-cultural-rights>

²⁰ Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, disponibil la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115567&lang=ro

asistență tehnică și recomandări autorităților naționale, inclusiv în domeniul asigurării condițiilor de primire și de cazare.

Prin urmare, chiar și în condițiile existenței unor rezerve la anumite dispoziții ale Convenției, Republica Moldova are obligația de a asigura solicitanților de azil condiții de primire, inclusiv cazare, care să respecte standardele minime de demnitate și securitate, în conformitate cu dreptul internațional al refugiaților și al drepturilor omului.

În contextul asigurării condițiilor de cazare pentru copiii solicitanți de azil, prevederile **Convenția ONU cu privire la drepturile copilului**²¹ impun statelor obligația de a respecta interesul superior al copilului ca principiu primordial în toate deciziile care îi privesc (articolul 3). Astfel, cazarea trebuie să asigure protecția, siguranța și bunăstarea copilului, în conformitate cu standarde privind sănătatea, securitatea și îngrijirea. În același timp, statele trebuie să garanteze dreptul copilului la viață, supraviețuire și dezvoltare (articolul 6), precum și să ofere protecție specială copiilor lipsiți de mediul familial, inclusiv prin forme alternative de îngrijire adecvate (articolul 20). În cazul copiilor solicitanți de azil, articolul 22 prevede acordarea protecției și asistenței umanitare corespunzătoare, inclusiv în ceea ce privește condițiile de cazare. Totodată, în lumina interdicției detenției arbitrare și a tratamentelor inumane, cazarea nu trebuie să echivaleze cu o privare de libertate, fiind necesară identificarea unor alternative adecvate care să permită menținerea unității familiale și respectarea dreptului copilului la viață de familie.

În cadrul **Directivei 2013/33/UE**, cazarea reprezintă un element de bază al condițiilor materiale de primire acordate solicitanților de protecție internațională. Aceasta este asigurată fie în natură, prin centre de primire, fie sub formă de sprijin financiar sau mixt, în funcție de sistemul fiecărui stat membru. Indiferent de modalitatea aleasă, statele au obligația de a garanta un nivel de trai adecvat, care să asigure subzistența persoanei și să îi protejeze sănătatea fizică și mintală.

Un aspect important este că accesul la cazare trebuie **acordat imediat după depunerea cererii de protecție internațională**, fără întârzieri nejustificate. În același timp, autoritățile trebuie să acorde o atenție deosebită persoanelor vulnerabile, în special copiilor, persoanelor cu necesități speciale și în etate, respectând interesul superior al acestora și, pe cât posibil, menținând unitatea familiei în cadrul facilităților de cazare.

Deși Directiva permite, în anumite situații, reducerea sau retragerea condițiilor materiale, inclusiv a cazării, măsurile **trebuie limitate și nu pot duce la privarea solicitantului** de un standard minim de trai. Astfel, chiar și în caz de sancțiuni, statele membre rămân obligate să asigure condiții de bază, inclusiv accesul la cazare, hrană și igienă.

În **concluzie**, analiza normelor internaționale și regionale evidențiază faptul că asigurarea condițiilor de cazare pentru solicitanții de azil nu reprezintă doar o obligație administrativă a statelor, ci o obligație directă a respectării drepturilor fundamentale ale omului. Standardele impun ca, condițiile de primire să fie organizate într-un mod care să garanteze demnitatea umană, să asigure dreptul la un trai decent al persoanelor, să prevină orice formă de tratament inuman sau degradant și să respecte libertatea, viața privată și unitatea familială a persoanelor vizate.

Totodată, interdependența dintre drepturile civile, politice, economice și sociale subliniază că accesul la o locuință adecvată este primordial pentru exercitarea efectivă a altor drepturi fundamentale. Chiar și în contextul unor limitări sau rezerve legislative, statele nu pot eluda obligația de a asigura un nivel minim de trai, adaptat nevoilor persoanelor vulnerabile, conform standardelor internaționale.

²¹ Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, disponibilă la:
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115568&lang=ro

Prin urmare, respectarea drepturilor omului în contextul asigurării condițiilor de primire, inclusiv a cazării, trebuie privită ca un criteriu relevant de evaluare a legalității și legitimității politicilor naționale în domeniul azilului, reflectând angajamentul statului de a proteja demnitatea și integritatea fiecărei persoane aflate sub jurisdicția sa. Astfel, ar preveni riscul ca aceste persoane să devină și mai vulnerabile.

2.2. Cadrul legal național privind funcționarea Centrului de cazare al IGM

Odată cu adoptarea *Legii nr. 1286/2002 privind statutul refugiaților*²², aplicabilă în perioada 01.01.2003 – 13.03.2009, au fost stabilite primele norme juridice pentru organizarea și funcționarea centrelor destinate solicitanților de azil în Republica Moldova. În conformitate cu prevederile acestei legi, Direcția refugiați din cadrul Biroului migrație și azil avea atribuția de *a înființa, după necesitate, precum și de a administra centrele de recepție, triere și cazare pentru solicitanții de azil și refugiați*. Regulamentele de funcționare ale acestor centre urmau să fie aprobate de către directorul Biroului migrație și azil.

Totodată, legea prevedea posibilitatea plasării solicitanților de azil în aceste centre specializate, în scopul asigurării condițiilor adecvate de primire și gestionare a cererilor de azil. În același timp, Guvernul, împreună cu autoritățile publice centrale și locale, aveau responsabilitatea de a orienta eforturile instituționale și administrative spre crearea și dezvoltarea centrelor de recepție, triere și cazare destinate acestei categorii de persoane.

În vederea implementării prevederilor legale, la 08.06.2004 Guvernul Republicii Moldova a aprobat, prin Hotărârea nr. 636/2004, efectivul-limită al Direcției principale pentru Refugiați, precum și crearea Centrului de cazare pentru solicitanții de azil și refugiați. Prin același act normativ a fost stabilit efectivul-limită al centrului la 12 unități de personal²³. Personalul angajat în cadrul centrului urma să desfășoare activități specifice unor domenii distincte, precum învățământul, ocrotirea sănătății și asistența socială, în vederea asigurării condițiilor necesare pentru primirea și sprijinirea solicitanților de azil și refugiaților.

În anul 2008, Legea nr. 1286/2002 privind statutul refugiaților a fost abrogată, fiind adoptată *Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova*²⁴, care constituie cadrul normativ de bază în domeniu până în prezent. Aceasta a contribuit la dezvoltarea și consolidarea reglementărilor privind cazarea solicitanților de azil, prin definirea și reglementarea expresă a noțiunii de **„centru de cazare”**. Totodată, prin modificările legislative ulterioare, inclusiv cele intrate în vigoare la 01.01.2026, a fost introdusă noțiunea de **„condiții materiale de primire”**, care include, printre altele, și asigurarea cazării solicitanților de azil. Între timp, atribuțiile privind înființarea și administrarea centrelor de cazare au fost preluate de Inspectoratul General pentru Migrație, iar organizarea și funcționarea Centrului de cazare trebuie să se realizeze în baza unui regulament aprobat de Guvern.

Prin modificările operate prin *Legea nr. 297/2024 pentru modificarea unor acte normative (privind procedura de azil)*²⁵, intrată în vigoare la 01.01.2026, au fost instituite **măsuri restrictive** pentru a asigura eficiența procedurii rapide de examinare a cererilor de azil și a preveni abuzurile. Măsurile sunt aplicabile inclusiv în situațiile în care solicitanții de azil prezintă un pericol pentru securitatea națională, ordinea publică, sănătatea sau moralitatea publică ori pentru drepturile și libertățile altor persoane. În acest context, Inspectoratul General pentru Migrație poate dispune, față de solicitanții de azil, aplicarea unor

²² Articolele 11, 15 și 38 din Legea nr.1286/2002, disponibile la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=29719&lang=ro#

²³ HG nr.636/2004, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=29881&lang=ro#

²⁴ Legea nr.270/2008 disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146838&lang=ro

²⁵ Articolul 64/1 Legea nr.297/2024, disponibil la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146730&lang=ro

măsuri restrictive, printre care se regăsește și **cazarea într-un centru de cazare**. La CCSA au fost plasate sub forma măsurilor restrictive 8 străini.

Potrivit art. 64³, pe durata examinării cererii de azil, în vederea realizării activităților prevăzute la art. 55 și art. 56 din Legea 270/2008, Inspectoratul General pentru Migrație poate dispune, prin decizie motivată, cazarea solicitantului de azil într-un centru de cazare, chiar dacă acesta dispune de mijloace proprii de întreținere. De asemenea, solicitantul pe durata cazării are obligația de a nu părăsi Centrul de cazare fără acordul scris al șefului Centrului de cazare.

În continuarea procesului de reformă, în decembrie 2024 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 297/2024 pentru modificarea unor acte normative (privind procedura de azil), prin care au fost transpuse în legislația națională mai multe prevederi ale Directivei 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind standardele pentru primirea solicitanților de protecție internațională²⁶.

În acest sens, au fost preluate și integrate noțiuni, precum „**condiții materiale de primire**” și „**solicitant cu nevoi speciale de primire**”, prevăzute la art. 2 lit. (g) și (k) din directivă. De asemenea, au fost transpuse dispoziții referitoare la detenția solicitanților de azil (art. 8 și art. 9 alin. (1) și (3)), garanțiile acordate solicitanților aflați în detenție (art. 10 alin. (4)), precum și normele generale privind condițiile materiale de primire și îngrijirile medicale (art. 17 alin. (1), (3) și (5)).

Totodată, conform art. 17 alin. (1) din Directivă, statele membre au obligația de a asigura solicitanților de azil **accesul la condițiile materiale de primire începând cu momentul depunerii cererii de protecție internațională**. În același context, au fost transpuse și alte prevederi, inclusiv art. 6 alin. (2), art. 13, art. 19, art. 20 alin. (1) și (6), art. 21, art. 22 alin. (1)–(3), precum și art. 25 din directivă.

În temeiul art. 28¹ alin. (2) din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, în noiembrie 2025 Guvernul a aprobat, prin Hotărârea nr. 720/2025²⁷, mecanismele și metodologia aplicabile în procedura de azil, inclusiv **Mecanismul privind acordarea condițiilor materiale de primire acordate solicitanților de azil**, prevăzut în anexa nr. 1. Actul normativ a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2026 și reglementează, de asemenea, metodologia de estimare a costurilor pentru aceste condiții, precum și mecanismul de aplicare a conceptului de **țară de origine sau țară terță sigură**.

Potrivit pct. 1 din mecanism, solicitantul de azil care nu dispune de mijloace de întreținere beneficiază, la cerere, de un set de condiții materiale de primire, care includ cazarea în Centrul de cazare al Inspectoratului General pentru Migrație, hrană, îmbrăcăminte, precum și alte facilități materiale. Acestea pot acoperi inclusiv cheltuieli pentru transportul public și produse de igienă personală, în limitele stabilite conform metodologiei de estimare a costurilor.

Mecanismul consacră un capitol distinct dedicat **cazării solicitanților de azil**, ca parte integrantă a condițiilor materiale de primire. Astfel, potrivit pct. 22, solicitanții de azil beneficiază de cazare în Centru, creat în temeiul art. 7 alin. (1) din Legea nr. 270/2008, **care funcționează conform prevederilor Legii nr. 75/2015 cu privire la locuințe și constituie parte a condițiilor materiale de primire**.

Reglementarea în cauză ridică neclarități în ceea ce privește raportul juridic dintre Centrul de cazare, ca structură administrată de Inspectoratul General pentru Migrație, și cadrul general instituit prin Legea cu privire la locuințe. Totodată, **legislația națională cadru nu prevede în mod expres alternative** la cazarea solicitanților de azil, în condițiile în care, la moment, funcționează un singur Centru de cazare la nivel național. În acest context, nu este reglementată expres nici în Legea cu privire la locuințe,

²⁶ Directiva 2013/33/UE, disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32013L0033>

²⁷ Hotărârea nr. 720/2025, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151691&lang=ro

posibilitatea extinderii opțiunilor de cazare, de exemplu prin includerea solicitanților de azil în categoria beneficiarilor de locuințe sociale sau alte forme de cazare, precum hoteluri-azil, etc.

Potrivit pct. 2 și 3 din Regulamentul Centrului de cazare²⁸, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1023/2012, Centrul reprezintă o structură specializată, subordonată Inspectoratului General pentru Migrație din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, destinată cazării temporare a solicitanților de azil și a beneficiarilor de protecție internațională care întrunesc condițiile stabilite de regulament. Totodată, Centrul nu are statut de persoană juridică.

În conformitate cu prevederile regulamentare, Centrul îndeplinește o serie de funcții. Astfel, acesta asigură recepția și cazarea temporară a solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională, precum și, *în limitele fondurilor disponibile*, condiții minime de trai, inclusiv loc de dormit, lenjerie de pat și veselă de primă necesitate, conform normelor sanitare și de igienă. De asemenea, Centrul contribuie la asigurarea protecției internaționale a beneficiarilor, la garantarea siguranței persoanelor cazate și a bunurilor acestora, precum și la aplicarea legislației în vigoare în raport cu persoanele aflate în evidență. Totodată, Centrul are și un rol social și de integrare, prin organizarea de activități cultural-educative, sportive, recreative și de creație, precum și prin facilitarea accesului la servicii juridice, sociale și psihologice, inclusiv prin intermediul centrelor de creație care activează în cadrul acestuia.

În martie 2026, Direcția politici în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, migrației și azilului a Ministerul Afacerilor Interne (MAI) a anunțat consultări publice și avizarea *proiectului hotărârii de Guvern cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (pentru modificarea Regulamentului Centrului de cazare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1023/2012 și ajustarea unor prevederi ale mecanismelor și metodologiei aplicabile în procedura de azil, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 720/2025) (număr unic 231/MAI/2026)*²⁹.

În procesul de consultare publică a acestui proiect, Avocatul Poporului a transmis Opinia sa autorului proiectului, evidențiind că proiectul de modificare a Regulamentului Centrului de cazare, deși urmărește alinierea cadrului normativ la noile prevederi ale Legii nr. 270/2008, modificate prin Legea nr. 297/2024, prezintă multiple lacune de legalitate, claritate și conformitate cu standardele drepturilor omului. Sub aspect material, noul regulament este apreciat ca fiind ***excesiv de restrictiv, apropiindu-se de un regim de „semi-detenție”, decât de protecție/ social***, prin instituirea măsurilor: **precum pază, controlul corporal, restricționarea libertății de circulație și un sistem extins de obligații, restricții, interdicții și sancțiuni**. Avocatul Poporului recomandă IGM să se abțină de la instituționalizarea unui **instituții de detenție „penitenciar-tip” a solicitanților de azil**. Centrul de cazare este destinat pentru cazarea temporară a solicitanților de azil, oferirea de sprijin acestora, precum și paza de interferențele externe și nu invers.

De asemenea, au fost identificate **neclarități procedurale** (ex. noțiuni definite la general, mecanisme neclare de referire către cazare, evaluare și decizie), precum și riscuri de tratament discriminatoriu, în special în cazul solicitanților care depun cereri repetate. Regulamentul **nu asigură** un echilibru între drepturile și obligațiile persoanelor cazate, iar unele prevederi pot crea premise de ingerințe disproporționate în drepturile fundamentale, precum **viața privată, libertatea de circulație, libertatea religioasă, libera exprimare și demnitatea umană**.

²⁸ Regulamentul Centrului de cazare, disponibil la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135250&lang=ro

²⁹ Proiectul de modificare a Regulamentului Centrului de cazare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1023/2012, disponibil la: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/modificare-hotararii-guvernului-nr-10232012-cu-privire-la-aprobarea-regulamentului-centrului-de-ca/15895>

Un accent deosebit este pus pe lipsa garanțiilor procedurale în aplicarea **sanctiunilor disciplinare**, precum și pe caracterul vag al unor norme care permit restrângeri arbitrare ale drepturilor. Totodată, sunt criticate măsurile de control și securitate, care nu sunt însoțite de suficiente garanții împotriva abuzurilor.

În concluzie, Avocatul Poporului consideră că proiectul poate fi promovat doar cu revizuirea substanțială a prevederilor, în vederea asigurării proporționalității, clarității și respectării standardelor naționale și internaționale în materie de protecție a solicitanților de azil.

În ansamblu, cadrul normativ național privind funcționarea Centrului de cazare al Inspectoratului General pentru Migrație reflectă procesul de evoluție și aliniere la standardele europene în materie de azil, în special prin transpunerea Directivei 2013/33/UE și dezvoltarea conceptului de „condiții materiale de primire”. Cu toate acestea, analiza reglementărilor evidențiază existența lacunelor normative și riscurilor din perspectiva respectării drepturilor fundamentale ale solicitanților de azil.

Astfel, deși legislația consacră dreptul la cazare și la condiții minime de trai, anumite prevederi, în special cele recente, denotă tendința de instituire a unui regim excesiv de restrictiv, apropiat de o formă de semi-detenție, care poate afecta libertatea de circulație, viața privată și demnitatea persoanei. Lipsa alternativelor reale de cazare, caracterul limitat al infrastructurii existente, precum și utilizarea formulărilor vagi sau insuficient reglementate creează premisele unor aplicări arbitrare ale normelor.

Totodată, absența garanțiilor procedurale clare, în special în ceea ce privește aplicarea măsurilor restrictive și a sancțiunilor, ridică probleme de compatibilitate cu principiile proporționalității, legalității și securității juridice. În același timp, dezechilibrul dintre drepturile și obligațiile persoanelor cazare, precum și insuficienta reglementare a mecanismelor de protecție pentru persoanele vulnerabile, pot crea riscuri de tratament discriminatoriu și de acces efectiv la un nivel de trai adecvat.

În aceste condiții, se impune necesitatea revizuirii și clarificării cadrului normativ, în vederea asigurării echilibrului real între exigențele de securitate și respectarea drepturilor omului, astfel încât regimul juridic al cazării solicitanților de azil să corespundă pe deplin standardelor naționale și internaționale în domeniu.

2.3. Respectarea drepturilor persoanelor cazare în Centru

Solicitanții de azil și beneficiarii de protecție internațională cazați în Centru beneficiază *declarativ* de drepturile prevăzute de lege, precum și de drepturile stipulate în tratatele internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte.

Pe lângă șirul de drepturi prevăzute de standardele internaționale, legislația cadru stabilește că aceștia au următoarele drepturi:

<i>Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova³⁰</i>	<i>HG nr. 1023/2012 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului de cazare³¹</i>	<i>Proiect de modificare a HG 1023/2012 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului de cazare³²</i>	<i>HG nr. 720/2025 (mecanismul de acordare a condițiilor materiale de primire acordate solicitanților de azil) în vigoare din 01.01.2026³³</i>
<u>Drepturile solicitanților de azil:</u> 1. de a nu fi expulzat, extrădat sau returnat pînă la soluționarea cererii sale de azil; 2. de a ședea în Republica Moldova pînă la expirarea unui termen de 15 zile de la data rămânerii irevocabile a deciziei privind respingerea cererii, cu excepția situației în care cererea de azil a fost respinsă în procedură accelerată, caz în care străinul trebuie să părăsească Republica Moldova la data rămânerii irevocabile a deciziei privind respingerea cererii; 3. de a fi informat în scris, într-o limbă pe care o înțelege sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțelege, în momentul depunerii cererii, despre drepturile și obligațiile pe care le are pe parcursul procedurii de azil; 4. de a fi intervievat, la solicitare, de o persoană de același sex, cu excepțiile prevăzute la art. 55 alin. (4¹); 5. de a i se asigura gratuit interpret (traducător) în	<u>Drepturile persoanelor cazate în centru:</u> 1. de a fi informate în formă scrisă și sub semnătură, în limba de stat sau într-o limbă pe care o înțeleg sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțeleg, despre drepturile și obligațiile lor, precum și despre ordinea interioară a Centrului; 2. de a fi informate sub semnătură, repetat, în cazul solicitanților de azil care au primit protecție internațională și cărora li s-a prelungit cazarea în Centru despre drepturile și obligațiile lor pe parcursul cazării, precum și de ordinea interioară;	<u>Drepturile persoanelor cazate în centru:</u> 1. de a fi informate la momentul cazării în Centru, cu privire la drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile pe timpul cazării în Centru, într-o limbă pe care străinul o înțelege sau se presupune în mod rezonabil că o înțelege și în care poate comunica clar. Atunci când este necesar pentru asigurarea unei înțelegeri corespunzătoare, informarea poate fi efectuată și verbal, prin intermediul unui interpret care garantează o comunicare adecvată. 2. de a fi informate sub semnătur, în mod repetat, în cazul solicitanților de azil cărora li s-a acordat o formă de protecție internațională și pentru care a fost dispusă prelungirea dreptului de ședere în Centru, despre drepturile și obligațiile ce le revin, pe durata cazării precum și cu privire la Regulamentul de	<u>Condițiile materiale de primire - solicitanți de azil:</u> 16. de a beneficia, la cerere, în cazul solicitanților de azil care nu dispun de mijloace de întreținere, de cazare în Centru de cazare al Inspectoratului General pentru Migrație, de hrană, de îmbrăcăminte, precum și de alte facilități materiale, inclusiv cheltuieli pentru transportul public, cheltuieli pentru produse de igienă personală; 17. de a beneficia la cazarea în Centru, de servicii de consiliere, de spații de recreere, de spații destinate dezvoltării personale, facilități pentru igiena personală, spălarea lenjeriei și a îmbrăcămintei,

---

³⁰ Art.28 - 30 din Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova, disponibilă la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146838&lang=ro

³¹ Pct. 37 - 40 din Regulamentul Centrului de cazare (drepturile persoanelor cazate în centru), disponibil la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135250&lang=ro

³² Proiectul de modificare a HG nr.1023/2012 disponibil la:

<https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2026-03/231-MAI-2026.pdf>

³³ HG nr.720/2025, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151691&lang=ro

orice etapă a procedurii de azil; 6. de a beneficia de asistență juridică în orice etapă a procedurii de azil, în condițiile legii; 7. de a i se proteja datele personale și orice alte detalii în legătură cu cererea sa; 8. de a fi informat despre posibilitatea contactării reprezentanților ÎCNUR; 9. de a fi consiliat și asistat de un reprezentant al organizației neguvernamentale în orice etapă a procedurii de azil; 10. de a i se elibera gratuit un document de identitate temporar, a cărui valabilitate va fi prelungită de Inspectoratul General pentru Migrație, în conformitate cu prevederile prezentei legi; 11. de a fi informat despre posibilitatea și termenele de atacare a deciziei prin care i se respinge cererea; 12. de a munci, drept care i se poate acorda temporar, la solicitare, dacă, din motive obiective, este lipsit de mijloacele de existență necesare; 13. <u>de a fi cazat, la cerere, în centru de cazare în perioada procedurii;</u> 14. <u>de a beneficia, în cazul solicitantului de azil cu necesități speciale, de adaptarea</u>	3. de a li se respecta opinia și specificul propriu, în materie religioasă, filozofică și culturală; 4. <u>de a fi asigurate cu minimum de cazare în Centru în limitele fondurilor disponibile;</u> 5. de a folosi spațiile de folosință comună cu respectarea strictă a graficului aprobat de către administrație; 6. de a beneficia de acces la serviciile telefonice pe cont propriu; 7. de a beneficia de întreveneri cu vizitatorii conform orarului aprobat de către administrație, în spațiul special amenajat; 8. de a solicita acordarea asistenței sociale și psihologice prin intermediul specialiștilor de profil, în caz de necesitate; 9. de a beneficia, în cazul persoanelor cu necesități speciale, de adaptarea condițiilor de cazare și de asistență în Centru;	ordine interioară al Centrului; 3. de a li se respecta opiniile și convingerile de natură religioasă și culturală; 4. de a fi asigurate cu condiții minime de cazare în Centru, în <u>condițiile legii și în limitele fondurilor disponibile;</u> 5. de a utiliza spațiile de folosință comună cu respectarea strictă a graficului aprobat de către conducerea Centrului; 6. de a beneficia de acces la servicii de telefonie, <u>în condițiile stabilite de administrația Centrului,</u> pe cheltuială proprie; 7. de a beneficia de dreptul la întreveneri cu vizitatorii, în spațiul special amenajat, potrivit orarului și condițiilor stabilite de administrația Centrului; 8. de a solicita acordarea consilierii și asistenței juridice prin intermediul reprezentanților Întâlnului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați și ai organizațiilor necomerciale naționale sau internaționale cu care au încheiat acorduri de cooperare; 9. de a beneficia, în cazul persoanelor cu necesități speciale, de adaptarea condițiilor de cazare și de asistență;	<u>precum și de condiții pentru pregătirea și servirea hranei, în conformitate cu prevederile Regulamentului Centrului de cazare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1023/2012;</u> 18. de a li se menține <u>unitatea familiei,</u> la cazarea în Centru, <u>în limitele posibilităților;</u> 19. de a fi cazați <u>împreună cu membrii de familie apropiați de care depind și care sunt de acord să fie cazați împreună,</u> putând asigura îngrijirea solicitantului cu nevoi speciale, în măsura posibilității; 20. de a li se asigura adaptarea condițiilor de cazare și de asistență, în măsura posibilității, în cazul solicitanților de azil adulți cu nevoi speciale; 21. dreptul la prevenirea agresiunii și a violenței, inclusiv violența bazată pe gen, violența

<u>condițiilor de cazare și de asistență în centrele de cazare:</u> 15. de a-și asigura riscurile de sănătate în cadrul asigurării benevole (facultative); 16. de a avea acces la învățământul obligatoriu în aceleași condiții ca și cetățenii Republicii Moldova; 17. de a beneficia, în cazul familiei cu copii, precum și al copilului neînsoțit, de toate măsurile de asistență socială acordate, în conformitate cu legislația în vigoare, copiilor cetățeni ai Republicii Moldova; 18. solicitanții de azil <u>care nu dispun de mijloace de întreținere</u> beneficiază, la cerere, de condiții materiale de primire, acordate pe perioada procedurii de examinare a cererii de azil, fără a depăși perioada prevăzută la art.58 alin.(2); 19. solicitanții de azil copii au acces la învățământul obligatoriu în aceleași condiții ca și copiii cetățeni ai Republicii Moldova; 20. solicitanții de azil beneficiază gratuit de asistență medicală primară și urgentă la etapa prespitalicească în caz de stări acute care pun în pericol viața; 21. solicitanților de azil li se asigură dreptul	10. de a beneficia de asistență medicală în conformitate cu legislația în vigoare; 11. de a părăsi și reveni în teritoriul Centrului între orele 6.00 – 23.00; 12. de a preda persoanei responsabile spre păstrare bunurile și obiectele de valoare; 13. de a beneficia de acces liber la informație; 14. de a-și organiza timpul liber cu respectarea strictă a prevederilor prezentului Regulament; 15. de a participa la activități culturale, educative, recreative și sportive; 16. <u>de a beneficia de activitățile desfășurate</u> de reprezentanții Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați în Republica Moldova și altor instituții și organizații neguvernamentale, <u>cu care sînt încheiate protocoale</u> de <u>colaborare în domeniu</u>; 17. de a înainta cereri și plângeri (reclamații, propuneri, sesizări) administrației Centrului, organelor ierarhic superioare;	10. de a beneficia de asistență medicală, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 720/2025; 11. de a circula în incinta și în afara Centrului cu respectarea programului stabilit de administrația Centrului (între orele 06:00-23.00); 12. de a preda persoanei responsabile spre păstrare bunurile și obiectele de valoare; 13. de a beneficia de acces liber la informații; 14. de a-și organiza timpul liber cu respectarea strictă a prevederilor prezentului Regulament; 15. de a participa la activități culturale, educative, recreative și sportive; 16. de a beneficia, în măsura posibilității, de a fi cazați împreună cu membrii de familie apropiați de care depind, în cazul solicitanților de azil adulți cu nevoi speciale de primire și care pot asigura îngrijirea necesară; 17. de a înainta cereri, plângeri, reclamații, propuneri și sesizări către administrația Centrului, Inspectorat sau organele ierarhic superioare;	în familie, violența sexuală și hărțuirea, în conformitate cu prevederile Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie; 22. dreptul persoanelor cazate la respectarea demnității și a integrității fizice și psihice; 23. de a beneficia de consiliere și asistență juridică din partea reprezentanților Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați și ai organizațiilor necomerciale naționale sau internaționale cu care a încheiat acorduri de cooperare; 24. de a beneficia de asistență necesară, inclusiv de a fi cazat în centre specializate, în cazul persoanelor cu dizabilități, a persoanelor victime ale

la examen medical gratuit (inclusiv anonim) în scopul depistării precoce a virusului HIV și a maladiei SIDA; 22. solicitanții de azil copii au acces la asistență medicală în aceleași condiții ca și copiii cetățeni ai Republicii Moldova; 23. solicitanții de azil cu necesități speciale sunt asigurați cu asistență medicală urgentă și cu tratamentul de bază al bolilor; 24. de alte măsuri stabilite de legislație. <u>Beneficiarii de protecție internațională beneficiază de drepturile prevăzute de legislația pentru cetățenii străini și pentru apatrizi, precum și următoarele drepturi speciale:</u> 1. de a fi informat în scris, într-o limbă pe care o înțelege sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțelege, cât mai curînd posibil după obținerea formei de protecție, despre drepturile și obligațiile pe care le are; 2. de a rămâne pe teritoriul Republicii Moldova și de a obține documentele corespunzătoare pentru confirmarea identității și pentru	18. de a refuza cazarea în cazul în care persoana nu este de acord cu condițiile de cazare, precum și cu drepturile și obligațiile stipulate în Regulament; 19. de a ataca pe calea contenciosului administrativ, deciziile emise în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.	18. de a refuza în cazul în care <u>beneficiarul de protecție internațională care solicită cazare nu este de acord cu condițiile de cazare</u>, precum și cu drepturile și obligațiile prevăzute în prezentul Regulament; 19. de a contesta deciziile emise de administrația Centrului în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.	traficului de ființe umane, a persoanelor cu dizabilități psihosociale și intelectuale, a persoanelor cu tulburări mintale și de comportament, precum și a persoanelor care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, a persoanelor victime ale violenței în familie, în funcție de specificul nevoii fiecărui solicitant de azil cu necesități speciale.

trecerea frontierei de stat; 3. de a alege locul de reședință și de a circula liber în condițiile stabilite de legislație pentru străini; 4. de a fi angajat de persoane fizice sau juridice, de a exercita profesii libere, de a desfășura activitate de întreprinzător, în conformitate cu legislația în vigoare; 5. de a fi salarizat și de a beneficia de celelalte drepturi materiale ce decurg din activitățile desfășurate, precum și de asigurare socială, în condițiile legii; 6. de a fi încadrat în învățământul obligatoriu și în celelalte forme de învățământ în condițiile stabilite de lege pentru cetățenii Republicii Moldova; 7. de a beneficia, în cazul familiei cu copii, precum și al copilului neînsoțit, de toate măsurile de asistență socială acordate, în conformitate cu legislația în vigoare, copiilor cetățeni ai Republicii Moldova; 8. de a beneficia de un tratament identic cu cel acordat cetățenilor Republicii Moldova în ce privește libertatea de a profesa propria religie și de a da			

educație religioasă copiilor; 9. de a se bucura, în sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală, de aceleași drepturi ca și cetățenii Republicii Moldova în condițiile stabilite de legislația în vigoare; 10. de a i se proteja datele personale și orice alte detalii în legătură cu cazul său; 11. de a avea acces liber în instanța de judecată și la asistență administrativă; 12. de a nu fi expulzat, extrădat sau returnat, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege; 13. de a fi cazat temporar în centre de cazare în condițiile prevăzute de Guvern; 14. de a solicita măsuri de integrare în conformitate cu legislația în vigoare; 15. de a solicita un ajutor bănesc pentru o perioadă de 6 luni, în limitele disponibilităților financiare ale statului, dacă, din motive obiective, aceștia sînt lipsiți de mijloace de existență.			

Articolul 28 din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova prevede drepturile solicitanților de azil. Printre acestea se numără dreptul *de a fi cazați, la cerere, în centre de cazare pe durata procedurii de azil, precum și dreptul solicitanților cu necesități speciale de a beneficia de adaptarea condițiilor de cazare și de asistență adecvată în aceste centre*³⁴.

³⁴ Lit.m) și n) din art.28 din Legea nr.270/2008

Începând cu 01.01.2026, a intrat în vigoare un nou articol, art. 28¹, introdus prin Legea nr. 297/2024 – care reglementează **condițiile materiale de primire**. Potrivit alin. (1), solicitanții de azil care nu dispun de mijloace de întreținere beneficiază, la cerere, de condiții materiale de primire pe durata examinării cererii de azil, fără a depăși perioada prevăzută la art. 58 alin. (2). Finanțarea condițiilor de primire este asigurată anual din bugetul de stat, prin bugetul aprobat al MAI. Conform alin. (2), condițiile, modul de acordare, limitare, retragere și cuantumul sumelor aferente trebuie stabilite de Guvern.

În temeiul art. 28¹, Guvernul a aprobat, prin Hotărârea Guvernului nr. 720/2025, *mecanismul privind acordarea condițiilor materiale de primire* (în continuare – mecanismul). Referitor la cazare, acesta prevede că doar solicitanții de azil care nu dispun de mijloace de întreținere pot beneficia, la cerere, de cazare în Centrul de cazare al IGM. Mecanismul mai prevede, „**în limitele posibilităților**”, menținerea unității familiei la cazare, cazarea solicitanților de azil cu nevoi speciale împreună cu membrii de familie apropiați de care depind, precum și adaptarea condițiilor de cazare și a asistenței pentru solicitanții de azil adulți cu nevoi speciale.

Deși art. 28 stabilește în mod clar dreptul solicitanților cu necesități speciale de a beneficia de adaptarea condițiilor de cazare și de asistență, noul mecanism condiționează acest drept prin formularea „**în limitele posibilităților**”. Totodată, mecanismul recunoaște dreptul unor categorii vulnerabile (persoane cu dizabilități, victime ale traficului de ființe umane, persoane cu tulburări mintale, victime ale torturii sau violenței etc.) de a beneficia de asistență specializată, inclusiv cazare în centre specializate, în funcție de necesitățile individuale.

În cadrul vizitei la Centrul de cazare, s-a constatat însă lipsa unui mecanism clar de referire a acestor persoane către instituțiile competente, precum Ministerul Muncii și Protecției Sociale sau Ministerul Sănătății, pentru acordarea asistenței specializate necesare. De asemenea, pe parcursul anului curent a fost cazată o singură persoană, ceea ce nu a permis evaluarea practică a implementării mecanismului de referire.

Ca element de noutate, mecanismul stabilește **obligația IGM de a asigura protejarea** vieții de familie, prevenirea violenței, inclusiv violența de gen și violența în familie, precum și respectarea demnității și integrității fizice și psihice a persoanelor cazate. Totuși, aceste prevederi **nu se regăsesc** nici în Regulamentul actual al Centrului de cazare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1023/2012, nici în proiectul de modificare a acestuia.

De asemenea, mecanismul prevede că solicitanții de azil cazați trebuie să beneficieze de servicii de consiliere, spații de recreere, facilități pentru igiena personală și condiții pentru prepararea și servirea hranei, conform Regulamentului Centrului. Cu toate acestea, deși mecanismul a intrat în vigoare la 01.01.2026, acesta **nu este încă implementat** efectiv și nu poate fi evaluat în practică.

În **concluzie**, formularea condiționată în noul mecanism de primire „**în limitele posibilităților**”, lipsa mecanismelor de referire și nealinierea cadrului secundar creează riscuri reale de neaplicare efectivă a drepturilor garantate, în special pentru persoanele vulnerabile. Aceste lacune pot conduce la tratament inegal, afectând principiile nediscriminării și accesului efectiv la protecție, precum și la încălcări ale demnității și integrității persoanelor solicitante de azil. Totodată, acest fapt poate duce la o incertitudine prea mare și lipsa de previzibilitate în activitate și planificare, ceea ce poate afecta inclusiv aspectele manageriale a CC, dar și pentru persoanele cazate, care, ar trebui să cunoască cât mai rapid ce opțiuni de cazare există, precum și calitatea acesteia.

Urmare a analizei comparative a Regulamentului Centrului de cazare în vigoare și a proiectului de modificare a acestuia, evidențiem următoarele **diferențe**:

Majoritatea drepturilor prevăzute în regulamentul actual se regăsesc și în proiectul de modificare, ceea ce indică o continuitate. Proiectul introduce, totodată, unele elemente mai clare, în special în ceea ce privește informarea, la momentul cazării, cu privire la drepturi, obligații și interdicții, inclusiv cu posibilitatea asistenței unui interpret, atunci când este necesar, pentru a asigura înțelegerea acestora. De asemenea,

este reglementat mai clar accesul la consiliere și asistență juridică prin intermediul organizațiilor, inclusiv UNHCR, este realizată corelarea cu actele normative noi (Hotărârea Guvernului nr. 720/2025 privind asistența medicală), precum și clarificarea cadrului de contestare, prin trimitere expresă la Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

Totodată, în proiectul de modificare a regulamentului se constată și unele regrese sau omisiuni importante. Astfel, nu mai este prevăzut în mod explicit accesul la asistență socială și psihologică (care, în forma inițială, era menționat distinct). De asemenea, nu mai este reglementată expres colaborarea cu organizațiile ne guvernamentale în sens larg, aceasta fiind limitată, în principal, la consiliere juridică. Totodată, dispare formularea referitoare la participarea, ca drept distinct, la activitățile desfășurate de UNHCR și de alte organizații. Aceste modificări pot restrânge implicit accesul la servicii non-juridice, în special cele de natură psihologică și socială.

Proiectul introduce și unele drepturi noi, însă acestea sunt limitate sau condiționate. De exemplu, este prevăzut dreptul persoanelor cu nevoi speciale de a fi cazate împreună cu familia, însă „în măsura posibilității”. O asemenea formulare transformă un potențial drept într-o facultate dependentă de resurse, reducând caracterul său efectiv.

Deși unele modificări sunt de ordin formal, ele pot avea impact semnificativ. Se menține sintagma „în limitele fondurilor disponibile” și apar formulări precum „în condițiile stabilite de administrație” sau „în măsura posibilității”, care extind marja de discreție a autorităților, în detrimentul previzibilității și certitudinii asigurării drepturilor.

În **concluzie**, proiectul de modificare aduce îmbunătățiri tehnice și unele clarificări, dar introduce și riscuri structurale: de ex. condiționarea exercitării unor drepturi prin formule vagi, eliminarea explicită a unor garanții, cum ar fi accesul la asistență psihologică și socială și creșterea discreției administrative. Din perspectiva drepturilor omului și a principiului nediscriminării, aceste schimbări pot duce la aplicarea neuniformă a drepturilor, vulnerabilizarea persoanelor cu nevoi speciale și acces inegal la servicii. În ansamblu, deși cadrul normativ pare aliniat la standardele europene, există riscul ca drepturile să devină mai puțin efective în practică, în special pentru persoanele cele mai vulnerabile.

În continuare, vom analiza modul de respectare efectivă și practică a drepturilor persoanelor cazate în Centrul de cazare, drepturi prevăzute în Capitolul V – „Drepturile și obligațiile persoanelor cazate în centru” din Regulamentul Centrului de cazare al IGM.

Persoanele cazate în Centrul de cazare al IGM au următoarele drepturi:

Dreptul de a fi informate în formă scrisă și sub semnătură, în limba de stat sau într-o limbă pe care o înțeleg ori se presupune în mod rezonabil că o înțeleg, cu privire la drepturile și obligațiile lor, precum și la ordinea interioară a Centrului.

De facto: „Informarea” se limitează, la transmiterea informațiilor prevăzute în Regulamentul de cazare. Formularul utilizat pentru informare reprezintă un extras din Regulamentul Centrului de cazare, care reproduce, fără clarificări suplimentare, prevederile punctelor 37–64 din hotărârea Guvernului, referitoare la drepturile și obligațiile persoanelor cazate, ordinea interioară, vizitatorii și măsurile aplicabile în cazul încălcării regulamentului.

În urma examinării unor dosare personale ale persoanelor cazate, s-a constatat că acest formular este tradus în mai multe limbi (engleză, arabă etc.), semnat de beneficiari și anexat la dosare. Totodată, în cadrul vizitei de monitorizare, angajații Centrului au menționat existența unor bariere de comunicare cu beneficiarii, comunicarea fiind realizată frecvent prin intermediul aplicațiilor precum ChatGPT sau Google Translate. A fost menționată, de asemenea, intenția dezvoltării unui soft dedicat de traducere.

În urma discuțiilor cu beneficiarii Centrului, unii au afirmat că au fost informați despre drepturile și obligațiile lor la momentul cazării, în timp ce alții au negat acest fapt, deși în dosare sunt anexate formularele semnate. Prin urmare, concluzionăm că simpla semnare a unui formular standard nu garantează că persoanele au înțeles în mod real conținutul informațiilor furnizate.

Standarde minime recomandate: Conform standardelor minime în domeniul cazării, informațiile trebuie furnizate într-un limbaj clar, accesibil, lipsit de termeni tehnici. Atunci când este necesar, acestea trebuie comunicate și verbal, într-o limbă pe care solicitantul de azil o înțelege. Informarea verbală este necesară în cazurile de analfabetism sau atunci când persoana nu înțelege informațiile scrise.

Informațiile trebuie să acopere toate aspectele condițiilor de cazare, inclusiv drepturile și obligațiile, accesul la îngrijiri medicale, măsurile specifice pentru persoanele cu nevoi speciale, disponibilitatea sprijinului psihosocial, normele sociale din statul gazdă și aspecte ale vieții cotidiene, inclusiv gestionarea conflictelor. Regulamentul intern trebuie comunicat într-o manieră clară și adaptată beneficiarilor.

În cazul copiilor, informațiile trebuie prezentate într-o formă adaptată (de exemplu, prin pictograme sau limbaj accesibil), iar pentru persoanele cu dizabilități vizuale sau intelectuale, acestea trebuie ajustate corespunzător. Informarea trebuie să includă și aspecte legate de violența de gen și traficul de persoane.

Bune practici în acest domeniu includ: furnizarea informațiilor atât în scris, cât și verbal, prin intermediul interpreților sau mediatorilor culturali, utilizarea materialelor vizuale (video, pictograme), verificarea înțelegerii informațiilor de către solicitant și adaptarea informării în funcție de moment (la sosire, în primele zile, pe durata șederii). De asemenea, este recomandată furnizarea progresivă a informațiilor privind viața în centru, drepturile și obligațiile în societate, sănătatea, igiena, gestionarea conflictelor și alte aspecte practice ale vieții cotidiene.

În **concluzie**, deși există mecanisme formale de informare (formulare traduse și semnate), modul de implementare nu asigură, în mod efectiv, respectarea standardelor minime. Lipsa informării verbale sistematice, absența verificării înțelegerii și utilizarea unor metode improvizate de traducere indică un nivel parțial de conformitate. În practică, informarea este mai degrabă formală decât efectivă, ceea ce reduce capacitatea beneficiarilor de a-și exercita drepturile în cunoștință de cauză. Astfel, respectarea standardelor minime este incompletă, existând un risc real de neînțelegere și, implicit, de limitare a accesului efectiv la drepturi.

De a fi informate sub semnătură, repetat, în cazul solicitanților de azil care au primit protecție internațională și cărora li s-a prelungit cazarea în Centru despre drepturile și obligațiile lor pe parcursul cazării, precum și de ordinea interioară.

La momentul vizitei, în cadrul Centrului nu era cazat niciun beneficiar de protecție internațională. Astfel, evaluarea respectării acestui drept nu a fost posibilă.

Dreptul la respectarea opiniilor și a specificului propriu, în materie religioasă, filozofică și culturală.

De facto: În cadrul discuțiilor, angajații Centrului au declarat că, la momentul cazării, se ține cont de religia persoanei și de unitatea familiei. Tot la nivel declarativ s-a menționat că beneficiarii primesc 3 mese pe zi, furnizate de un agent economic, iar hrana este considerată decentă și diversă, fiind adaptată, în măsura posibilităților, preferințelor religioase. În timpul vizitei, s-a observat că în frigider erau păstrate caserole cu mâncare pentru prânz, care conțineau cartofi copti și un cârnăcior. În cadrul discuțiilor, beneficiarii au menționat că au acces la hrană, însă nu au exprimat obiecții sau preferințe specifice de natură religioasă sau culturală.

Standarde minime recomandate: La alocarea locului de cazare trebuie să fie luate în considerare motivele specifice și obiective legate de situația individuală a solicitantului. Este necesară existența unui mecanism de identificare a acestor motive, care pot include contextul cultural, lingvistic și religios, genul solicitantului (de exemplu, persoane transgender), precum și alte considerente personale, cum ar fi locul de muncă, pregătirea profesională sau legăturile familiale.

Spațiile de cazare trebuie să includă zone adecvate pentru activități recreative, iar amenajarea acestora trebuie să țină cont de gen, vârstă și nevoile culturale și religioase ale solicitanților. De asemenea, trebuie luate în considerare preferințele culinare și restricțiile alimentare ale anumitor grupuri specifice, inclusiv ale persoanelor cu cerințe religioase sau ale celor vegetariene sau vegane.

Un alt standard important îl reprezintă sensibilizarea persoanelor care intră în contact cu solicitanții (de exemplu, personal din educație, sănătate, securitate sau servicii auxiliare), prin sesiuni periodice sau alte măsuri, axate pe aspecte culturale și de migrație.

Se consideră **bune practici** permiterea preparării hranei proprii de către solicitanți, acolo unde este posibil; oferirea posibilității de a primi hrană gătită sau reîncălzită în cazul absenței justificate de la orele de masă; precum și consultarea solicitanților în privința meniului și a modului de preparare a hranei.

În **concluzie**, deși, la nivel declarativ, se afirmă respectarea particularităților religioase și culturale, în practică există indicii limitate privind aplicarea sistematică a acestor standarde. Lipsa mecanismului de identificare a nevoilor individuale și absența dovezilor privind adaptarea concretă a condițiilor (inclusiv alimentația) sugerează o conformitate parțială. Astfel, respectarea de facto a standardelor minime este incompletă, fiind necesară consolidarea mecanismelor de evaluare și adaptare la nevoile culturale și religioase ale beneficiarilor.

Dreptul de a beneficia de condiții minime de cazare în Centru, care includ: loc de dormit, lenjerie de pat și veselă de primă necesitate, toate corespunzătoare condițiilor sanitare și de igienă, în limitele fondurilor disponibile.

De facto: Conform informațiilor oferite de IGM, Centrul de cazare dispune de o capacitate maximă de 126 de locuri. Facilitățile de cazare sunt organizate în 5 blocuri, cu un total de 46 de camere, având o suprafață cumulată de 763,29 m², ceea ce asigură, în medie, suprafața prevăzută de standardele minime.

În cadrul vizitei la Centrul de cazare, s-a constatat, de exemplu, că într-o cameră destinată pentru 2 persoane erau amplasate 3 paturi, unul supraetajat și unul simplu, deși, conform borderoului bunurilor aflate în cameră, aceasta era dotată cu: 2 dulapuri metalice, 2 paturi fără saltea, 1 masă cu structură metalică, 2 dulapuri suspendate, 2 scaune cu structură metalică și 2 saltele.

Totodată, camerele sunt modeste și necesită reparații. Tapetul este dezlipit de pe pereți, geamurile sunt prevăzute cu gratii, iar pereții prezintă semne evidente de uzură.

Standarde minime recomandate: Respectarea principiului unității familiei presupune că membrii familiei trebuie să fie cazați împreună, iar în fiecare dormitor să fie cazată cel mult o familie. Dormitorul trebuie să fie o încăpere separată, delimitată de patru pereți, dotată cu o ușă care se poate închide, o fereastră care se poate deschide și un plafon. În spațiile de cazare comune, dormitoarele trebuie să fie întotdeauna camere care se pot încuia.

În ceea ce privește spațiul minim, acesta trebuie să fie de cel puțin 4 m² pentru fiecare persoană, iar înălțimea camerei trebuie să fie de minimum 2,10 m. De asemenea, trebuie să existe suficient spațiu pentru amplasarea unui pat și a unui dulap pentru fiecare solicitant de azil. Solicitanții celibatari de sex masculin și feminin trebuie cazați separat, în spații în care accesul persoanelor de sex opus nu este permis. Totodată, într-un dormitor nu ar trebui să fie cazați mai mult de șase solicitanți celibatari.

Se consideră o **bună practică** asigurarea unui spațiu de trecere de cel puțin 90 cm între paturi, pentru a garanta un minim de intimitate. Mobilierul fiecărui dormitor trebuie să includă cel puțin un pat separat pentru fiecare persoană și un dulap suficient de mare pentru obiectele personale (precum haine, medicamente sau documente). În dormitoarele utilizate în comun de persoane care nu sunt membri ai aceleiași familii, dulapurile trebuie să poată fi încuiate.

Trebuie prevăzute măsuri specifice pentru persoanele cu nevoi speciale. *De exemplu*, pentru sugari trebuie asigurate un pătuț, o masă de înfășat și un scaun adecvat; pentru persoanele cu mobilitate redusă, mobilier adaptat; iar pentru familiile cu copii de vârstă școlară, o masă și un scaun pentru efectuarea temelor.

Dormitoarele și spațiile comune trebuie să beneficieze de suficientă lumină naturală și aer proaspăt. De asemenea, trebuie prevăzute perdele și/sau storuri pentru controlul luminii, precum și un sistem adecvat de reglare a temperaturii în toate zonele centrului. Spațiile trebuie protejate de zgomotul ambiental excesiv, de exemplu, provenit de la utilaje, avioane sau trenuri. În fiecare dormitor trebuie să existe cel puțin o priză accesibilă pentru încărcarea dispozitivelor electronice.

Centrul trebuie să asigure lenjerie de pat și prosoape suficiente. Dacă beneficiarii își spală singuri lenjeria, trebuie puse la dispoziție cel puțin două seturi. Dacă spălarea este realizată de unitatea de cazare, lenjeria și prosoapele trebuie curățate în mod regulat.

Printre drepturile persoanelor cazate nu este prevăzut în mod expres *dreptul la hrană pe perioada cazării*, deși acesta reprezintă un drept esențial. Nici regulamentul actual, nici proiectul de modificare nu includ hrana în componența condițiilor minime. Conform noului mecanism, solicitantul de azil cazat în Centru ar urma să beneficieze, potrivit art. 28¹ din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, de o plată lunară pentru alimentație, însă acest mecanism nu era implementat la momentul vizitei. În practică, alimentația este asigurată în baza unui acord cu organizația HelpAge, beneficiarii primind 3 mese pe zi. Nu este însă clar ce se va întâmpla în lipsa acestui suport, nefiind oferite informații privind existența alocărilor bugetare în acest sens din partea autorităților.

Un alt standard important vizează asigurarea siguranței și a funcționării corespunzătoare a spațiilor de cazare prin realizarea unei întrețineri regulate. Funcționalitatea spațiilor de cazare, precum și a mobilierului și a dotărilor aferente trebuie evaluată periodic. Verificările ar trebui să fie efectuate cel puțin o dată pe an. Totodată, solicitanții trebuie să aibă posibilitatea de a semnală necesitatea efectuării unor lucrări de întreținere sau reparații, iar intervențiile trebuie realizate cu promptitudine și la un nivel de calitate corespunzător.

În **concluzie**, deși dreptul la condiții minime de cazare se limitează la asigurarea unui loc de dormit, a lenjeriei de pat și a veselei de primă necesitate, inclusiv aceste elemente sunt condiționate de limitele fondurilor disponibile. În forma actuală, formularea este vagă și doar parțial aliniată standardelor internaționale, iar aplicarea sa practică ridică probleme de compatibilitate. Supraaglomerarea punctuală, starea fizică precară a spațiilor și lipsa garanțiilor clare privind asigurarea hranei indică un nivel de conformare incomplet. În absența mecanismelor eficiente de monitorizare, a finanțării sustenabile și a intervențiilor prompte, există riscul ca standardele minime să rămână formale, fără a produce efecte reale în asigurarea drepturilor beneficiarilor. În aceste condiții, se impune consolidarea

cadrului normativ și, mai ales, a mecanismelor de implementare, pentru a asigura respectarea efectivă a standardelor minime și protecția reală a beneficiarilor.

Dreptul de a folosi spațiile de folosință comună cu respectarea strictă a graficului aprobat de către administrație.

De facto, sunt disponibile următoarele spații de folosință comună destinate persoanelor cazate: în exterior – curtea centrului, care include un teren de joacă pentru copii, un fumoar, un iglu transparent destinat servirii cafelei sau ceaiului, precum și un spațiu amenajat pentru uscarea hainelor; în interior – o sală de studii cu bibliotecă, o sală de sport, o bucătărie, o cantină, o cameră de joacă pentru copii, un centru de creație, o spălătorie, băi/WC etc. Unele spații pot fi vizitate sau utilizate doar în conformitate cu graficul aprobat de administrație. De exemplu, pentru sala de studii și sala de sport este stabilit un program de acces. În cazul sălii de sport, programul este stabilit zilnic între orele 09:30–13:00 pentru femei și 13:00–19:00 pentru bărbați. În timpul vizitei, aceste spații erau **încuiate. Repetăm, odaia de joacă pentru copii nu este utilizată. Echipa de vizită a comparat o imagine din 2024 și una din 2026 a acestei odăi, 99% din jucări și imobile erau exact poziționate în același loc, precum a fost în 2024.**

Standarde minime recomandate: „Spațiile comune” sau „spațiile de folosință comună” reprezintă spațiile în care persoanele își servesc mesele și își petrec timpul liber. Acestea includ mai multe încăperi distincte, fiecare având funcții multiple, precum servirea mesei, desfășurarea activităților recreative sau participarea la alte activități colective, cum ar fi cursurile de limbă ori sesiunile de informare.

- Activitățile recreative nu trebuie să fie destinate exclusiv copiilor, ci și adulților. Această abordare este justificată de legătura strânsă dintre posibilitatea solicitanților de a participa la activități recreative și menținerea sănătății lor mintale. Existența spațiilor dedicate activităților recreative sau posibilitatea implicării solicitanților în activități colective — precum cursuri de limbă, sesiuni de informare în grup ori activități sportive — contribuie la realizarea unui obiectiv important, și anume structurarea programului zilnic al acestora. Totodată, astfel de activități pot contribui la diminuarea tensiunilor generate de petrecerea unei perioade îndelungate fără ocupație. Acest aspect este deosebit de relevant în etapele inițiale ale procedurii de azil, când solicitanții pot să nu aibă încă acces la piața muncii sau la forme de instruire formală.
- Spațiile comune trebuie să fie asigurate cu mobilier suficient, care include un număr suficient de mese și scaune. În cazul în care solicitanții trebuie să își pregătească singuri hrana, trebuie furnizate și puse la dispoziție în bucătărie următoarele articolele: frigider cu volum suficient pentru fiecare persoană; rafturi cu spațiu suficient pentru fiecare persoană/familie; minim acces la un aragaz pentru fiecare persoană/familie; un număr minim de vase, câni, ustensile de gătit și tacâmuri pentru fiecare persoană.
- Un alt standard important îl reprezintă asigurarea unui spațiu suficient destinat servirii mesei de către solicitanți. În acest sens, trebuie garantat faptul că toți beneficiarii pot lua masa într-un spațiu special amenajat, dotat cu un număr suficient de mese și scaune. Beneficiarii își ridică caserolele livrate din frigider sau bucătărie și le servesc separat în odăile lor sau în grupul format de aceștia.
- Activitățile recreative și activitățile de grup trebuie organizate în spații suficiente și adecvate desfășurării acestora. La amenajarea încăperilor destinate activităților recreative în cadrul spațiilor de cazare colective **trebuie să se țină cont de genul, vârsta, precum și de nevoile culturale și religioase ale solicitanților.** Dacă este posibil, pot fi amenajate încăperi separate sau stabilite anumite intervale de timp pentru utilizarea spațiilor destinate activităților recreative.

- În ceea ce privește copiii, trebuie să existe o încăpere sau o zonă sigură în care aceștia să se poată juca și să participe la activități în aer liber, fie în cadrul spațiului de cazare, fie într-un spațiu public din apropiere. Doar că, această încăpere **nu este utilizată!** Deși, sunt familii cu copii, aceștia își petrec timpul navigând pe telefon, în spațiul în care este amplasat un TV-comun, alături de alți adulți. Lipsa educatorului/ pedagogului în staff-ul CCSA constituie o problemă majoră pentru asigurarea dreptului la educație, timp recreativ și socializare pentru copiii-tineri. Activitățile realizate de OSC pentru copii sunt ocazionale.
- Cu referire la **infrastructura sanitară**, aceasta trebuie să fie asigurată într-o manieră suficientă, adecvată și funcțională. Toți beneficiarii trebuie să aibă acces la un duș sau o cadă, la o chiuvetă cu apă caldă și rece, precum și la o toaletă funcțională. De asemenea, trebuie să fie accesibilă permanent cel puțin o toaletă funcțională, prevăzută cu încuietoare, la fiecare 10 beneficiari. Totodată, trebuie să existe cel puțin un duș sau o cadă funcțională, cu apă caldă și rece, la fiecare 12 persoane, aflate la dispoziția acestora timp de cel puțin 8 ore pe zi. În același sens, trebuie să fie accesibilă permanent cel puțin o chiuvetă funcțională, cu apă caldă și rece, la fiecare 10 beneficiari.
- În situația în care în aceeași sală de baie sunt amplasate mai multe dușuri, trebuie asigurată separarea vizuală a acestora. Toaletele, chiuvetele și spațiile destinate dușurilor **trebuie să fie separate** pentru femei și bărbați și marcate într-un mod vizibil și ușor de înțeles.

Printre **bunele practici** privind infrastructura sanitară se numără: amplasarea toaletelor în aceeași clădire cu dormitoarele și spațiile comune, și nu în exteriorul clădirii; posibilitatea de a încuia fiecare duș și asigurarea accesului neîngrădit la acestea; precum și luarea în considerare a aspectelor ce țin de gen și siguranța femeilor, de exemplu prin amplasarea grupurilor sanitare în proximitate sau la o distanță sigură, cu acces bine iluminat.

În ceea ce privește **salubritatea**, standardele sanitare trebuie aplicate întregului spațiu de cazare, incluzând atât zonele private, cât și spațiile comune aflate în interiorul sau, după caz, în exteriorul centrului de cazare. Standardele sanitare trebuie adaptate în funcție de tipul spațiului vizat, cum ar fi bucătăriile, grupurile sanitare, birourile sau sălile destinate activităților.

Deși responsabilitatea generală pentru menținerea unor condiții sanitare adecvate revine autorităților competente, beneficiarii pot fi implicați în procesul de asigurare a curățeniei. În practică, aceștia răspund, de regulă, de menținerea curățeniei în zonele private. Totodată, în funcție de legislația sau reglementările naționale, beneficiarii pot participa, în mod voluntar, și la curățarea altor spații din cadrul centrului. În anumite situații, aceste activități pot fi remunerate, fiind considerate sarcini minore desfășurate în cadrul spațiului de cazare colectiv. În asemenea cazuri, activitățile de curățenie trebuie supravegheate de instituția responsabilă sau de o companie specializată în servicii de curățenie. Regulamentul intern trebuie să prevadă în mod detaliat responsabilitățile privind menținerea curățeniei în cadrul centrului.

Astfel, centrul de cazare trebuie să dispună de un program de curățenie clar stabilit. Pentru fiecare zonă trebuie precizată frecvența curățării și standardele aplicabile. Curățenia spațiilor private și a celor comune trebuie verificată periodic, cu respectarea dreptului la viață privată și a intimității beneficiarilor. Verificările trebuie efectuate inclusiv atunci când persoanele sunt relocalate în alte camere sau sunt scoase din evidența centrului.

În situațiile în care beneficiarii sunt implicați în activitățile de curățenie, aceștia trebuie să aibă acces la produsele și materialele necesare pentru curățare, precum și la echipamente de protecție, cum ar fi mănușile și măștile.

Este considerată o bună practică afișarea vizibilă a programului de curățenie, astfel încât acesta să poată fi consultat și verificat de beneficiari.

Menținerea curățeniei în bucătării și grupurile sanitare trebuie să fie realizată în conformitate cu reglementările și standardele naționale aplicabile. Acestea pot prevedea inclusiv efectuarea periodică a măsurilor de deratizare și de combatere a altor dăunători. Spațiile respective trebuie curățate cel puțin o dată pe zi sau ori de câte ori este necesar. Totodată, trebuie efectuată periodic o curățare aprofundată a acestora, de cel puțin patru ori pe an.

În **concluzie**, în baza informațiilor analizate și observațiilor din cadrul vizitei de monitorizare, Centrul de cazare dispune de un număr variat de spații de folosință comună și infrastructură destinată satisfacerii necesităților de bază ale beneficiarilor, inclusiv spații pentru recreere, servirea mesei, activități sportive, igienă și activități destinate copiilor, ceea ce denotă existența unor premise pentru respectarea standardelor minime privind condițiile materiale de primire.

Dreptul de a beneficia de acces la servicii telefonice pe cont propriu.

De facto, intrarea centrală în Centrul de cazare, lângă camera de pază, este instalat un aparat de telefon public, pe bază de cartele telefonice cu cip, ce conțin un anumit număr de impulsuri ce permit efectuarea apelurilor telefonice, inclusiv internaționale, dar care nu funcționează. Totuși, se pare că acesta și-a pierdut din utilitate, beneficiarii preferând alte metode de comunicare, mai moderne, utilizând telefoanele lor mobile. Totodată, în cadrul discuțiilor purtate cu beneficiarii, aceștia au menționat că au acces la internet.

Standarde minime recomandate prevăd asigurarea accesului adecvat al persoanelor la un telefon pentru efectuarea apelurilor privind chestiuni procedurale, juridice, medicale și educaționale. De asemenea, trebuie să fie garantat accesul zilnic la cel puțin un telefon în cadrul centrului de cazare. Numărul telefoanelor instalate trebuie să fie proporțional cu numărul solicitanților cazați în centru. Totodată, beneficiarii trebuie să poată primi apeluri într-un mediu care să le asigure confidențialitatea, astfel încât ceilalți beneficiari să nu poată auzi conversațiile.

Standardele prevăd, de asemenea, asigurarea accesului adecvat al beneficiarilor la internet, precum și posibilitatea încărcării dispozitivelor de comunicare. Accesul la internet în cadrul spațiului de cazare poate fi facilitat fie prin punerea la dispoziție a unei rețele wireless (Wi-Fi) pentru solicitanții care dețin dispozitive proprii de comunicare, telefoane inteligente, fie prin punerea la dispoziție a unui număr corespunzător de calculatoare raportat la numărul beneficiarilor. În cazul în care accesul la internet este asigurat în afara spațiului de cazare, acesta trebuie să fie disponibil la o distanță accesibilă pietonal sau cu transportul public. Accesul la internet nu trebuie să fie neapărat gratuit. De asemenea, în fiecare dormitor trebuie să existe cel puțin o priză accesibilă pentru încărcarea dispozitivelor electronice.

Printre **bunele practici** privind facilitarea accesului la echipamente și servicii de comunicații se numără: asigurarea posibilității beneficiarilor de a copia sau imprima gratuit documente relevante pentru procedura de azil ori pentru chestiuni medicale, precum și facilitarea accesului la un televizor care să recepționeze canale în cel puțin două dintre limbile cel mai frecvent vorbite de beneficiarii cazați.

În **concluzie**, se constată că în cadrul centrului de cazare este asigurat, cel puțin la nivel minim, accesul beneficiarilor la servicii de comunicații, prin existența accesului la internet, ceea ce corespunde, în linii generale, standardelor recomandate. Totodată, utilizarea predominantă a telefoanelor inteligente de către beneficiari indică necesitatea adaptării serviciilor de comunicații la practicile și nevoile actuale, inclusiv prin menținerea unui acces adecvat la internet și la facilități de încărcare a dispozitivelor electronice.

Din perspectiva respectării drepturilor omului, accesul efectiv la mijloace de comunicare reprezintă o garanție importantă pentru exercitarea dreptului la informare, menținerea legăturilor familiale, accesul la asistență juridică și medicală, precum și pentru asigurarea participării efective la procedurile administrative sau de azil. Prin urmare, menținerea condițiilor adecvate și accesibile de comunicare contribuie la respectarea demnității și a drepturilor fundamentale ale beneficiarilor.

Dreptul de a beneficia de întreveneri cu vizitatorii conform orarului aprobat de către administrație, în spațiul special amenajat.

De facto, conform pct. 52¹–56 din Regulamentul Centrului de cazare, sunt considerați vizitatori toate persoanele care solicită accesul în Centru, cu excepția următoarelor categorii: personalul IGM și efectivul altor structuri ale MAI care desfășoară în Centru activități ce țin de competența acestora.

Persoanele cazate în Centru pot primi vizitatori în intervalul orar 09:00–21:00. Persoana care primește vizitatori are obligația de a-i informa cu privire la condițiile de vizitare și își asumă întreaga răspundere pentru comportamentul acestora pe teritoriul Centrului, inclusiv în incinta acestuia.

Accesul vizitatorilor în Centru este permis numai după legitimarea acestora de către personalul de serviciu din postul de control al accesului și după efectuarea mențiunilor corespunzătoare în registrul de evidență a vizitatorilor. Persoana cazată va compensa prejudiciile cauzate Centrului, administrației sau locatarilor din vina vizitatorului.

Totodată, potrivit Regulamentului, întrevenerile cu vizitatorii trebuie să aibă loc într-un spațiu special amenajat în acest scop. În cadrul vizitei de monitorizare nu a fost identificat un asemenea spațiu. Cu toate acestea, din discuțiile purtate în cadrul vizitei repetate a rezultat că întrevenerile cu vizitatorii se desfășoară în spațiul comun destinat activităților de recreere.

Standarde minime recomandate prevăd asigurarea accesului adecvat al juriștilor sau consilierilor juridici, al reprezentanților UNHCR, ai Crucii Roșii, precum și ai organizațiilor interguvernamentale și neguvernamentale relevante și recunoscute, în vederea acordării de asistență solicitanților de azil cazați. Accesul reprezentanților menționați poate fi limitat doar din motive ce țin de securitatea spațiului de cazare sau a solicitanților, cu condiția ca aceste restricții să nu fie excesive și să nu facă accesul imposibil. Reprezentanții menționați se pot întâlni și discuta cu solicitanții în condiții care să asigure confidențialitatea necesară.

În **concluzie**, cadrul normativ intern reglementează în mod expres dreptul persoanelor cazate în Centru de a beneficia de întreveneri cu vizitatorii, stabilind un program clar de vizitare, condiții de acces și obligația desfășurării întrevenerilor într-un spațiu special amenajat. Aceste prevederi corespund, în principiu, standardelor minime privind respectarea vieții private și familiale și menținerea contactului cu exteriorul, fiind compatibile cu exigențele drepturilor omului.

Totodată, din perspectiva standardelor internaționale aplicabile solicitanților de azil și persoanelor aflate în centre de cazare, este esențial ca accesul reprezentanților organizațiilor relevante, al juriștilor și al organismelor de protecție să fie efectiv, neîngrădit în mod disproporționat și să permită desfășurarea discuțiilor în condiții de confidențialitate.

Dreptul de a solicita acordarea asistenței sociale și psihologice prin intermediul specialiștilor de profil, în caz de necesitate;

De facto, deși, conform subpct. 5) pct. 3 din Regulamentul Centrului de cazare, Centrul trebuie să asigure desfășurarea activităților cultural-educative, sportive, recreative și de creație, precum și oferirea serviciilor juridice, sociale și psihologice prin intermediul centrelor de creație care activează în cadrul acestuia, dreptul expres al persoanelor cazate se limitează doar la posibilitatea solicitării acordării asistenței sociale și psihologice.

Potrivit informațiilor furnizate de IGM, asigurarea serviciilor de asistență socială și psihologică pentru persoanele cazate în Centru se realizează, în principal, prin intermediul organizațiilor neguvernamentale și al partenerilor internaționali care desfășoară activități pe teritoriul Centrului de cazare, în baza acordurilor de cooperare încheiate cu IGM. Aceștia oferă suport social, consiliere psihologică, asistență juridică, precum și organizează activități educative, recreative și de integrare pentru beneficiari. Totodată, o provocare în asigurarea suportului psihologic o reprezintă lipsa funcției de psiholog în statele de personal ale Centrului de cazare, fapt ce limitează posibilitatea acordării permanente a asistenței psihologice specializate direct în cadrul instituției.

În cadrul vizitelor, s-a constatat că în incinta acestuia activează un reprezentant al Centrului de Drept al Avocaților, având rolul de informare și ghidare a beneficiarilor. Acesta oferă consultații juridice privind azilul și protecția temporară, precum și suport în comunicarea persoanelor cu ambasadele și în gestionarea documentelor. Totodată, Centrul referă cazurile către CDA pentru acordarea asistenței juridice. Echipa de monitorizare a discutat cu reprezentantul CDA, care a precizat că asistența acordată beneficiarilor cazați este oferită în baza parteneriatului dintre UNHCR și CDA. Asistența juridică se limitează doar la consiliere, și nu implică contestarea actelor CCSA, IGM, altor autorități

Suplimentar, s-a constatat că în cadrul Centrului este afișată în limba română lista organizațiilor care oferă suport refugiaților în Republica Moldova, aceasta conținând informații privind denumirea completă și abreviată a organizației, tipurile de servicii acordate, site-ul web și numerele de telefon de contact. Printre organizațiile indicate se numără: UNHCR, OIM, CDA, CCR, Caritas, PIN, Diaconia și Crucea Roșie.

Standarde minime recomandate prevăd asigurarea accesului la consiliere socială pentru solicitanții de protecție internațională, serviciile de consiliere socială trebuie puse la dispoziție în cadrul unității de cazare sau în afara acesteia. Beneficiarii cazați trebuie să poată avea acces la consiliere socială în mod regulat și în funcție de nevoile personale. Accesul la consilierea socială se poate realiza sub forma unui interviu personal sau telefonic. Totodată, trebuie prevăzută și pusă la dispoziția solicitanților, atunci când este nevoie, o cameră care creează un cadru privat (în interiorul sau în exteriorul spațiului de cazare) pentru întâlniri cu juriștii, cu asistenții sociali sau cu alte entități relevante.

Standardele prevăd, de asemenea, obligația de a asigura furnizarea informațiilor privind organizațiile sau grupurile de persoane care acordă asistență juridică specializată, precum și privind organizațiile care pot oferi sprijin sau informații solicitanților referitoare la condițiile de primire disponibile, inclusiv la serviciile de îngrijire medicală. Beneficiarii trebuie să primească informații cu privire la asistența juridică disponibilă și modalitățile de accesare a acesteia, inclusiv datele de contact ale organizațiilor sau grupurilor de persoane care îi pot informa despre condițiile de primire existente, inclusiv despre accesul la îngrijiri medicale și modalitățile de beneficiere de acestea.

Totodată, informațiile scrise trebuie furnizate într-o limbă pe care solicitantul o înțelege sau despre care se poate presupune în mod rezonabil că o înțelege, utilizând un limbaj clar și accesibil, lipsit de termeni tehnici. Atunci când este necesar și oportun, informațiile urmează a fi comunicate și verbal, într-o limbă

înțeleasă de solicitant. De asemenea, acestea trebuie furnizate în timp util și adaptate nevoilor speciale și circumstanțelor individuale ale solicitanților.

În **concluzie**, mecanismul existent de asigurare a accesului la asistență socială, psihologică și juridică în cadrul Centrului de cazare reflectă un nivel parțial de compatibilitate cu standardele minime internaționale privind condițiile de primire și protecția drepturilor omului. Existența cooperării cu organizațiile internaționale și societatea civilă, inclusiv prezența reprezentantului Centrului de Drept al Avocaților și afișarea informațiilor privind serviciile disponibile, contribuie pozitiv la realizarea dreptului beneficiarilor de a accesa suport specializat și informații relevante. Aceste măsuri demonstrează existența unor mecanisme funcționale de orientare, consiliere și referire a cazurilor, inclusiv în domeniul asistenței juridice și sociale.

Totodată, dependența semnificativă de suportul oferit de partenerii externi și lipsa funcției permanente de psiholog în structura instituției afectează caracterul continuu, stabil și instituționalizat al serviciilor psihologice, în special pentru persoanele aflate în situații de vulnerabilitate. De asemenea, limitarea expresă, la nivel normativ, doar la dreptul de a solicita asistență socială și psihologică, fără consacarea explicită a accesului la asistență juridică, generează neclarități privind limita garanțiilor oferite beneficiarilor.

Prin urmare, deși Centrul asigură anumite condiții și mecanisme compatibile cu standardele minime de protecție, sunt necesare măsuri suplimentare pentru consolidarea caracterului accesibil, continuu și adaptat nevoilor individuale al serviciilor acordate, inclusiv prin instituționalizarea suportului psihologic și asigurarea informării într-o manieră accesibilă și într-o limbă înțeleasă de beneficiari, în conformitate cu principiile respectării demnității umane, accesului efectiv la drepturi și protecției persoanelor vulnerabile.

Dreptul de a beneficia, în cazul persoanelor cu necesități speciale, de adaptarea condițiilor de cazare și de asistență în Centru.

De facto: Legea privind azilul în Republica Moldova nr. 270/2008, cât și Regulamentul Centrului de cazare din anul 2012 prevăd, încă din redacția inițială, dreptul solicitantului de azil cu necesități speciale de a beneficia de adaptarea condițiilor de cazare și de asistență în centrele de cazare.

Deși acest drept era deja prevăzut de cadrul normativ, abia prin Legea nr. 297/2024, intrată în vigoare la 01.01.2026, a fost introdusă noțiunea de „**solicitant de azil cu necesități speciale**”, definită ca incluzând: *copii, copii neînsoțiți, familii monoparentale cu copii, persoane cu dizabilități, femei gravide, victime ale traficului de ființe umane, persoane cu dizabilități psihosociale și intelectuale, persoane cu tulburări mintale și de comportament, precum și persoane care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, fizică ori sexuală, victime ale violenței în familie și persoane care au atins vârsta de pensionare în condițiile Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, ale căror necesități speciale au fost constatate în urma unei evaluări individuale a situației acestora.*

În același context, la data de 12.11.2025, Guvernul a aprobat, prin HG nr. 720/2025, mecanismele și metodologia aplicabile în procedura de azil, inclusiv mecanismul de acordare a condițiilor materiale de primire pentru solicitanții de azil, metodologia de estimare a costurilor aferente acestor condiții, precum și mecanismul de aplicare a conceptului de țară de origine sau țară terță sigură. Actul normativ conține un capitol distinct — Capitolul V „Identificarea și asigurarea garanțiilor solicitanților de azil cu necesități speciale”. Astfel, potrivit noului mecanism, identificarea solicitanților de azil cu necesități speciale, în scopul acordării asistenței și suportului necesar, este realizată de personalul desemnat al IGM, în conformitate cu atribuțiile de serviciu și specificul activității profesionale.

În procesul identificării persoanelor cu dizabilități, al victimelor traficului de ființe umane, al persoanelor cu dizabilități psihosociale și intelectuale, al persoanelor cu tulburări mintale și de comportament, precum și al persoanelor care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, fizică ori sexuală, respectiv al victimelor violenței în familie, Inspectoratul General pentru Migrație, în funcție de specificul nevoilor fiecărui solicitant de azil cu necesități speciale, sesizează și colaborează cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății și alte instituții sau autorități competente, în vederea acordării asistenței necesare, inclusiv prin cazarea în centre specializate. Suplimentar, Inspectoratul General pentru Migrație poate colabora cu organizații necomerciale naționale și internaționale în vederea acordării suportului necesar solicitanților de azil cu necesități speciale.

De asemenea, IGM trebuie să efectueze, începând cu momentul depunerii cererii de azil, o evaluare individuală a fiecărui solicitant de azil, în scopul identificării eventualelor necesități speciale. Acest proces nu trebuie să se limiteze la momentul inițial al înregistrării cererii, ci reprezintă un proces continuu pe întreaga durată a procedurii de azil.

Conform informațiilor furnizate de IGM, Planul Național de Aderare, precum și Planul de activitate al Inspectoratului General pentru Migrație și al Centrului de cazare pentru anul 2026 prevăd elaborarea unui Ghid privind cazarea persoanelor cu nevoi speciale, dezvoltarea unor proceduri operaționale standard în cadrul procedurii de azil referitoare la această categorie de persoane, precum și continuarea măsurilor de modernizare și accesibilizare a infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități.

Totodată, IGM a comunicat că, în anul 2024, în baza expertizelor efectuate de Î.S. „Serviciul de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor”, au fost realizate lucrări de modernizare a infrastructurii Centrului de cazare. Acestea au inclus instalarea rampei de acces la intrarea principală, executarea unor lucrări de reparație a clădirilor și scărilor, adaptarea grupurilor sanitare și a unor spații pentru persoanele cu mobilitate redusă, precum și achiziționarea de mobilier pentru dotarea încăperilor.

În cadrul vizitelor efectuate la Centrul de cazare, s-a constatat că la intrarea principală este instalată rampa de acces, însă aceasta pare să nu corespundă standardelor aplicabile. Totodată, în interiorul Centrului de cazare condițiile nu sunt adaptate pentru persoanele cu dificultăți de mobilitate.

Cu referire la procedura de identificare a persoanelor cu necesități speciale, la data vizitei din 22.04.2026, aceasta nu era aprobată, deși Hotărârea Guvernului privind mecanismul de primire a solicitanților de azil este în vigoare din 01.01.2026.

De asemenea, s-a constatat că mecanismul de referire către Ministerul Muncii și Protecției Sociale sau către alte instituții specializate în acordarea asistenței persoanelor cu necesități speciale ori persoanelor vulnerabile nu este elaborat. Nu există un ghid de referire, iar angajații nu cunosc și nu aplică procedurile de referire.

La momentul vizitei, administrația Centrului a comunicat că în instituție era cazată o persoană în vârstă, cu dizabilități locomotorii, care nu beneficia de suportul unui asistent personal și nu avea pe nimeni care să o ajute. Persoana era cazată singură în cameră și întâmpina dificultăți în accesarea bucătăriei, motiv pentru care angajații Centrului îi aduceau mâncarea în cameră, deși aceștia nu sunt specializați și nici remunerați pentru prestarea unor astfel de servicii de îngrijire și asistență. Totodată, Centrul nu dispune de personal specializat, precum asistenți personali sau îngrijitori, și nici de dotări de accesibilitate adaptate corespunzător, inclusiv rampe conforme sau alte facilități destinate persoanelor cu mobilitate redusă. În aceste condiții, în eventualitatea creșterii numărului de persoane vulnerabile sau cu necesități speciale cazate în Centru, capacitatea instituției de a asigura îngrijirea și suportul adecvat va fi limitată.

Standarde minime recomandate: Unul dintre principiile care guvernează acordarea condițiilor de primire, inclusiv a cazării, este luarea în considerare a nevoilor speciale ale solicitanților de azil. În acest sens, standardele prevăd că trebuie avute în vedere nu doar nevoile speciale ale categoriilor expres prevăzute la art. 3 din Legea nr. 270/2008, ci și nevoile speciale de primire ale oricărui solicitant de azil, inclusiv cele determinate de gen, identitate de gen, orientare sexuală etc.

De asemenea, standardele prevăd instituirea măsurilor specifice pentru solicitanții cu nevoi speciale, inclusiv alocarea spațiului de cazare în baza evaluării individuale a acestor nevoi. Totodată, nevoile speciale care devin vizibile într-o etapă ulterioară trebuie identificate și evaluate în mod corespunzător.

Standardele mai prevăd obligația adaptării infrastructurii interioare și exterioare a spațiilor de cazare destinate solicitanților cu mobilitate redusă la necesitățile acestora. Astfel, locul de cazare trebuie să fie situat la parter sau să fie dotat cu un ascensor adaptat utilizării de către persoane cu mobilitate redusă ori să dispună de un număr redus de trepte, corespunzător gradului de mobilitate al persoanei.

Căile de acces exterioare, precum aleile sau străzile, trebuie să aibă suprafețe dure și netede, iar intrările trebuie proiectate astfel încât să permită accesul persoanelor cu mobilitate redusă. Ușile și zonele de trecere din interiorul spațiului de cazare trebuie să fie suficient de largi pentru utilizarea fotoliilor rulante.

De asemenea, trebuie să existe bare de sprijin în camere și în spațiile utilizate de persoanele cu mobilitate redusă, precum și infrastructură sanitară adaptată utilizatorilor de fotolii rulante, inclusiv cabine de duș de tip walk-in, bare de sprijin, chiuvete și toalete amplasate la o înălțime adecvată. Suprafața băilor și a toaletelor trebuie să permită deplasarea și utilizarea acestora în condiții corespunzătoare de către persoanele care utilizează fotolii rulante.

În **concluzie**, cadrul normativ național privind dreptul persoanelor cu necesități speciale la adaptarea condițiilor de cazare și la acordarea asistenței corespunzătoare este, în mare parte, compatibil cu standardele minime internaționale și reflectă o abordare orientată spre protecția drepturilor omului, inclusiv prin introducerea mecanismelor de identificare și evaluare individuală a nevoilor speciale. Totodată, măsurile planificate de accesibilizare și cooperarea interinstituțională prevăzută de cadrul normativ constituie elemente pozitive în vederea asigurării protecției persoanelor vulnerabile.

Cu toate acestea, implementarea practică a acestor garanții rămâne limitată și doar parțial conformă standardelor minime aplicabile. Lipsa procedurilor funcționale de identificare și referire, inexistența personalului specializat și insuficiența adaptărilor infrastructurale pentru persoanele cu mobilitate redusă afectează caracterul efectiv al dreptului analizat. Situația constatată în cadrul vizitei de monitorizare relevă riscul ca persoanele cu necesități speciale să nu beneficieze de suportul adecvat și individualizat necesar, ceea ce poate afecta exercitarea efectivă a drepturilor acestora în condiții de demnitate, autonomie și egalitate.

Prin urmare, deși cadrul juridic național conține garanții relevante și este aliniat, în principiu, standardelor internaționale, sunt necesare măsuri suplimentare pentru asigurarea implementării efective a acestora în practică, inclusiv prin operaționalizarea mecanismelor de identificare și referire, dezvoltarea serviciilor specializate și adaptarea reală a infrastructurii la nevoile persoanelor, în conformitate cu principiile accesibilității, nediscriminării și protecției efective a drepturilor omului.

Dreptul de a beneficia de asistență medicală în conformitate cu legislația în vigoare.

În fapt, potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, solicitanții de azil beneficiază, în conformitate cu legislația în vigoare, de asistență medicală urgentă la etapa prespitalicească, în caz de stări acute care le pun viața în pericol. În ceea ce privește beneficiarii de

protecție internațională, aceștia beneficiază, în cadrul sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală, de aceleași drepturi ca și cetățenii Republicii Moldova, conform art. 33 lit. i) din Legea nr. 270/2008.

Conform informațiilor furnizate de IGM, provocarea majoră în asigurarea asistenței medicale pentru persoanele cazate constă în lipsa medicului inclus în statele de personal ale Centrului de cazare. Aceasta înseamnă că solicitanții de azil nu beneficiază de asistență medicală permanentă și se pot adresa doar serviciului de urgență 112. În consecință, beneficiarii nu au posibilitatea de a-și continua tratamentul sau de a accesa servicii medicale de specialitate după intervenția de urgență, ceea ce constituie o dificultate semnificativă în asigurarea dreptului la sănătate și la asistență medicală continuă. Totodată, IGM a informat că, în perioada 2022–2024, serviciile de asistență medicală din cadrul Centrului de cazare au fost asigurate prin intermediul unui medic contractat Danish Refugee Council.

În cadrul vizitei de documentare efectuate de Avocatul Poporului, personalul instituției a semnalat aceleași probleme comunicate anterior în scris, și anume lipsa personalului medical și existența incertitudinii privind acordarea asistenței medicale, în condițiile în care nu există un medic permanent pe teritoriul centrului. În caz de urgență, este apelat Serviciul 112 pentru acordarea asistenței medicale.

Totodată, s-a menționat că sunt purtate discuții cu Centrul de Medicină al Aviației Civile, situat în proximitatea Centrului de Cazare (mun. Chișinău, bd. Dacia nr. 60/2), în vederea identificării posibilității efectuării controlului medical inițial necesar pentru cazarea în Centru, ceea ce ar contribui la simplificarea și eficientizarea procedurii de cazare.

De asemenea, a fost semnalată dificultatea accesului persoanelor cazate la serviciile medicului de familie, determinată de faptul că, pe durata procedurii administrative de azil, acestea nu dețin acte naționale de identitate. Totodată, unele documente temporare de identitate eliberate solicitanților de azil nu conțin numărul de identificare de stat (IDNP), fapt care duce la imposibilitatea înregistrării acestora la medicul de familie și, implicit, la limitarea accesului efectiv la serviciile de asistență medicală primară.

Din discuțiile purtate cu persoanele cazate în Centru au fost evidențiate aceleași dificultăți. Unul dintre beneficiari a menționat că: *„Pe teritoriul centrului nu este medic, însă, o dată, a venit un medic care le-a verificat vederea. Am mai multe intervenții chirurgicale, plăci de metal la picior etc., însă nu m-a verificat nimeni”*. Un alt beneficiar a menționat că, în situații de urgență, apelează la personalul de pază, care contactează Serviciul 112.

Standarde minime recomandate privind îngrijirile medicale prevăd asigurarea accesului la îngrijirile medicale necesare, cel puțin la nivelul îngrijirilor de urgență și al tratamentului de bază al bolilor și afecțiunilor mintale grave. În acest sens, îngrijirile medicale trebuie să fie disponibile în cadrul spațiului de cazare sau la o distanță rezonabilă de acesta. Îngrijirile medicale necesare, medicația prescrisă, precum și transportul către unitatea medicală care acordă îngrijirile necesare trebuie să fie furnizate gratuit sau compensate din punct de vedere financiar prin alocația zilnică. Totodată, trebuie asigurată, în mod gratuit, prezența unui interpret instruit, dacă este necesar. Cu acordul solicitantului, traducerea poate fi asigurată și de alte persoane, cu excepția copiilor.

Printre **bunele practici** privind acordarea îngrijirilor medicale se numără existența, în unitățile de cazare colective, a cel puțin a unui membru al personalului instruit să acorde primul ajutor, precum și asigurarea îngrijirilor medicale preventive, inclusiv efectuarea unui examen medical la preluarea în sistemul de primire și/sau vaccinarea, în cazul în care îngrijirile preventive și/sau vaccinarea nu sunt incluse în programele generale obligatorii de sănătate. De asemenea, constituie o bună practică oferirea gratuită de prezervative și de anumite medicamente, inclusiv în situațiile în care acestea nu sunt prescrise.

În **concluzie**, deși cadrul normativ național recunoaște dreptul solicitanților de azil și al beneficiarilor de protecție internațională la asistență medicală, modul de exercitare efectivă a acestui drept în cadrul Centrului de cazare relevă un nivel doar parțial compatibil cu standardele minime aplicabile și cu exigențele privind respectarea drepturilor omului. Asigurarea exclusivă a intervențiilor de urgență prin intermediul Serviciului 112, în lipsa unui medic permanent și a accesului efectiv la servicii medicale continue, preventive și de specialitate, limitează caracterul real și efectiv al dreptului la sănătate. Totodată, dificultățile legate de accesul la medicul de familie și imposibilitatea continuării tratamentelor medicale afectează în mod disproporționat persoanele aflate în situații de vulnerabilitate, inclusiv persoanele cu afecțiuni cronice sau cu necesități medicale complexe. În acest context, deși existența demersurilor instituționale pentru identificarea unor soluții reprezintă un element pozitiv, situația constatată indică necesitatea consolidării mecanismelor de acces la asistență medicală continuă, accesibilă și adecvată, în vederea alinierii depline la standardele minime internaționale și la obligația statului de a asigura respectarea efectivă a dreptului la sănătate.

Dreptul de a părăsi și reveni în interiorul Centrului între orele 6.00 – 23.00.

În **fapt**, conform informațiilor oferite de IGM, potrivit pct. 48 din Regulamentul Centrului de cazare, aprobat prin HG nr. 1023/2012, persoana cazată are dreptul să solicite părăsirea teritoriului Centrului pentru o perioadă de până la 48 de ore, cu informarea prealabilă, în formă scrisă, a administrației Centrului. În cererea depusă urmează să fie indicate scopul și perioada absenței, locul aflării persoanei pe durata absenței, adresa, precum și numerele de telefon de contact. Depunerea a mai mult de patru cereri de absentare într-o lună este interzisă, cu excepția persoanelor încadrate oficial în câmpul muncii, pentru care absentarea este determinată de necesități de serviciu. Cererea de absentare se depune la administrația Centrului cu cel puțin o zi înainte de perioada solicitată, în vederea examinării acesteia. În cazul nerespectării acestui termen, părăsirea Centrului va fi considerată absentare nemotivată și va fi sancționată conform prevederilor aplicabile.

De asemenea, pct. 72 din Regulamentul Centrului stabilește că persoanele care lipsesc din Centru mai mult de 48 de ore, fără informarea administrației Centrului de cazare, sunt scoase de la evidență din Centru în baza deciziei IGM.

Referitor la **standardele minime**: Directiva 2013/33/UE privind condițiile de primire permite statelor să stabilească reguli privind funcționarea și administrarea centrelor de cazare, inclusiv reguli interne referitoare la acces și la programul de intrare și ieșire. Totodată, directiva prevede în mod expres că solicitanții beneficiază de libertate de circulație pe teritoriul statului gazdă sau într-o zonă desemnată de stat, iar eventualele restricții trebuie să fie necesare, proporționale și justificate de interesul public sau de buna administrare a centrului.

Totuși, standardele europene și jurisprudența CEDO subliniază că asemenea reguli: nu trebuie să transforme centrul într-un spațiu cu caracter de detenție; nu trebuie să conducă la restrângeri arbitrare ale libertății de circulație; trebuie să permită excepții rezonabile; trebuie să fie clare, previzibile și aplicate în mod nediscriminatoriu.

Prin urmare, formularea „dreptul de a părăsi și reveni pe teritoriul Centrului între orele 6:00–23:00” are mai degrabă caracterul unei reguli administrative decât al unui drept propriu-zis și poate fi compatibilă cu standardele europene dacă: are caracter administrativ și nu coercitiv; urmărește un scop legitim; nu implică sancțiuni disproporționate; există posibilitatea acordării unor derogări justificate; persoanele sunt informate în mod clar despre regulă și despre consecințele nerespectării acesteia.

În schimb, dacă regula este aplicată în mod rigid, prin restricții severe sau sancțiuni excesive, aceasta poate ridica probleme din perspectiva: dreptului la libertate și securitate; libertății de circulație; respectării

demnității umane; diferenței dintre „cazare” și „detenție de facto”. În acest sens, UNHCR recomandă ca regulile interne ale centrelor să fie cât mai puțin restrictive și să respecte autonomia și demnitatea solicitanților de azil.

În **concluzie**, reglementarea privind posibilitatea părăsirii și revenirii în Centrul de cazare între orele 6:00–23:00 poate fi considerată, în principiu, compatibilă cu standardele minime europene și cu cerințele privind buna administrare a centrelor de primire, atât timp cât aceasta are caracter administrativ, urmărește un scop legitim și nu conduce, în practică, la restrângeri disproporționate ale libertății de circulație. Totodată, analiza cadrului normativ relevă neclarități și riscuri de interpretare extensivă a restricțiilor aplicabile, în special în ceea ce privește limita de 48 de ore și condiționarea absenței prin depunerea unei cereri. În lipsa criteriilor clare, previzibile și uniforme de aplicare, există riscul ca măsura să fie percepută sau aplicată într-o manieră restrictivă, apropiată de o limitare de facto a libertății de circulație. Din perspectiva drepturilor omului, este important ca regulile interne ale Centrului să respecte principiile necesității, proporționalității și nediscriminării, să permită derogări rezonabile și să nu transforme regimul de cazare într-unul cu caracter coercitiv sau asemănător detenției. Prin urmare, compatibilitatea deplină cu standardele internaționale depinde de modul concret de aplicare a acestor reguli în practică.

Dreptul de a preda persoanei responsabile spre păstrare bunurile și obiectele de valoare.

În **fapt**, conform informațiilor oferite de IGM, persoanele cazate pot preda bunurile de valoare aflate în posesia lor administrației Centrului spre păstrare pe durata cazării, însă predarea bunurilor nu constituie o obligație, iar administrația Centrului nu răspunde pentru bunurile care nu au fost predate spre păstrare. Bunurile de valoare predate de solicitant sunt transmise șefului Centrului de cazare, care consemnează fiecare bun într-un registru special, indicând natura bunului, data predării, persoana care a predat bunul și persoana care l-a recepționat. Ulterior, bunurile sunt depozitate într-un seif metalic, la care accesul este strict limitat la șeful Centrului. Persoana cazată are dreptul să solicite restituirea bunurilor de valoare în orice moment pe durata cazării, iar în cazul în care acestea nu sunt solicitate anterior, ele sunt restituite la momentul plecării din Centrul de cazare. În cadrul vizitei de documentare nu au fost sesizate obiecții la acest capitol.

Referitor la **standardele minime**, Directiva 2013/33/UE nu reglementează expres obligația existenței unui spațiu de păstrare a obiectelor de valoare. Cu toate acestea, standardele privind condițiile materiale de primire și respectarea demnității umane prevăd necesitatea asigurării unui nivel rezonabil de siguranță pentru bunurile personale ale beneficiarilor. Din perspectiva drepturilor omului, asemenea prevederi sunt considerate, în general: compatibile cu standardele europene; benefice pentru protecția vieții private și a patrimoniului persoanei; importante pentru prevenirea furturilor și a conflictelor în centrele colective de cazare.

În **concluzie**, mecanismul existent privind predarea benevolă a bunurilor de valoare spre păstrare administrației Centrului este, în principiu, compatibil cu standardele minime europene și cu exigențele privind respectarea drepturilor omului. Procedura oferă garanții de siguranță și trasabilitate, inclusiv evidența bunurilor într-un registru special, depozitarea acestora într-un seif securizat și posibilitatea restituirii în orice moment la solicitarea persoanei cazate. Totodată, caracterul voluntar al predării bunurilor contribuie la respectarea autonomiei individuale și a dreptului de proprietate. În lipsa obiecțiilor sau plângerilor constatate în cadrul vizitei de documentare, mecanismul răspunde obiectivului de a proteja bunurile personale și de a preveni incidentele în cadrul spațiului colectiv de cazare. Cu toate acestea, pentru asigurarea compatibilității depline cu standardele privind demnitatea umană și protecția vieții private, este important ca beneficiarii să fie informați în mod clar și accesibil despre condițiile de păstrare, responsabilitatea administrației și procedura de restituire a bunurilor.

Dreptul de a beneficia de acces liber la informație într-o limbă accesibilă

De facto, din redactarea actuală nu este clar specificat la ce tip de informație se face referire. Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public reglementează: a) modalitatea de exercitare și apărare a dreptului de acces la informațiile de interes public; b) obligațiile furnizorilor de informații în asigurarea accesului la informațiile de interes public; c) răspunderea juridică pentru încălcarea prevederilor privind accesul la informațiile de interes public; și d) mecanismul de monitorizare și control al implementării legii.

Legea 148/2023 se aplică inclusiv Centrului de cazare. În timpul vizitei și al discuțiilor purtate cu beneficiarii Centrului nu au fost formulate obiecții privind îngrădirea accesului liber la informații.

În practica europeană, noțiunea de „acces liber la informație” în cadrul centrelor de primire este interpretată într-un sens mai larg și include: accesul la internet și Wi-Fi; accesul la telefon și alte mijloace de comunicare; accesul la televiziune, presă sau alte surse media; posibilitatea contactării ONG-urilor, avocaților și instituțiilor competente; accesul la informații privind drepturile și serviciile disponibile.

În **concluzie**, dreptul beneficiarilor Centrului de cazare la acces liber la informație este, în linii generale, compatibil cu standardele minime și cu exigențele privind respectarea drepturilor omului, în special în lipsa unor plângeri sau obiecții formulate de persoanele cazate în cadrul vizitei de documentare. Totodată, formularea actuală a dreptului este generală și insuficient de clară, nefiind specificat în mod expres conținutul și dimensiunea practică a informațiilor la care persoanele trebuie să aibă acces. Din perspectiva standardelor europene și a abordării bazate pe drepturile omului, accesul la informație presupune nu doar accesul formal la informațiile de interes public, ci și existența condițiilor reale și efective care să permită beneficiarilor să comunice, să se informeze și să își exercite drepturile în mod autonom. În acest sens, este important ca persoanele cazate să beneficieze de acces adecvat la mijloace de comunicare, la informații privind drepturile și serviciile disponibile, precum și la posibilitatea de a contacta instituții, avocați și organizații relevante. Prin urmare, deși situația constatată nu relevă probleme evidente de compatibilitate, o reglementare mai clară și mai detaliată a conținutului acestui drept ar contribui la consolidarea înțelegerii de către beneficiari a drepturilor și la alinierea deplină la standardele europene privind condițiile de primire.

Dreptul de a-și organiza timpul liber cu respectarea strictă a prevederilor prezentului Regulament;

De facto, formularea acestui drept are mai degrabă caracterul unei reguli de ordine internă sau al unei modalități de exercitare a unui drept, decât al unui drept autonom propriu-zis. Probabil se are în vedere faptul că exercitarea drepturilor persoanelor cazate nu trebuie să lezeze drepturile și interesele legitime ale altor persoane, inclusiv ale celor cazate, și nici să încalce regulile și condițiile de funcționare ale Centrului.

Având în vedere formularea acestui „drept”, evaluarea respectării prevederii respective nu poate fi realizată în mod clar. Totodată, textul ar putea fi formulat mai clar dacă: ar fi inclus într-o secțiune referitoare la regulile de organizare internă; sau ar fi reformulat astfel încât să delimiteze mai clar dreptul de condițiile administrative aferente exercitării acestuia.

În **concluzie**, prevederea referitoare la „dreptul de a-și organiza timpul liber cu respectarea strictă a prevederilor prezentului Regulament” este compatibilă, în principiu, cu standardele minime aplicabile centrelor de primire și cu exigențele privind respectarea drepturilor omului, întrucât statele pot stabili reguli rezonabile de ordine internă necesare funcționării centrelor colective de cazare. Totuși, formularea actuală este ambiguă și imprecisă, deoarece combină un presupus drept al beneficiarilor

cu o condiționare administrativă generală, fără a delimita clar conținutul dreptului și limitele acestuia. Din această perspectivă, prevederea are mai degrabă caracterul unei reguli interne de conviețuire și organizare a Centrului decât al unui drept autonom propriu-zis. Lipsa formulării clare afectează previzibilitatea și aplicarea uniformă a regulii, inclusiv evaluarea modului în care aceasta este respectată în practică. Din perspectiva drepturilor omului, este important ca regulile interne să fie clare, accesibile și proporționale, iar eventualele limitări ale exercitării timpului liber să urmărească exclusiv scopuri legitime legate de ordinea internă, securitate și respectarea drepturilor altor persoane cazate. Reformularea prevederii într-o manieră mai clară și mai coerentă poate contribui la evitarea interpretărilor restrictive.

Dreptul de participa la activități culturale, educative, recreative și sportive; și

Dreptul de a beneficia de activitățile desfășurate de reprezentanții Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați UNHCR în Republica Moldova și altor instituții și organizații neguvernamentale, cu care sînt încheiate protocoale de colaborare în domeniu;

De facto, evaluarea acestor drepturi va fi realizată împreună, deoarece ele sunt complementare și interdependente, urmărind facilitarea incluziunii sociale, a participării active și a bunăstării persoanelor cazate. Totodată, realizarea efectivă a unuia dintre aceste drepturi contribuie în mod direct la exercitarea celui alt. Organizațiile internaționale și neguvernamentale sunt, de multe ori, cele care desfășoară activități culturale, educative, recreative sau de suport pentru beneficiari.

Conform informațiilor oferite de IGM, pe parcursul anului 2025, cu sprijinul UNHCR, CCR și CDA, au fost organizate mai multe activități dedicate beneficiarilor Centrului, inclusiv evenimente cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii, Zilei Familiei, Zilei Copilului și Zilei Mondiale a Refugiaților. De asemenea, au fost organizate vizite cultural-educative, inclusiv la Orheiul Vechi, precum și activități dedicate sărbătorilor de iarnă pentru copiii refugiați, inclusiv un spectacol organizat la Teatrul de Păpuși „Licurici”.

Totodată, în cadrul Centrului activează Centrul de creație pentru copii „Protection Hub”, cunoscut anterior sub denumirea de „Blue Dot”, gestionat de ONG-ul „Centrul de Caritate pentru Refugiați” CCR. Acesta organizează activități cultural-educative și recreative destinate copiilor, orientate spre dezvoltarea abilităților sociale și facilitarea integrării acestora, precum și diverse activități educative și recreative pentru adulții cazați în Centru.

Referitor la **standardele minime**, acestea prevăd că, pe lângă aspectele legate de hrană, cazare și îmbrăcăminte, trebuie asigurată participarea beneficiarilor cazați la viața socio-culturală a statului membru în care locuiesc. Totodată, Centrul trebuie să asigure existența unui spațiu suficient în care solicitanții să poată desfășura activități recreative și de grup.

La amenajarea încăperilor destinate activităților recreative în cadrul spațiilor de cazare colective trebuie să se țină seama de genul, vârsta, precum și de nevoile culturale și religioase ale solicitanților. Dacă este posibil, trebuie să fie rezervate încăperi separate sau anumite intervale de timp pentru utilizarea spațiilor destinate activităților recreative.

În **concluzie**, exercitarea dreptului de a participa la activități culturale, educative, recreative și sportive, precum și a dreptului de a beneficia de activitățile desfășurate de UNHCR și organizațiile partenere, este compatibilă, cu standardele minime europene și cu exigențele privind respectarea drepturilor omului. Informațiile analizate relevă existența unor activități destinate atât copiilor, cât și adulților, orientate spre incluziunea socială, dezvoltarea personală, bunăstarea psiho-emoțională și facilitarea integrării beneficiarilor. Implicarea organizațiilor internaționale și neguvernamentale, inclusiv prin funcționarea Centrului de creație „Protection Hub”, reprezintă un element pozitiv și contribuie la realizarea efectivă a acestor drepturi într-un mod practic și accesibil.

Totodată, activitățile identificate corespund obiectivelor standardelor europene privind participarea beneficiarilor la viața socio-culturală și asigurarea condițiilor de primire care să depășească strict satisfacerea nevoilor materiale de bază. Din perspectiva drepturilor omului, asemenea activități contribuie la respectarea demnității umane, la prevenirea izolării sociale și la susținerea sănătății mintale și a procesului de integrare. În același timp, pentru asigurarea compatibilității depline cu standardele internaționale, este important ca activitățile să fie organizate în mod continuu, să fie accesibile și nediscriminatorii, ținând cont de vârsta, genul, diversitatea culturală și nevoile specifice ale beneficiarilor, inclusiv ale persoanelor vulnerabile.

Dreptul de a înainta cereri și plângeri (reclamații, propuneri, sesizări) administrației Centrului, organelor ierarhic superioare.

De facto, dreptul de a depune plângeri presupune posibilitatea persoanelor cazate de a se adresa autorităților sau instanțelor competente pentru a-și proteja drepturile, a reclama o nedreptate, o încălcare a legii ori alte erori. Tratatelor internaționale recunosc acest drept și obligă statele să instituie mecanisme eficiente de depunere și examinare a plângerilor.

În cadrul Centrului de cazare, persoanele au dreptul să înainteze petiții (reclamații, propuneri, sesizări) conducerii Centrului, IGM, instanțelor judecătorești, procuraturii, autorităților administrației publice centrale și locale, asociațiilor obștești, precum și organizațiilor internaționale pentru apărarea și respectarea drepturilor omului. Corespondența fiind realizată pe cont propriu de către persoanele cazate în Centru.

IGM a informat Oficiul Avocatului Poporului că Centrul de cazare nu dispune de cancelarie proprie pentru înregistrarea plângerilor. În situațiile în care sunt formulate astfel de solicitări, administrația Centrului le transmite și le înregistrează la cancelaria IGM, instituția ierarhic superioară. Persoanele cazate în Centru au, de asemenea, posibilitatea de a depune plângeri direct la sediul IGM. Potrivit informațiilor statistice, numărul plângerilor înregistrate în perioada 2024–2025 a fost următorul: în anul 2024 – 2 plângeri, iar în anul 2025 – 3 plângeri.

În cadrul vizitei nu a fost observată existența cutii poștale și nu a putut fi evaluat mecanismul de preluare a petițiilor de la beneficiari, inclusiv dacă acestea sunt sau nu supuse cenzurii și modalitatea în care sunt expediate destinatarilor. La fel, nu este clar stabilit în ce limbă pot depune plângeri/ cereri persoanele cazate și în ce limbă acestea vor recepționa răspunsuri. La propriu, persoanele străine semnează cereri tipizate doar în română, deși, ne le înțeleg esența. Unii, uzează de translate, la scrierea cererilor. Majoritatea cererilor sunt cu scop de ieșire din CCSA.

Totodată, beneficiarii au dreptul de a contesta, pe calea contenciosului administrativ, deciziile emise în conformitate cu prevederile Regulament CCSA.

IGM a informat că, în perioada 2022–2025, potrivit evidențelor disponibile, au fost contestate în instanță 10 acte administrative. Din totalul celor 10 litigii, 4 se află încă pe rolul instanțelor de judecată, iar în 6 cauze au fost pronunțate hotărâri definitive de respingere a acțiunilor, actele administrative emise de IGM rămânând în vigoare. Referitor la calitatea asistenței juridice și la realizarea efectivă a dreptului la contestare, Oficiul Avocatului Poporului nu se poate expune, întrucât aceste aspecte nu au fost evaluate în cadrul prezentului raport.

Conform datelor statistice ale Centrului de cazare, în perioada 2024–2025 au fost emise 15 decizii de refuz al cazării, dintre care 8 în anul 2024 și 7 în anul 2025.

De asemenea, în perioada 2022–2025 au fost emise, în total, 484 de decizii de scoatere din evidența Centrului de cazare, după cum urmează: anul 2022 – 209 decizii; anul 2023 – 135 decizii; anul 2024 – 63 decizii; și în anul 2025 – 77 decizii.

În **concluzie**, cadrul normativ existent oferă, în principiu, garanții pentru exercitarea dreptului persoanelor cazate de a înainta cereri și plângeri către autoritățile competente, inclusiv către instanțele de judecată și organizațiile de protecție a drepturilor omului, aspect compatibil cu standardele internaționale și europene privind accesul la remedii efective și protecția drepturilor fundamentale. Posibilitatea contestării actelor administrative în procedură contencioasă și existența litigiilor inițiate de beneficiari demonstrează că mecanismul de contestare este accesibil cel puțin la nivel formal.

Totuși, din perspectiva standardelor minime și a respectării drepturilor omului, există deficiențe privind caracterul practic, accesibil și confidențial al mecanismului de depunere și transmitere a plângerilor în cadrul Centrului de cazare. Lipsa cancelariei proprii în cadrul Centrului, lipsa cutiei poștale și neclaritatea procedurilor privind preluarea, transmiterea și asigurarea confidențialității plângerilor afectează percepția beneficiarilor asupra independenței și eficienței mecanismului de reclamații. În special, lipsa garanțiilor clare privind posibilitatea cenzurării și transmiterea directă a corespondenței ridică probleme din perspectiva dreptului la un remediu efectiv și a protecției împotriva eventualelor represalii.

În același timp, numărul redus al plângerilor formulate nu poate fi interpretat, în sine, drept dovadă a inexistenței problemelor, în lipsa evaluării privind gradul de informare a beneficiarilor, accesibilitatea mecanismului și nivelul de încredere al acestora în procedurile existente. Prin urmare, deși cadrul general este compatibil, consolidarea mecanismelor privind asigurarea accesibilității, confidențialității, clarității și independenței în procesul de depunere și examinare a plângerilor va contribui la alinierea deplină la standardele internaționale privind protecția drepturilor omului în Centrul de cazare.

Concluzie Sinteză. Analiza cadrului normativ și a practicii existente relevă faptul că drepturile persoanelor cazate în Centrul de cazare al IGM sunt reglementate într-o manieră relativ amplă și, în mare parte, aliniată standardelor internaționale și europene privind condițiile materiale de primire și protecția drepturilor omului. Totuși, evaluarea modului de realizare a drepturilor evidențiază un nivel neuniform de conformitate, marcat de diferențe între garanțiile formale prevăzute de legislație și aplicarea lor practică.

Deși Centrul dispune de mecanisme și infrastructură care contribuie la asigurarea condițiilor minime de cazare, cum ar fi: acces la cazare, activități recreative și sprijin din partea organizațiilor internaționale și neguvernamentale, există deficiențe ce țin de caracterul efectiv, continuu și adaptat la nevoile persoanelor cazate al serviciilor oferite. Acestea vizează, în special, accesul la asistență medicală și psihologică permanentă, claritatea și accesibilitatea mecanismelor de informare și depunere a plângerilor, adaptarea condițiilor pentru persoanele cu necesități speciale, precum și existența formulărilor generale sau care condiționează exercitarea efectivă a drepturilor, de ex. („în limitele posibilităților” sau „în limitele fondurilor disponibile”).

Totodată, analiza proiectului de modificare a Regulamentului Centrului relevă atât progrese tehnice și de clarificare, cât și riscuri de diminuare a garanțiilor existente, inclusiv prin creșterea marjei de discreție administrativă și reducerea caracterului explicit al drepturilor și serviciilor de suport. În lipsa mecanismelor funcționale de implementare, monitorizare și referire, există riscul ca unele drepturi să rămână preponderent formale, în special pentru persoanele aflate în situații de vulnerabilitate.

Prin urmare, pentru asigurarea compatibilității cu standardele internaționale și cu principiile fundamentale ale drepturilor omului, se impune consolidarea cadrului instituțional și normativ, inclusiv prin clarificarea și uniformizarea procedurilor interne, dezvoltarea serviciilor specializate permanente, reducerea dependenței de suportul extern și instituirea mecanismelor eficiente de implementare și monitorizare a drepturilor persoanelor cazate în Centru.

2.4. Obligațiile și interdicțiile persoanelor cazate în Centru

Legea nr. 270/2008 obligă persoanele cazate să respecte reglementările interne ale centrelor de cazare, precum și, la momentul cazării în Centru, să prezinte toate obiectele aflate asupra lor în vederea inventarierii acestora. De asemenea, legislația națională obligă străinii să respecte legislația Republicii Moldova.

Regulamentul Centrului de cazare prevede că realizarea drepturilor persoanelor cazate nu trebuie să lezeze drepturile și interesele legitime ale altor persoane, inclusiv ale celor cazate în Centru, și nici să încalce modul și condițiile de funcționare ale Centrului.

Iar, pe toată durata cazării în Centru, persoanele sunt obligate:

- o să respecte regulile stabilite, programul zilnic, ordinea interioară și repartizarea pe camere stabilite în momentul cazării în Centru;
- o să respecte normele sanitaro-igienice și de igienă personală, precum și colectivă;
- o să prezinte toate obiectele aflate asupra sa în vederea inventarierii lor;
- o să îndeplinească cerințele legitime ale personalului Centrului și să nu întreprindă activități care împiedică exercitarea corespunzătoare a atribuțiilor de serviciu;
- o să respecte regulile de politețe în contact cu personalul Centrului și persoanele cazate, precum și să manifeste o atitudine respectuoasă față de personalul Centrului și față de orice persoană din afara acestuia cu care intră în contact, cum ar fi reprezentanții structurilor de stat sau ai organizațiilor și organismelor neguvernamentale naționale sau internaționale;
- o să respecte personalitatea, demnitatea, onoarea, convingerile politice și religioase ale altor persoane cazate în Centru;
- o să se prezinte la solicitarea administrației, să dea explicații verbale și/sau în scris privind faptele și circumstanțele încălcării ordinii interioare;
- o să păstreze bunurile materiale, utilajul, inventarul și alte bunuri din dotarea Centrului, pe toată durata cazării;
- o să participe la toate lecțiile informative și de instrucție ce țin de respectarea sănătății, igienei personale și curățeniei în Centru pe perioada cazării;
- o să repare în modul stabilit de legislație daunele pricinuite;
- o să prezinte documentul de identitate valabil la intrarea pe teritoriul Centrului;
- o să participe la toate lecțiile informative și de instrucție ce țin de securitatea antiincendiară în Centru pe perioada cazării, inclusiv electrocutare, exploatarea utilajului care funcționează pe gaze naturale;
- o să efectueze și să mențină curățenia în spațiile de folosință comună (coridoarele blocurilor locative, bucătăria, blocurile sanitare etc.) și în camerele de locuit. Curățenia în spațiile de folosință comună și în teritoriul Centrului se efectuează în baza unui orar stabilit;
- o să părăsească Centrul la data prescrisă în decizia de părăsire a Centrului;
- o să predea locul de cazare și bunurile materiale date în folosință la părăsirea Centrului;
- o să respecte alte obligații care reies din Regulament.

Obligațiile enumerate corespund, în mare parte, practicilor administrative obișnuite din centrele de primire și sunt justificate prin necesitatea asigurării ordinii, securității, igienei și conviețuirii colective. Totuși, compatibilitatea lor cu standardele internaționale depinde nu doar de cum sunt formulate, dar mai ales de proporționalitatea, claritatea, legalitatea, posibilitatea de contestare și modul concret de aplicare.

Există însă formulări care sunt problematice dacă sunt aplicate excesiv, arbitrar sau în lipsa garanțiilor adecvate. De exemplu, formularea „să îndeplinească cerințele legitime ale personalului Centrului” este acceptabilă doar în măsura în care „cerințele legitime” sunt clar limitate la atribuțiile legale ale

personalului și există posibilitatea contestării eventualelor abuzuri, iar obligația nu se transformă într-o obligație generală de „a asculta”.

O altă formulare problematică este obligația „să prezinte toate obiectele aflate asupra sa în vederea inventarierii lor”. Formularea este sensibilă din perspectiva dreptului la viață privată, a protecției bunurilor și a respectării demnității persoanei.

În ceea ce privește obligația de a oferi „explicații verbale și/sau în scris”, aceasta este, în principiu, admisibilă într-un regim administrativ intern. Totuși, persoana trebuie să fie informată într-o limbă pe care o înțelege, nu trebuie să existe constrângeri incompatibile cu dreptul la apărare, iar explicațiile oferite nu trebuie utilizate automat împotriva persoanei în procedurile de sancționare, fără respectarea garanțiilor procedurale.

Cea mai problematică este formularea „să respecte alte obligații care reies din prezentul Regulament”. Din perspectiva standardelor, obligațiile trebuie să fie suficient de clare și previzibile, astfel încât persoanele să poată anticipa consecințele comportamentului lor.

Totodată, solicitanții de azil nu sunt persoane deținute și nu trebuie tratați ca persoane aflate în detenție. Din acest motiv, regulile interne aplicabile în cadrul Centrului de cazare trebuie să aibă caracter administrativ și de conviețuire și să nu creeze un regim de semi-detenență.

Conform informației prezentate de către IGM, există anumite provocări în ceea ce privește respectarea obligației de a efectua și menține curățenia în spațiile de folosință comună (coridoarele blocurilor locative, bucătăria, blocurile sanitare etc.), precum și în camerele de locuit, în special în cazul persoanelor vârstnice și al celor cu probleme de sănătate.

Totodată, persoanele cazate în Centru au obligația de a părăsi Centrul la data stabilită în decizia de părăsire emisă de administrație. În cazul neconformării cu această obligație, administrația Centrului întreprinde, cu prioritate, măsuri de soluționare pe cale amiabilă, prin dialog și alte mijloace non-coercitive. În situația în care persoana refuză să se conformeze deciziei emise, administrația poate solicita intervenția serviciilor competente prin apelarea numărului unic de urgență 112, în vederea aplicării măsurilor prevăzute de legislația în vigoare.

În același timp, persoanelor cazate în Centru li se interzice:

- o insultarea, folosirea cuvintelor necenzurate, gesturilor sau actelor obscene sau săvârșirea acțiunilor care lezează demnitatea personalului Centrului, a persoanelor cazate și a altor persoane;
- o abonarea, primirea, procurarea, păstrarea și răspândirea edițiilor, vizionarea emisiunilor televizate și filmelor, audierea programelor radio care propagă războiul, intoleranța etnică, națională, rasială sau religioasă, cultul violenței și cruzimii, precum și celor cu caracter pornografic;
- o confecționarea, achiziționarea, deținerea sau introducerea în Centru a obiectelor interzise de legislația Republicii Moldova, și anume: arme de foc, arme albe, explozibil, substanțe chimice interzise sau substanțe radioactive;
- o păstrarea în camerele de locuit sau în alte locuri comune a produselor alimentare sau produselor ușor alterabile, produselor alimentare alterate, fără dată de valabilitate ori cu dată de valabilitate expirată, care pot genera focare de infecție;
- o introducerea în teritoriul Centrului și în camerele de locuit a orice fel de animale sau păsări cu scopul de a le crește sau a le sacrifica;
- o atârănarea ori lipirea pe pereți, noptiere, dulapuri și paturi a reproducțiilor, ilustrațiilor, decupărilor din ziare și reviste;

- o prepararea, introducerea, păstrarea, distribuirea, vânzarea sau consumarea în incinta Centrului a băuturilor alcoolice, drogurilor, substanțelor halucinogene, psihotrope sau alte substanțe stupefiante;
- o amplasarea în camerele de locuit a bunurilor (echipamente, instalații tehnice, mecanisme, mobilier, aparate electrocasnice, tehnică de calcul etc.), care nu se află la balanța Centrului;
- o schimbarea fără permisiunea administrației Centrului a camerelor sau a locurilor de dormit;
- o reutilizarea mobilierului și reamenajarea camerei de locuit fără acordul administrației;
- o folosirea reșourilor, instalațiilor electrice sau artizanale, precum și altor instalații ce pot provoca incendii/accidente;
- o fumatul în camerele de locuit și spațiile de folosință comună, decât în cele special amenajate și destinate pentru aceasta;
- o urcarea pe acoperișurile Centrului;
- o conectarea, fără autorizația administrației Centrului, la rețelele electrice sau modificarea lor, intervenția în funcționarea sistemului de încălzire și de aprovizionare cu apă, folosirea aparatelor electrice de încălzire a apei cu puterea mai mare de 240 W;
- o de a provoca intenționat rău sănătății proprii sau unei alte persoane din Centru;
- o inițierea, organizarea, sprijinirea, participarea sau desfășurarea oricăror acțiuni, manifestații sau întruniri care aduc atingere siguranței personalului și ordinii interioare din Centru;
- o exercitarea actelor de violență asupra personalului, persoanelor care execută misiuni în Centru sau care se află în vizită, asupra celorlalte persoane cazate, precum și asupra oricăror altor persoane;
- o incitarea, organizarea, sprijinirea, participarea la acte de indisciplină, revoltă, răzvrătiri, acte de nesupunere activă sau pasivă ori alte acțiuni violente, în grup, de natură să pericliteze ordinea, disciplina și siguranța Centrului;
- o amenințarea personalului, persoanelor care execută misiuni în Centru sau care se află în vizită, persoanelor cazate în Centru, precum și oricărei alte persoane;
- o blocarea căilor de acces și/sau de evacuare în/din spațiile de cazare sau în/din spațiile comune;
- o împiedicarea cu intenție a desfășurării unor activități care se derulează în Centru;
- o utilizarea focului deschis în afara spațiilor pentru prepararea și servirea hranei sau utilizarea substanțelor inflamabile;
- o folosirea instalațiilor electrice, a echipamentului sau materialelor din dotare în alte scopuri decât cele pentru care au fost puse la dispoziție sau modificarea acestora;
- o învelirea în pânză, hârtie sau alte materiale inflamabile a becurilor, corpurilor de iluminat ori altor surse de căldură;
- o aducerea în stare nefuncțională a mijloacelor tehnice de apărare împotriva incendiilor aflate în dotarea Centrului;
- o efectuarea schimburilor sau comercializarea alimentelor, echipamentelor sau altor bunuri în scopul obținerii unui profit;
- o folosirea serviciilor altor persoane cazate în Centru în interes personal, fără acordul acestora;
- o desfășurarea jocurilor de noroc, ghicitului pentru a obține foloase.

Lista interdicțiilor este sensibilă din perspectiva standardelor internaționale și a protecției drepturilor omului decât lista obligațiilor. Deși unele interdicții sunt legitime și necesare într-un centru colectiv de cazare, altele ridică probleme privind respectarea libertății de exprimare, a libertății de întrunire, a vieții private, a autonomiei personale, precum și a principiului proporționalității restricțiilor. Totodată, anumite prevederi pot crea aparența unui regim restrictiv de libertate (semi-închis), incompatibil cu statutul solicitanților de azil.

Un exemplu în acest sens îl constituie interdicția privind „inițierea, organizarea, sprijinirea, participarea sau desfășurarea oricăror acțiuni, manifestații sau întruniri care aduc atingere siguranței personalului și ordinii interioare”. Solicitanții de azil beneficiază de drepturile garantate de art. 10 și 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv libertatea de exprimare și libertatea întrunirilor pașnice. Deși

statul poate impune anumite restricții în scopul asigurării securității, prevenirii dezordinilor sau protecției drepturilor altor persoane, aceste restricții trebuie să fie necesare, proporționale și formulate clar pentru a evita interpretările arbitrare. Formularea acestei interdicții este prea generală și creează riscul sancționării unor comportamente încă din etapa inițierii sau organizării lor, pe baza unei evaluări subiective a intențiilor persoanei. Întrucât norma nu stabilește criterii clare pentru aprecierea existenței unui pericol pentru siguranța personalului sau ordinea interioară, aceasta lasă administrației o marjă excesivă de discreție și poate genera aplicări abuzive.

Deosebit de problematică este formularea referitoare la „acte de nesupunere activă sau pasivă”. Noțiunea de „nesupunere pasivă” este vagă și poate include comportamente nonviolente, precum refuzul verbal, protestul pașnic sau necooperarea nonviolentă. Din perspectiva standardelor privind drepturile omului, astfel de formulări sunt problematice în raport cu cerința previzibilității legii și cu protecția împotriva arbitrarului. În plus, terminologia este specifică mai degrabă regulamentelor penitenciare sau regimurilor disciplinare coercitive, fiind disproporționată pentru un centru destinat solicitanților de azil.

Interdicția de a lipi imagini sau de a decora pereții pare minoră, însă poate deveni excesivă dacă exclude orice posibilitate de personalizare minimă a spațiului locativ, afectând astfel demnitatea și autonomia personală. Standardele internaționale recomandă ca, în special în centrele de ședere de lungă durată, condițiile de trai să fie cât mai apropiate de viața obișnuită și să fie redus caracterul instituțional al mediului de cazare.

Totodată, formularea potrivit căreia este interzisă „amplasarea în camerele de locuit a bunurilor care nu se află la balanța Centrului” ridică probleme legate de autonomia personală, dreptul la bunuri personale și respectarea vieții private, întrucât poate restrânge în mod excesiv posibilitatea persoanelor cazate de a utiliza obiecte personale.

În concluzie, obligațiile și interdicțiile urmăresc, în mare parte, asigurarea ordinii interne, a securității, a igienei și a conviețuirii colective, fiind, în principiu, compatibile cu standardele aplicabile centrelor de primire. Totuși, analiza acestora relevă existența formulărilor generale, vagi sau disproporționate, care generează riscuri de aplicare arbitrară și afectează exercitarea efectivă a unor drepturi fundamentale, inclusiv libertatea de exprimare, libertatea întrunirilor pașnice, dreptul la viață privată și dreptul la autonomie personală.

În special, utilizarea noțiunilor precum „nesupunere pasivă”, formularea generică de a respecta „alte obligații care reies din Regulament” sau restricțiile privind personalizarea minimă a spațiului locativ și utilizarea bunurilor personale contribuie la crearea regimului „cvasi-disciplinar” sau „cvasi-penitenciar”, incompatibile cu statutul solicitanților de azil și cu caracterul administrativ al centrelor de cazare. Totodată, restricțiile privind întrunirile sau exprimarea trebuie formulate și aplicate într-o manieră strict necesară și proporțională, pentru a evita limitarea excesivă a drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Deși existența regulilor interne și a interdicțiilor rezonabile este legitimă într-un spațiu colectiv de cazare, acestea trebuie să fie clare, previzibile, proporționale și însoțite de garanții procedurale adecvate, inclusiv posibilitatea contestării măsurilor aplicate. În acest context, cadrul actual necesită o revizuire și ajustare suplimentară pentru a reduce caracterul restrictiv și pentru a asigura un echilibru adecvat între necesitatea menținerii ordinii interne și respectarea demnității și drepturilor fundamentale ale persoanelor cazate în Centru.

III. ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA CENTRULUI DE CAZARE AL INSPECTORATULUI GENERAL PENTRU MIGRAȚIE

3.1. Aspecte administrative și organizatorice

Statutul juridic. Potrivit anexei nr. 3 la HG nr. 16/2023 privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație, Centrul de cazare este o subdiviziune specializată a Inspectoratului General pentru Migrație, cu statut de direcție, fără statut de persoană juridică, care are în structura sa *Secția cazare și evidență* și *Secția pază și acces*.

Statutul Centrului, de subdiviziune fără personalitate juridică proprie determină o autonomie administrativă și financiară limitată, deciziile privind resursele umane, bugetul și dezvoltarea instituțională fiind dependente de IGM. Acest model de organizare contribuie la asigurarea controlului administrativ din parte IGM, însă reduce flexibilitatea Centrului în adaptarea rapidă la necesitățile operaționale și la fluctuațiile numărului de beneficiari.

Finanțarea și organizarea Centrului. Regulamentul de organizare și funcționare al Centrului de cazare, aprobat prin Ordinul IGM nr. 25/2024, prevede că activitatea Centrului este finanțată din contul și în limita alocațiilor aprobate în bugetul de stat, precum și din mijloace speciale și extrabugetare, în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare. Totodată, statul de personal, schema de încadrare și fișele de post ale funcționarilor publici cu statut special și ale personalului contractual din cadrul Centrului se aprobă de către șeful IGM.

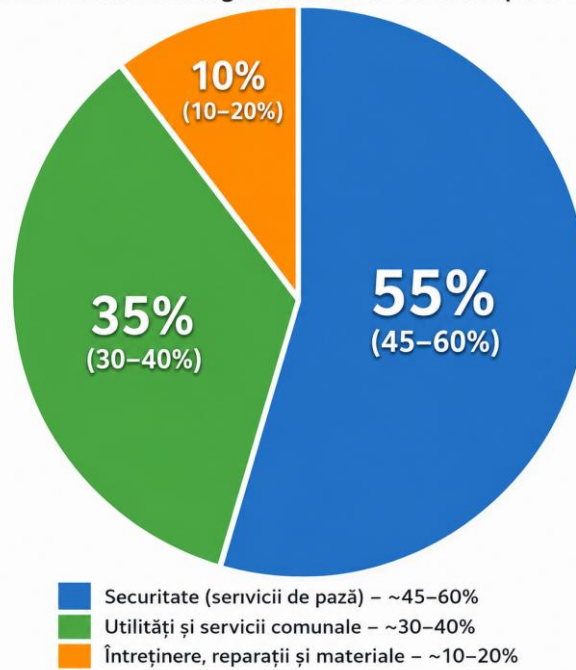
Conform structurii bugetului Centrului de Cazare, acesta include următoarele categorii de cheltuieli: energie electrică, gaze naturale, apă și canalizare, alte servicii comunale, servicii de reparații curente, servicii de pază, materiale de uz gospodăresc și rechizite, precum și materiale de construcție.

Analiza comparativă a execuției bugetului Centrului de Cazare pentru perioada 2022–2025

An	Total executat (lei)	Evoluție față de anul precedent
2022	2.423.637,79	-
2023	2.017.457,00	-16,8%
2024	2.608.877,54	+29,4%
2025	1.412.280,83	-45,9%

Constatări: În 2023 se observă o diminuare a cheltuielilor cu aproximativ **406** mii lei comparativ cu 2022. În 2024 bugetul executat crește, atingând cel mai înalt nivel din perioada analizată, iar în 2025, execuția bugetului este în scădere.

Structura estimativă a bugetului Centrului de Cazare (2022–2025)

Analiza structurii bugetului pentru perioada 2022–2025 relevă faptul că cea mai mare parte a resurselor financiare ale Centrului de cazare a fost alocată asigurării **securității**, prin contractarea serviciilor de pază, care au reprezentat **aproximativ 55%** din totalul cheltuielilor. Cheltuielile aferente utilităților și serviciilor comunale au constituit circa 35% din buget, în timp ce resursele destinate întreținerii, reparațiilor curente și procurării materialelor au avut o pondere redusă, de aproximativ 10%.

Structura cheltuielilor evidențiază faptul că prioritățile Centrului sunt orientate preponderent către achitarea serviciilor comunale curente și asigurarea securității centrului și a bunurilor aflate în incintă. Totodată, ponderea redusă a cheltuielilor pentru reparații și dezvoltare sugerează că resursele disponibile sunt utilizate în principal pentru acoperirea necesităților operaționale curente.

Concentrarea resurselor financiare asupra cheltuielilor de funcționare și securitate reflectă caracterul rezidențial și administrativ al Centrului. Totodată, ponderea redusă a cheltuielilor destinate întreținerii, reparării și dezvoltării infrastructurii va genera, pe termen mediu și lung, riscuri privind menținerea standardelor de cazare și necesitatea efectuării investițiilor suplimentare pentru reabilitarea spațiilor și modernizarea dotărilor.

Misiunea, funcțiile de bază și drepturile Centrului. Potrivit pct. 6 și 7 din Regulamentul de organizare și funcționare, misiunea Centrului constă în asigurarea procedurii de recepție și a cazării temporare a solicitanților de azil și a beneficiarilor de protecție internațională, prin oferirea, în limitele fondurilor disponibile, a condițiilor minime de cazare.

În vederea realizării misiunii sale, Centrul exercită următoarele funcții de bază:

1. *recepționarea, înregistrarea și examinarea cererilor* privind cazarea în Centru sau prelungirea termenului de cazare;
2. *asigurarea recepției și a cazării temporare* a solicitanților de azil și a beneficiarilor de protecție internațională;

3. asigurarea condițiilor minime de cazare în Centru, inclusiv a unui loc de dormit, a lenjeriei de pat și a veselei de primă necesitate, care corespund normelor sanitare și de igienă;
4. asigurarea securității persoanelor cazate în Centru și a bunurilor predate spre păstrare;
5. stabilirea regulilor generale de conduită și disciplină pentru persoanele cazate și pentru angajații Centrului, inclusiv a regulilor cu caracter restrictiv, a măsurilor de securitate, a normelor privind participarea la activități recreative și a regulilor de utilizare a spațiilor și bunurilor;
6. organizarea și realizarea managementului infrastructurii Centrului, precum și administrarea eficientă a edificiilor și bunurilor aflate în gestiune, inclusiv a componentelor logistice;
7. asigurarea monitorizării, controlului și evaluării proceselor din aria sa de competență.

Funcțiile atribuite Centrului demonstrează că acesta este conceput în principal ca o structură de recepție și administrare a procesului de cazare, având responsabilități limitate în raport cu dimensiunea socială a procesului de integrare a străinilor. Astfel, accentul instituțional este plasat pe asigurarea condițiilor materiale de trai și a securității, nu pe furnizarea serviciilor specializate (asistență socială, psihologică, medicală) de suport necesare persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate.

Analiza atribuțiilor Centrului evidențiază faptul că activitatea acestuia este orientată spre administrarea procesului de cazare, gestionarea infrastructurii aferente, precum și asigurarea ordinii interne și securității în cadrul instituției. Deși, potrivit pct. 8 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație, acesta trebuie să exercite atribuții în domeniul integrării străinilor, inclusiv prin asigurarea asistenței psihologice, sociale și medicale în cadrul centrelor de cazare, structura organizatorică și atribuțiile Centrului de cazare sunt limitate la activități de recepție, evidență, cazare, pază și control al accesului. În acest context, Regulamentul de organizare și funcționarea a Centrului de cazare nu prevede atribuții directe privind acordarea serviciilor de asistență psihologică, socială sau medicală și nici funcții specializate corespunzătoare, precum cele de psiholog, asistent social sau medic. Prin urmare, deși IGM are competențe în domeniul integrării străinilor și al facilitării accesului acestora la servicii de asistență, Centrul de cazare nu dispune, prin structura sa organizatorică și resursele umane alocate, de capacitatea instituțională necesară pentru furnizarea directă a acestor servicii.

Situația dată afectează capacitatea Centrului de a răspunde într-o manieră integrată necesităților beneficiarilor, în special ale persoanelor vulnerabile, care au nevoie de sprijin psihologic, asistență socială sau orientare în accesarea serviciilor medicale. În aceste condiții, asigurarea serviciilor depinde de cooperarea cu autoritățile publice competente sau organizații partenere.

Resurse umane. Structura de personal a Centrului de Cazare este stabilită în conformitate cu modificările aprobate prin Ordinul șefului IGM nr. 286/2025. Conform statului de personal aprobat, Centrul dispune de **18 unități de personal**, dintre care 14 funcții cu statut special și 4 funcții de întreținere și deservire. Structura de personal pune accent pe asigurarea administrativă și de securitate a activității Centrului, funcțiile existente fiind orientate spre asigurarea procesului de cazare, evidență, pază și control al accesului în centru. Statul de personal nu prevede funcții specializate în domeniul asistenței sociale, psihologice și medicale.

În concluzie, analiza cadrului organizatoric, financiar și a resurselor umane evidențiază faptul că Centrul de cazare dispune de mecanisme instituționale pentru administrarea procesului de recepție, evidență, cazare și asigurare a securității beneficiarilor. Structura organizațională și distribuția resurselor sunt orientate către funcțiile administrative și operaționale, fără dezvoltarea capacităților proprii pentru acordarea serviciilor sociale, psihologice și medicale. Această abordare limitează rolul Centrului în procesul de integrare a solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională, făcând necesară cooperarea cu alte instituții și parteneri pentru asigurarea suportului necesar beneficiarilor.

3.2. Procedura de cazare în Centru

Litera m) din art.28 din Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova prevede că solicitanții de azil, pe perioada procedurii de azil, **au dreptul să solicite cazarea** în centrul de cazare ale IGM³⁵. Totodată, alin. (2) al art. 31 din Legea nr. 270/2008 prevede că solicitanții de azil și membrii de familie care sunt, la rândul lor, solicitanți de azil, **sunt obligați să se cazeze în centrele de cazare** pe parcursul procedurii de soluționare a cererii de azil în cadrul Inspectoratului General pentru Migrație. Cazarea solicitanților de azil în centrele de cazare se efectuează în condițiile stabilite de Guvern.

Excepție de la prevederile alin. (2) fac: a) cetățenii Republicii Moldova; b) solicitanții de azil căsătoriți cu cetățeni ai Republicii Moldova; c) străinii care au domiciliat pe teritoriul Republicii Moldova mai mult de 5 ani și au solicitat ulterior azil; d) persoanele care au depus o nouă cerere de azil, cu excepția cazurilor în care au apărut circumstanțe noi sau au survenit transformări de ordin politic, militar, legislativ ori social în țara de origine, care ar pune în pericol viața sau siguranța solicitanților de azil; e) solicitanții de azil care pot pune în pericol viața și/sau sănătatea persoanelor cazate în centrele de cazare.

Începând cu 1 ianuarie 2026, a intrat în vigoare articolul 64³ „Cazarea într-un centru de cazare”, introdus recent în Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, care reglementează una dintre măsurile restrictive ce pot fi aplicate solicitanților de azil. Aceasta poate fi aplică pe durata examinării cererii de azil, în vederea realizării activităților prevăzute la art. 55 și art. 56 din legea prenotată, de către Inspectoratul General pentru Migrație. Măsura se dispune prin decizie motivată, chiar și în cazul în care solicitantul de azil dispune de mijloace de întreținere, și presupune obligarea acestuia de a nu părăsi centrul de cazare decât cu acordul scris al șefului centrului.

Această măsură restrictivă se aplică în cazul cererilor de azil care fac obiectul procedurii rapide, și anume în cazul cererilor: a) vădit nefondate; b) înaintate de persoane care prezintă un pericol pentru ordinea publică sau pentru securitatea Republicii Moldova; c) înaintate de persoane aflate în procedură de extrădare; d) depuse de solicitanți care provin dintr-o țară de origine sigură; e) depuse de solicitanți care provin dintr-o țară terță sigură.

În cazul copiilor neînsoțiți solicitanți de azil, se aplică măsura de protecție a copilului separat de părinți, prin care se asigură condiții adecvate pentru creșterea și îngrijirea acestuia în servicii sociale de plasament, în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova. În acest sens, Inspectoratul General pentru Migrație solicită autorității tutelare de la locul aflării copilului neînsoțit instituirea măsurii de plasament a acestuia.

Obligativitatea cazării solicitanților de azil în centrul de cazare al IGM, precum și noua măsură restrictivă prevăzută la art. 64³ din Legea nr. 270/2008, ridică probleme de compatibilitate cu drepturile fundamentale, în special cu dreptul la libertate și libertatea de circulație garantate de art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 27 din Constituția Republicii Moldova.

Caracterul obligatoriu al cazării și interdicția de a părăsi centrul fără acordul scris constituie o formă de restrângere a libertății, apropiată de detenția administrativă, motiv pentru care măsura trebuie să respecte principiile legalității, necesității și proporționalității. Aplicarea automată asupra anumitor categorii de solicitanți (de exemplu, proveniți din țări sigure sau în procedură rapidă) poate genera riscul unor ingerințe excesive, dacă nu există o evaluare individuală și garanții procedurale efective, inclusiv posibilitatea contestării măsurii în instanță.

³⁵ Litera m) din art.28 din Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova, disponibilă la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146838&lang=ro#

Regulamentul Centrului de cazare, aprobat prin HG nr. 1023/2012, descrie modalitatea și procedura de cazare. Potrivit pct. 12–16 din Regulament, solicitanții de azil obligați să se cazeze sunt cazați în baza deciziei privind cazarea, începând cu ziua depunerii cererii de azil. Ceilalți solicitanți de azil care solicită cazare în Centru depun o cerere la IGM, indicând motivul pentru care solicită cazarea. Cererile trebuie depuse personal, în formă scrisă. În cazul în care persoana nu poate scrie, cererea este completată de funcționarul care o primește. Cererile trebuie să fie examinate în termen de 24 de ore.

Solicitanții de azil cazați în Centru, cărora li s-a acordat protecție internațională, pot solicita prelungirea termenului de cazare, în condițiile pct. 31 din Regulament. Cererea de prelungire a termenului de cazare trebuie depusă la IGM în termen de 3 zile de la data comunicării deciziei privind acordarea protecției internaționale. Cererile de prelungire a cazării trebuie examinate în termen de până la 15 zile. Pe parcursul examinării cererii, persoana are dreptul să rămână în Centru.

Solicitantul de azil acceptat spre cazare se consideră cazat din data emiterii deciziei. Persoana este obligată să se prezinte la sediul Centrului la data emiterii deciziei sau la data indicată în cererea de cazare, fără a depăși termenul de 24 de ore de la momentul depunerii acesteia. În caz de neprezentare, persoanei îi vor fi aplicate prevederile Capitolului VII – „Aplicarea măsurilor pentru încălcarea prevederilor Regulamentului”.

La intrarea pe teritoriul Centrului, persoana nou-cazată este obligată să prezinte la postul de control-acces toate obiectele aflate asupra sa, în vederea inventarierii acestora conform listei obiectelor permise/interzise, aprobată de șeful IGM. Persoanele pot păstra îmbrăcămintea personală, cu excepția cazurilor în care, din motive de igienă colectivă sau de securitate, administrația Centrului dispune ca aceasta să fie spălată, dezinfectată și/sau depozitată într-un spațiu special amenajat.

Persoanei i se oferă un loc de cazare și i se asigură minimumul necesar de trai, în sensul Regulamentului. Aceasta trebuie să locuiască în camera care i-a fost repartizată. Persoana cazată poate schimba poziționarea obiectelor aflate în posesia Centrului de cazare din camera repartizată sau facilitățile utilizate în comun doar cu permisiunea administrației Centrului. În momentul cazării, persoana primește lista bunurilor care îi sunt distribuite, pe bază de semnătură.

Minorii trebuie cazați în Centru împreună cu părinții lor sau cu un membru adult al familiei responsabil pentru aceștia potrivit legii. Persoanele trebuie cazate separat în camere, în funcție de sex, cu excepția membrilor aceleiași familii, care pot fi cazați împreună. În cazul unor necesități administrative, persoanelor cazate le poate fi repartizat un alt loc de cazare decât cel acordat inițial.

Atunci când există dubii că persoana nou-venită este purtătoare a unor maladii social-condiționate cu impact major asupra sănătății publice, aceasta trebuie cazată, după consultarea unui specialist, pentru o perioadă de 10 zile într-un spațiu separat, în vederea asigurării siguranței persoanelor cazate în Centru și a personalului acestuia. În cazul în care nu sunt depistate maladii, la expirarea acestui termen persoana va fi transferată într-un spațiu comun. Dacă sunt depistate anumite maladii, trebuie sesizate instituțiile abilitate.

Obligația de prezentare imediată la Centru (ce nu depășește 24 de ore), controlul obiectelor personale, limitarea posibilității de schimbare a spațiului de cazare și supravegherea strictă a condițiilor de trai constituie ingerințe în dreptul la viață privată și libertatea individuală, garantate de art. 8 CEDO și de Constituția Republicii Moldova. Aceste măsuri pot fi considerate compatibile cu standardele drepturilor omului doar în măsura în care sunt necesare, proportionale și însoțite de garanții împotriva eventualelor abuzuri.

Izolarea persoanelor suspectate de maladii social-condiționate pentru o perioadă de 10 zile poate ridica probleme privind dreptul la integritate și nediscriminare, dacă măsura nu este bazată pe criterii medicale clare, pe evaluare individuală și pe acces la asistență medicală adecvată.

Per ansamblu, procedura de cazare este parțial compatibilă cu standardele internaționale în materia drepturilor omului, însă aplicarea măsurilor restrictive trebuie să respecte principiile legalității, necesității și proporționalității, precum și dreptul persoanei la contestarea măsurilor care îi limitează libertatea sau viața privată.

În scopul stabilirii unor reguli unitare în procesul de asigurare a procedurii de recepție și cazare a solicitanților de azil, Inspectoratul General pentru Migrație, prin Ordinul nr. 210/2024, a aprobat Procedura operațională standard (POS) internă privind recepția și cazarea în Centrul de cazare al IGM a solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională. Procedura detaliază criteriile de eligibilitate, resursele logistice necesare și obligațiile personalului implicat în gestionarea cazării. De asemenea, aceasta include formulare-tip pentru examinări medicale, cereri de cazare și angajamente privind respectarea regulamentului de ordine interioară.

Potrivit POS, sunt stabilite mai multe etape care se realizează până la cazarea persoanei, și anume: 1) verificarea eligibilității, 2) examinarea admisibilității, 3) adresarea solicitantului către Centrul de cazare și depunerea cererii de cazare, 5) procesarea cererii, emiterea deciziei și înregistrarea informației, precum și 6) cazarea propriu-zisă a persoanei.

Etapile de verificare a eligibilității și admisibilității, potrivit Procedurii de operare standard, presupun stabilirea faptului dacă persoana poate beneficia de cazare în Centrul de cazare al IGM. Astfel, sunt eligibili solicitanții de azil și membrii familiilor acestora care au același statut, beneficiarii de protecție internațională incluși în programul de integrare, precum și persoanele cu dizabilități sau nevoi speciale, însoțite de tutore ori îngrijitor. Pentru a fi admiși, aceștia trebuie să îndeplinească cumulativ mai multe condiții: *1) să fie documentați și înregistrați dactiloscopic de către IGM, 2) să dețină un act valabil care confirmă statutul lor, 3) să fie înregistrați în sistemul informațional al IGM și 4) să fi efectuat examinarea medicală necesară.* Solicitanții cu dizabilități sau nevoi speciale pot fi admiși doar dacă sunt însoțiți de un tutore sau îngrijitor.

Etapa adresării solicitantului la Centru și depunerii cererii de cazare presupune depunerea personală, în formă scrisă, a cererii de cazare la sediul Centrului din mun. Chișinău, bd. Dacia nr. 60/4. În cazul în care solicitantul nu poate scrie, cererea este completată de funcționarul responsabil de cazare. Cererile depuse urmează a fi examinate în termen de maximum 24 de ore. La prezentarea solicitantului, personalul de la postul de pază și control-acces verifică actele de identitate și însoțește solicitantul la administrația Centrului pentru desfășurarea interviului.

În cadrul procedurii desfășurate de funcționarul împuternicit, sunt verificate identitatea solicitantului, circumstanțele intrării în țară, motivele solicitării cazării, eventualele antecedente penale sau riscuri de securitate, precum și valabilitatea actelor eliberate de IGM, datele din Sistemul informațional al IGM și rezultatele examinării medicale. Totodată, solicitantul este informat despre regulile de ordine interioară și consecințele nerespectării acestora.

Ulterior, solicitantului îi sunt oferite spre completare cererea de cazare și declarația pe propria răspundere privind situația financiară. Cererea este înregistrată într-un registru special și primește număr de înregistrare, iar solicitantul este notificat în scris cu privire la data și ora la care urmează să se prezinte pentru ridicarea deciziei, termen care nu poate depăși 24 de ore de la depunerea cererii.

Procesarea cererii de cazare și emiterea deciziei și a înregistrării informațiilor presupune o serie de acțiuni obligatorii realizate de reprezentantul administrației Centrului. După examinarea cererii, se emite o

decizie de cazare sau, după caz, o decizie de refuz. Decizia este înregistrată într-un registru special și primește număr de ordine. Un exemplar al acesteia este înmănat solicitantului sub semnătură, împreună cu lista drepturilor și obligațiilor sale. Totodată, solicitantul semnează un angajament privind respectarea Regulamentului de ordine interioară.

În aceeași etapă, toate informațiile relevante privind recepționarea cererii și emiterea deciziei sunt introduse în Sistemul informațional gestionat de IGM. De asemenea, se constituie dosarul personal al persoanei cazate, care include actele de identitate, cererea și decizia de cazare, declarația privind situația financiară, procesul-verbal referitor la bunurile persoanei, angajamentul de respectare a regulamentului, documentele privind drepturile comunicate, rezultatele investigațiilor medicale și alte acte.

În cazul în care solicitantul nu întrunește condițiile de admisibilitate, prezintă riscuri pentru siguranța celorlalți, se emite o decizie de refuz a cazării. Refuzul se dispune după înregistrarea oficială a cererii, iar solicitantului îi sunt explicate motivele refuzului, căile de contestare și dreptul la asistență juridică garantată de stat. Potrivit POS, pe întreaga durată a procedurii, reprezentanții administrației au obligația de a asigura o comunicare respectuoasă și clară, oferind explicații complete privind drepturile și obligațiile persoanei.

Statisticile privind activitatea Centrului de cazare pentru perioada 2022–2025 arată diminuarea treptată a numărului deciziilor de cazare emise, concomitent cu apariția, începând cu anul 2024, a deciziilor de refuz al cazării. Astfel, în anul **2022** au fost emise **390 de decizii de cazare**, în anul **2023 – 71 de decizii**, în anul **2024 – 66 de decizii**, iar în anul **2025 – 45 de decizii de cazare**. În ceea ce privește deciziile de refuz al cazării, în anii **2022 și 2023 nu au fost înregistrate astfel de decizii**. În anul **2024** au fost emise **8 decizii de refuz** al cazării, iar în anul **2025 – 7 decizii de refuz**.

Etapa cazării reprezintă faza finală a procedurii și are loc după emiterea deciziei privind cazarea. Aceasta presupune acomodarea efectivă a persoanei în Centru și familiarizarea acesteia cu regulile și facilitățile disponibile.

În cadrul acestei etape, o persoană desemnată din administrația Centrului repartizează solicitantului un loc de cazare în dormitoarele instituției. Repartizarea se realizează ținând cont de sex, membrii aceleiași familii fiind cazați împreună. Totodată, administrația poate lua în considerare criteriile precum religia, vârsta, țara de proveniență și apartenența la anumite grupuri sociale, în vederea asigurării unei conviețuiri armonioase.

În ziua cazării, administrația trebuie să organizeze o sesiune de acomodare și informare, în cadrul căreia persoanei îi sunt prezentate facilitățile Centrului, inclusiv spațiile comune pentru consiliere socială, locurile de joacă pentru copii, spațiile pentru activități sportive, biblioteca, sala de calculatoare și spațiile destinate vizitelor. De asemenea, persoana este informată despre accesul la bucătărie, spălătorie și uscătorie. Tot în această etapă, persoana poate transmite bunurile de valoare spre păstrare administrației, fiind informată că administrația nu răspunde pentru bunurile care nu au fost predate oficial.

Conform POS, există o derogare de la condițiile generale de admisibilitate privind examinarea medicală a solicitanților de azil. Astfel, persoanele care au intrat pe teritoriul Republicii Moldova în ultimele 48 de ore pot fi cazate în Centru chiar și în lipsa rezultatelor analizelor și a concluziilor medicale. Aplicarea acestei derogări este condiționată de respectarea strictă a măsurilor de siguranță sanitară stabilite de administrația Centrului. Această prevedere are drept scop asigurarea unui adăpost imediat pentru persoanele recent sosite, fără a condiționa cazarea de finalizarea tuturor formalităților medicale care, în mod obișnuit, reprezintă o cerință obligatorie pentru admiterea în Centru.

Din discuțiile purtate cu angajații Centrului a rezultat că tergiversările în procedura de asigurare a cazării sunt determinate, în principal, de efectuarea examenului medical. Potrivit acestora, controlul medical

complet nu poate fi realizat întotdeauna în decursul unei singure zile, motiv pentru care solicitanții de azil sunt nevoiți să se prezinte repetat la instituția medicală din cadrul Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, situat la o distanță de aproximativ 16 km, pentru finalizarea investigațiilor și obținerea concluziilor medicale necesare.

Identificarea, evaluarea și satisfacerea nevoilor speciale. Solicitanții de protecție internațională se află, în general, într-o stare de vulnerabilitate, având în vedere incertitudinea situației lor într-o țară străină și adesea experiențele prin care au trecut în țara de origine și/sau în cursul călătoriei. Prin urmare, nevoile speciale se suprapun transversal peste asigurarea condițiilor de primire, deoarece unii solicitanți vor avea nevoie de sprijin special suplimentar pentru a putea să beneficieze în condiții de egalitate de drepturile care decurg din legislația națională.

Responsabilii cu primirea care se află în contact cu solicitanții de protecție internațională și toți cei implicați pe tot parcursul procesului trebuie să fie conștienți de nevoile speciale și capabili să le identifice.

Potrivit standardelor minime, statele au obligația de a evalua, de a indica și de a satisface nevoile speciale ale solicitanților respectivi în timp util și de a se asigura că identificarea nevoilor speciale este posibilă și ulterior, dacă vulnerabilitățile nu sunt vizibile mai devreme.

După cum s-a menționat anterior, IGM a planificat pentru anul 2026 elaborarea Ghidului privind cazarea persoanelor cu nevoi speciale, precum și dezvoltarea procedurilor operaționale standard în cadrul procedurii de azil, dedicate acestei categorii de persoane. Totodată, instituția prevede continuarea măsurilor de modernizare și accesibilizare a infrastructurii Centrului pentru persoanele cu dizabilități.

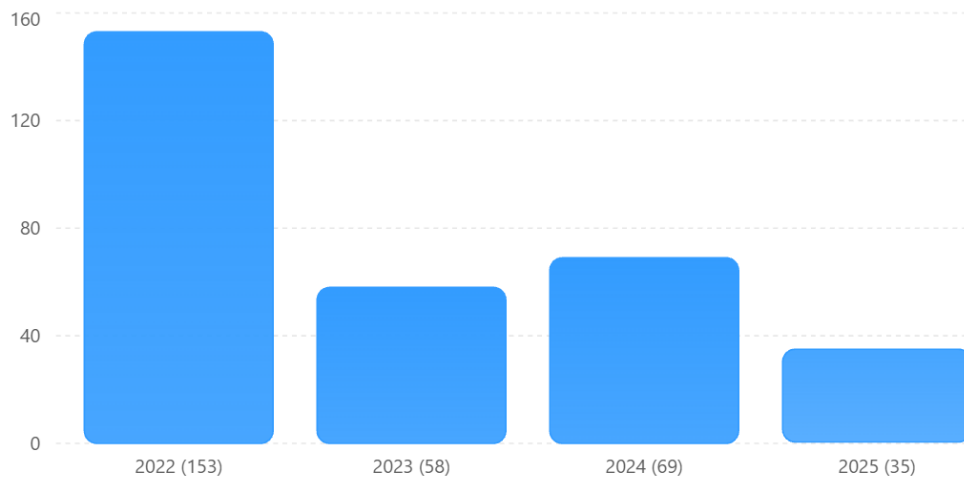
Profilul beneficiarilor cazați. Potrivit informațiilor oferite de IGM, pentru perioada 2022–2025 se evidențiază o diminuare a numărului de beneficiari și a fluxului anual de persoane cazate în Centrul de cazare, după creșterea semnificativă determinată de afluxul persoanelor strămutate din Ucraina în anul 2022.

- ❖ **În anul 2022**, Centrul a emis 376 decizii, dintre care 239 decizii de cazare și 137 decizii de părăsire a Centrului. Pe parcursul anului au fost cazate **412 persoane**, majoritatea originare din Ucraina (274 persoane), iar la sfârșitul anului în Centru se aflau **153 de beneficiari**, inclusiv 32 de minori.
- ❖ **În anul 2023**, numărul beneficiarilor s-a redus. Pe parcursul anului au fost cazate **88 de persoane**, iar 179 persoane au fost scoase din evidența Centrului. La 31 decembrie 2023 beneficiau de cazare **58 de persoane**, dintre care 8 minori.
- ❖ **În anul 2024**, Centrul a asigurat un circuit total de **144 de persoane**, dintre care 76 au fost cazate în cursul anului, iar 68 proveneau din anii precedenți. La sfârșitul anului erau cazate **69 de persoane**, inclusiv 15 copii.
- ❖ **În anul 2025**, numărul beneficiarilor a continuat să scadă. Centrul a gestionat un circuit de **114 persoane**, dintre care 45 au fost cazate în cursul anului, iar 69 proveneau din perioadele anterioare. La 31 decembrie 2025 erau cazate **35 de persoane**, inclusiv 12 copii.

Datele analizate indică o reducere constantă a numărului de persoane cazate și a fluxului anual de beneficiari după anul 2022. Numărul persoanelor aflate în Centru la sfârșitul anului a scăzut de la 153 în anul 2022 la 35 în anul 2025, ceea ce reprezintă o diminuare de aproximativ 77%. Tendința reflectă diminuarea presiunii asupra capacității de cazare a Centrului comparativ cu perioada imediat următoare declanșării conflictului din Ucraina, precum și reducerea numărului de noi solicitanți de azil care solicită cazare în cadrul instituției.

Beneficiari aflați în Centrul de Cazare la sfârșitul anului

Evoluția numărului de persoane cazate la 31 decembrie, în perioada 2022–2025.

Distribuția beneficiarilor în funcție de perioada de cazare (2022–2025)				
Perioada de cazare	2022	2023	2024	2025
1–3 luni	163	47	15	10
3–6 luni	52	18	16	18
6–9 luni	55	24	31	5
9–12 luni	120	18	15	12
Total	390	107	77	45

În **concluzie**, cadrul normativ privind cazarea solicitanților de azil în Centrul de cazare al IGM include atât garanții pentru protecția solicitanților de azil — precum accesul la cazare, menținerea unității familiale și asigurarea minimului necesar de trai — cât și măsuri restrictive care pot afecta libertatea de circulație, viața privată și autonomia individuală.

Compatibilitatea măsurilor cu standardele naționale și internaționale în materia drepturilor omului depinde de respectarea principiilor legalității, necesității, proporționalității și nediscriminării. În special, măsurile privind obligativitatea cazării, limitarea părăsirii Centrului, controlul bunurilor personale sau izolarea temporară din motive sanitare trebuie aplicate individualizat, motivate corespunzător și însoțite de garanții procedurale efective, inclusiv posibilitatea contestării acestora.

Totodată, informațiile obținute în cadrul discuțiilor cu angajații Centrului relevă existența unor dificultăți practice în asigurarea accesului prompt la cazare, generate în principal de durata procedurilor medicale obligatorii. Necesitatea efectuării repetate a investigațiilor și imposibilitatea finalizării controlului medical într-o singură zi duc la tergiversare, care afectează accesul rapid al solicitanților de azil la condiții de trai și adăpost. Deși excepția aplicabilă persoanelor nou-sosite permite cazarea temporară fără finalizarea tuturor formalităților medicale, eficiența practică a mecanismului depinde de aplicarea sa consecventă și de existența procedurilor administrative rapide și accesibile.

3.3. Ordinea interioară în Centrul de Cazare

Legea-cadru obligă persoanele cazate să respecte reglementările interne ale centrelor de cazare, iar Regulamentul Centrului de cazare, aprobat prin HG nr. 1023/2012, prevede că persoanele cazate trebuie informate, în formă scrisă și sub semnătură, în limba de stat sau într-o limbă pe care o înțeleg ori despre care se poate presupune în mod rezonabil că o înțeleg, cu privire la drepturile și obligațiile lor, precum și la ordinea interioară a Centrului. Totodată, pe întreaga durată a cazării în Centru, persoanele sunt obligate să respecte regulile stabilite, programul zilnic, ordinea interioară și repartizarea pe camere stabilită la momentul cazării.

Deși Regulamentul Centrului de cazare, aprobat prin HG nr. 1023/2012, include un capitol separat referitor la ordinea interioară, acesta reiterează, în mare parte, obligațiile persoanelor cazate în Centru, și anume: prezentarea bunurilor deținute asupra lor; dreptul administrației de a efectua controale, în caz de necesitate, în spațiile de locuit ale persoanelor cazate, inclusiv de a intra în spațiul de locuit repartizat fără prezența persoanei cazate; obligația de a păstra în cele mai bune condiții bunurile primite în folosință personală și comună și de a le utiliza conform destinației; obligația de a se abține de la orice acțiuni care ar putea tulbura liniștea sau provoca alte deranjuri persoanelor cazate. Totodată, pct. 51 din Regulamentul Centrului de cazare obligă șeful IGM să aprobe Regulamentul de ordine interioară al Centrului de cazare.

Ca urmare a demersului OAP, prin care s-a solicitat copia Regulamentului de ordine interioară al Centrului de cazare, precum și în urma vizitei de documentare realizate la Centrul de cazare, s-a constatat că un asemenea regulament nu este aprobat. În locul Regulamentului de ordine interioară, IGM a prezentat copia Regulamentului de organizare și funcționare al Centrului de cazare, aprobat prin Ordinul IGM nr. 25/2024. Însă acest act stabilește misiunea, funcțiile de bază, atribuțiile, competențele, drepturile, obligațiile și modul de organizare și funcționare ale Centrului de Cazare, fără a reglementa ordinea interioară a acestuia.

Regulamentul de organizare și funcționare al Centrului de cazare conține prevederi care indică necesitatea stabilirii unor reguli generale clare pentru persoanele cazate și pentru angajații Centrului, referitoare la conduită și disciplină, inclusiv reguli cu caracter restrictiv; securitate; participarea la activități recreative în cadrul Centrului; utilizarea spațiilor și a bunurilor, inclusiv aprobarea orarelor, graficelor, precum și a regulilor de utilizare a spațiilor de uz comun; respectarea normelor sanitare și de igienă publică și/sau personală etc. Aceste reguli detaliate nu se regăsesc însă în capitolul V al Regulamentului Centrului de cazare, aprobat prin HG nr. 1023/2012.

Un aspect sensibil din perspectiva respectării drepturilor omului îl constituie dreptul administrației Centrului de a efectua controale, în caz de necesitate, în spațiile de locuit ale persoanelor cazate, inclusiv de a intra în spațiul de locuit repartizat fără prezența persoanei cazate, în vederea asigurării securității locatarilor și a administrației Centrului, menținerii ordinii publice sau în situațiile în care proprietatea Centrului este pusă în pericol ori au fost încălcate prevederile Regulamentului. Persoana cazată trebuie informată, după finalizarea procedurii de control, despre motivele care au determinat efectuarea acestuia.

La solicitarea OAP de a descrie procedura de efectuare a controalelor în camere, inclusiv de a comunica numărul controalelor efectuate în perioada 2022–2025, numărul proceselor-verbale întocmite și posibilitatea persoanelor cazate de a formula obiecții, informațiile solicitate nu au fost oferite. Totodată, din discuțiile purtate cu persoanele cazate nu au fost semnalate sau menționate probleme referitoare la efectuarea controalelor în spațiile de locuit.

În **concluzie**, analiza cadrului normativ și a practicii existente relevă existența lacunelor privind reglementarea clară și previzibilă a ordinii interioare în Centrul de cazare. Deși legislația-cadru și Regulamentul Centrului prevăd obligația persoanelor cazate de a respecta regulile interne și stabilesc

anumite norme generale de conduită, lipsa Regulamentului distinct de ordine interioară, aprobat conform prevederilor pct. 51 din HG nr. 1023/2012, afectează claritatea, accesibilitatea și previzibilitatea normelor aplicabile beneficiarilor. În practică, această situație creează incertitudine atât pentru persoanele cazate, cât și pentru administrația Centrului, inclusiv în ceea ce privește aplicarea măsurii restrictive sau disciplinare.

Totodată, existența prevederilor care permit efectuarea controalelor în spațiile de locuit, inclusiv în absența persoanei cazate, sunt aspecte sensibile din perspectiva respectării dreptului la viață privată și a protecției împotriva arbitrarului. Deși asemenea măsuri pot urmări scopuri legitime legate de securitate și menținerea ordinii, lipsa procedurilor clare, a garanțiilor suficiente și a datelor privind aplicarea practică a controalelor reduce nivelul de transparență și afectează previzibilitatea ingerințelor în viața privată a beneficiarilor.

Prin urmare, pentru asigurarea compatibilității depline cu standardele internaționale privind drepturile omului și cu principiile securității juridice și proporționalității, este necesară elaborarea și aprobarea Regulamentului de ordine interioară, detaliat, care să stabilească în mod expres regulile aplicabile, garanțiile procedurale și limitele eventualelor măsuri restrictive, inclusiv în ceea ce privește efectuarea controalelor în spațiile de locuit.

IV. EVALUAREA CONDIȚIILOR DE CAZARE

4.1. Condițiile materiale de cazare

Condiții de cazare și infrastructură. Conform informațiilor prezentate de IGM, Centrul de cazare dispune de o capacitate maximă de 180 de locuri, fiind asigurată o suprafață de aproximativ 6 m² pentru fiecare persoană cazată. Facilitățile de cazare sunt organizate în 5 blocuri locative, care includ în total 46 de dormitoare, cu o suprafață cumulată de 763,29 m².

În cadrul vizitei repetate de monitorizare desfășurate la data de 03.06.2026, s-a constatat că spațiile de cazare pentru solicitanții de azil sunt organizate în funcție de gen și componența familială. Astfel, la etajul I sunt cazate femeile și familiile, iar la etajul II sunt cazați bărbații.

La momentul vizitei, toate spațiile erau funcționale și utilizate conform destinației. Centrul dispune, de asemenea, de spații comune destinate consilierii sociale, locuri de joacă pentru copii, spații pentru activități sportive, bibliotecă, sală de calculatoare și spații destinate vizitelor.

Totodată, în cadrul Centrului funcționează o bucătărie, o cantină, o spălătorie și o uscătorie. Fiecare sector locativ este dotat suplimentar cu cel puțin un frigider, un cuptor cu microunde și un fierbător electric. Spațiile destinate femeilor și familiilor sunt echipate inclusiv cu mașini de spălat, suplimentar celor disponibile în spălătoria centralizată a Centrului. Astfel, femeile cu copii își pot spăla hainele în mod independent, în funcție de necesități. În cazul bărbaților, spălarea hainelor și a lenjeriei de pat este asigurată de un angajat contractat de Centrul de cazare, conform unui program prestabilit.

Începând cu 01.01.2026, în Centrul de cazare sunt plasate și persoane în privința cărora a fost aplicată măsura restrictivă a obligării de a locui într-un centru de cazare. La momentul vizitei, administrația Centrului a comunicat că erau cazate 7 persoane aflate sub această măsură. Deși s-a menționat că acestea sunt amplasate într-un bloc separat, Centrul nu dispune de spații distincte destinate exclusiv acestei categorii de persoane. Totodată, am observat că blocurile locative sunt interconectate și permit circulația între ele, ceea ce face dificilă delimitarea strictă a accesului și separarea efectivă a persoanelor supuse măsurii restrictive de celelalte persoane cazate.

Potrivit notei informative privind activitatea Centrului pentru anul 2025, în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai ale persoanelor cazate au fost raportate realizarea următoarele măsuri:

- achiziționarea serviciilor de dezinfectie, dezinsecție și deratizare pentru sediul Centrului;
- achiziționarea serviciilor și lucrărilor de reparație a sistemelor de apeduct și canalizare;
- achiziționarea și instalarea unui boiler pentru apă caldă;
- completarea dotărilor necesare pentru asigurarea condițiilor corespunzătoare de alimentație și protocol instituțional;
- achiziționarea și instalarea unui sistem de filtrare a apei, inclusiv procurarea consumabilelor necesare funcționării acestuia;
- înlocuirea robinetelor defecte și repararea completă a trei dușuri;
- achiziționarea echipamentelor pentru dezapezire și a materialelor necesare combaterii poleiului;
- înlocuirea contorului electric și instalarea unui contor nou;
- contractarea serviciilor de mentenanță pentru generatorul electric și pentru cazanele termice de încălzire.

De asemenea, CCR a contribuit la îmbunătățirea infrastructurii Centrului prin efectuarea lucrărilor de reparație și adaptare a sălii multifuncționale, destinată organizării ședințelor, instruirilor și activităților de informare pentru solicitanții de azil și personalul implicat în gestionarea acestora.

Cu toate acestea, deși în ultimii ani au fost realizate lucrări de mentenanță, reparație și dotare, caracterul punctual și fragmentat al intervențiilor nu răspunde în mod suficient necesităților reale ale Centrului.

Observațiile efectuate în cadrul vizitei de monitorizare indică faptul că o parte semnificativă a infrastructurii necesită modernizare și reabilitare, iar condițiile existente de cazare se situează, în mare măsură, la nivelul minim necesar pentru asigurarea unui trai decent.

Concluzia este susținută și de necesitățile identificate de administrația Centrului pentru perioada următoare. Potrivit informațiilor prezentate, pentru asigurarea unor condiții conforme cu normele și standardele aplicabile solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională se impune realizarea investițiilor și lucrărilor de modernizare. Printre prioritățile identificate se numără modernizarea sistemului de încălzire și înlocuirea caloriferelor, reparația blocurilor locative nr. 1 și nr. 2 și adaptarea acestora pentru persoanele cu necesități speciale, reabilitarea căilor de acces și asigurarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități, modernizarea sistemelor de supraveghere video și de prevenire a incendiilor, îmbunătățirea iluminatului și a sistemului de canalizare, precum și implementarea sistemului de control al accesului.

Totodată, Centrul a identificat necesitatea realizării investițiilor menite să crească eficiența energetică și siguranța infrastructurii, inclusiv prin schimbarea pavajului, termoizolarea clădirilor și evaluarea posibilității implementării unui sistem fotovoltaic.

Volumul și natura necesităților demonstrează existența curenților structurale și funcționale care depășesc sfera lucrărilor curente de întreținere și care necesită investiții majore pentru a asigura condiții de cazare corespunzătoare, accesibile și sigure. În acest context, intervențiile realizate până în prezent sunt utile pentru menținerea funcționalității Centrului, însă insuficiente pentru modernizarea infrastructurii și alinierea acesteia la standardele necesare unei instituții destinate găzduirii persoanelor aflate într-o situație de vulnerabilitate.

Concluzie. Analiza condițiilor materiale de cazare relevă faptul că Centrul de cazare asigură, în linii generale, condițiile minime necesare pentru exercitarea dreptului la un nivel de trai al solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională. Existența spațiilor locative funcționale, a facilităților sanitare, a spațiilor comune destinate activităților educative și recreative, precum și măsurile întreprinse pentru întreținerea infrastructurii contribuie la asigurarea condițiilor de primire compatibile cu exigențele minime prevăzute de cadrul normativ național și standardele internaționale aplicabile.

Totuși, din perspectiva respectării drepturilor omului, se constată că infrastructura Centrului continuă să prezinte limitări care afectează calitatea condițiilor de trai și gradul de realizare efectivă a dreptului la locuire în condiții de demnitate, siguranță și accesibilitate. Necesitatea investițiilor ample în reabilitarea blocurilor, adaptarea spațiilor pentru persoanele cu dizabilități, modernizarea sistemelor de utilități și securitate, precum și îmbunătățirea accesibilității demonstrează existența deficiențelor structurale. În același timp, lipsa posibilității separării efective a persoanelor supuse măsurii restrictive de obligare de a locui în centru de celelalte categorii de persoane cazare generează riscuri din perspectiva protecției persoanelor vulnerabile și a asigurării unui mediu de trai adecvat.

Prin urmare, deși condițiile existente nu indică încălcări grave ale standardelor minime de primire, acestea se situează la nivelul minim acceptabil și nu corespund pe deplin abordării bazate pe drepturile omului, care presupune asigurarea condițiilor de cazare accesibile, sigure, incluzive și adaptate nevoilor specifice ale persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate. În acest context, modernizarea infrastructurii și eliminarea curenților identificate reprezintă o condiție necesară pentru consolidarea respectării dreptului la un trai decent și pentru asigurarea protecției efective a demnității umane a persoanelor cazare.

4.2. Alte aspecte privind condițiile de trai și serviciile oferite

Securitatea. Conform standardelor minime, statul trebuie să asigure un nivel de securitate adecvat pentru locul de cazare, mobilierul și dotările acestuia, în vederea realizării obiectivului general de a oferi un mediu

de viață sigur atât persoanelor cazate, cât și personalului care își desfășoară activitatea în Centrul de cazare.

În acest scop, riscurile trebuie evaluate periodic, luându-se în considerare atât factorii interni, cât și cei externi. La evaluarea riscurilor trebuie avuți în vedere următorii factori: problemele de securitate semnalate de persoanele cazate, starea și amplasamentul locului de cazare, atitudinea comunității locale, numărul persoanelor care urmează să fie cazate, structura pe naționalități a rezidenților, genul și situația familială a solicitanților, cazarea unor solicitanți cu nevoi speciale, precum și incidentele produse anterior.

Pe baza rezultatelor evaluării riscurilor, trebuie implementate măsuri de securitate adecvate, necesare, legale, proporționale scopului urmărit și cu aplicarea principiului nediscriminării. Acestea pot include, de exemplu: facilitarea controlului accesului prin instalarea unui gard în jurul spațiului de cazare, asigurarea prezenței permanente a unui membru al personalului, iluminarea corespunzătoare a zonelor exterioare, instalarea unui sistem de supraveghere video, restricționarea accesului publicului atunci când acest lucru este necesar pentru siguranța beneficiarilor și includerea unor prevederi referitoare la securitate în regulamentul intern.

Problemele de securitate (de exemplu, furturi, acte de violență, amenințări sau ostilități) trebuie să poată fi semnalate personalului responsabil în condiții de siguranță. Beneficiarii trebuie informați cu privire la structura ierarhică și la persoanele competente cărora le pot raporta incidentele de securitate. În plus, numerele de telefon pentru situații de urgență trebuie afișate într-un loc vizibil, iar accesul la un telefon trebuie asigurat permanent.

Măsurile de securitate trebuie să fie orientate și spre prevenirea și identificarea violenței sexuale și a violenței bazate pe gen, inclusiv prin adoptarea măsurilor specifice pentru solicitanții cu nevoi speciale. Este necesară instituirea măsurilor care garantează siguranța tuturor solicitanților, în special a celor cu nevoi speciale determinate de vârstă, situație familială, gen, identitate de gen, orientare sexuală ori de probleme de sănătate fizică sau mintală.

De asemenea, trebuie implementate măsuri de protecție specifice pentru victimele traficului de persoane, ale violenței sexuale și de gen, ale torturii sau ale altor forme de violență fizică și psihologică. Printre aceste măsuri se pot număra, de exemplu, posibilitatea de a caza separat solicitanții cu orientări sexuale diferite de ceilalți solicitanți de același sex, transferarea unui solicitant care este expus riscului de a deveni sau care a devenit victima unor acte de violență bazate pe gen, precum și amenajarea unor spații protejate în care copiii să se poată juca în siguranță.

Printre **bunele practici** în domeniul securității se numără punerea la dispoziție a spațiilor în care anumite grupuri să își poată exprima în mod confidențial preocupările și îngrijorările legate de siguranță, în vederea încurajării raportării incidentelor de violență, precum și utilizarea unui sistem de înregistrare și monitorizare a incidentelor de securitate.

În **fapt**, în cadrul vizitei de monitorizare efectuate la Centrul de cazare, s-a constatat că acesta este împrejmuit cu gard și dispune de un punct de control al accesului la intrarea pe teritoriul centrului. Anterior, personalul care asigura serviciul la punctul de control al accesului era contractat prin intermediul unor companii private de pază și securitate. Recent însă, statele de personal ale centrului au fost modificate, fiind introduse funcții cu statut special, ale căror atribuții includ asigurarea serviciului de supraveghere permanentă, 24 de ore din 24.

De asemenea, s-a constatat că spațiile comune din cadrul centrului de cazare sunt dotate cu un sistem de supraveghere video.

Totodată, menționăm că Regulamentul centrului de cazare prevede că, la intrarea pe teritoriul centrului, persoana nou-cazată este obligată să prezinte la postul de control al accesului toate obiectele aflate asupra sa, în vederea inventarierii acestora, lista obiectelor permise și interzise fiind aprobată de șeful IGM. De asemenea, accesul vizitatorilor în centru este permis numai după legitimarea acestora de către personalul

de serviciu din cadrul postului de control al accesului și după efectuarea mențiunilor corespunzătoare în registrul de evidență a vizitatorilor.

În **concluzie**, în baza informațiilor disponibile, se constată că Centrul de cazare dispune de un set de măsuri instituționale și tehnice menite să asigure securitatea beneficiarilor, a personalului și a bunurilor aflate în incintă, inclusiv prin controlul accesului, supravegherea permanentă a teritoriului și utilizarea sistemelor de monitorizare video. Aceste măsuri sunt, în principiu, compatibile cu standardele minime privind securitatea centrelor de primire și contribuie la realizarea dreptului beneficiarilor la un mediu de trai sigur și protejat.

Totuși, pentru asigurarea completă a conformității cu standardele internaționale și a respectării drepturilor omului, este necesară existența mecanismelor funcționale de raportare și monitorizare a incidentelor de securitate, a măsurilor de prevenire și răspuns la violența bazată pe gen, precum și a garanțiilor speciale destinate persoanelor cu nevoi specifice și altor grupuri vulnerabile.

Răspunsul în situații de urgență. Având în vedere faptul că, în prezent, în Republica Moldova funcționează un **singur Centru de cazare** pentru solicitanții de azil, nu este clar în ce mod statul ar gestiona o eventuală creștere semnificativă a numărului de solicitanți de protecție internațională și dacă dispune de un plan de urgență care să stabilească măsurile necesare pentru asigurarea unor condiții corespunzătoare de primire.

La 16 aprilie 2026, Guvernul Republicii Moldova a publicat pentru consultare publică Proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea Mecanismului național de gestionare unitară și coerentă a situației în eventualitatea unui aflux sporit de străini³⁶. În nota de fundamentare a proiectului se menționează că necesitatea elaborării unui nou mecanism național este determinată de contextul regional de securitate, în special de conflictul armat din Ucraina, care a generat și poate genera în continuare afluxuri sporite și imprevizibile de persoane strămutate pe teritoriul Republicii Moldova.

Totodată, se arată că actualul context geopolitic regional și internațional, precum și declanșarea conflictului armat din Ucraina la 24 februarie 2022, au afectat Republica Moldova în multiple domenii, inclusiv prin creșterea numărului de străini proveniți din zona de conflict care au nevoie de protecție internațională. Experiența acumulată începând cu anul 2022 a evidențiat atât capacitatea autorităților de a reacționa în situații de criză, cât și existența vulnerabilităților legate de coordonarea interinstituțională, delimitarea responsabilităților, succesiunea proceselor decizionale și utilizarea eficientă a resurselor în condiții de presiune sporită asupra sistemelor naționale, inclusiv asupra sistemului de azil.

Începând cu declanșarea conflictului armat din Ucraina, Oficiul Avocatului Poporului a monitorizat în mod constant măsurile adoptate de autoritățile publice pentru gestionarea crizei refugiaților, acordând o atenție deosebită respectării și garantării drepturilor persoanelor refugiate din Ucraina. Constatările și recomandările formulate de Ombudsman în cadrul activităților de monitorizare aferente acestui domeniu sunt publicate și pot fi consultate pe site-ul oficial al Oficiului Avocatului Poporului³⁷.

Potrivit proiectului de hotărâre, în cazul unui aflux sporit de străini, fiecare autoritate și instituție publică va avea obligația de a evalua capacitățile disponibile pentru acordarea suportului tehnic, identificarea spațiilor de cazare și a terenurilor disponibile, precum și disponibilitatea produselor alimentare, medicamentelor și a altor resurse necesare. Rezultatele acestor evaluări vor fi transmise Centrului

---

³⁶ Proiectul de Hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea Mecanismului național de gestionare unitară și coerentă a situației în eventualitatea unui aflux sporit de străini, disponibil la:

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-de-hotarare-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-mecanismului-national-de-gestionare-unitara/15934>

³⁷ Rapoartele Ombudsmanului sunt disponibile la: <https://ombudsman.md/rapoarte/drepturile-persoanelor-straine/>

Național de Management al Crizelor, în vederea elaborării unei imagini de ansamblu privind capacitățile și riscurile existente la nivel național în eventualitatea producerii unei astfel de crize.

În situația activării Planului de contingență, urmează să fie instituite mai multe sectoare de intervenție, inclusiv un sector distinct dedicat domeniului „Cazare”. Acesta vizează, pe de o parte, asigurarea cazării temporare a refugiaților pe teritoriul Republicii Moldova, prin utilizarea infrastructurii existente și garantarea condițiilor minime necesare unui trai decent, iar, pe de altă parte, asigurarea accesului la servicii sanitare adecvate în zonele de așteptare și pe durata transportării sau tranzitării teritoriului Republicii Moldova.

Printre domeniile de interes identificate în cadrul acestui sector se numără crearea sau reactivarea Centrelor de plasament temporar pentru refugiați (CPTPR), identificarea spațiilor aflate în gestiunea autorităților publice centrale și locale care ar putea fi adaptate pentru funcționarea unor centre provizorii de cazare, amenajarea și dotarea acestora, evaluarea capacității de cazare (număr de paturi, disponibilitatea alimentelor, apei potabile, grupurilor sanitare, accesului la internet și altor facilități), identificarea altor obiective de infrastructură care ar putea fi utilizate în acest scop, precum și constituirea rezervelor de produse nealimentare și alte bunuri de strictă necesitate.

Deși, conform informațiilor furnizate de Inspectoratul General pentru Migrație, Centrul de cazare are o capacitate de 146 de locuri, iar la momentul vizitei găzduia 23 de persoane, experiența gestionării fluxului de persoane strămutate din Ucraina demonstrează că această capacitate poate fi supusă unei presiuni considerabile în situații de criză. În acest sens, la 30 decembrie 2022, în centru erau cazate 153 de persoane, inclusiv 32 de minori, ceea ce indică depășirea capacității nominale de cazare.

În **concluzie**, se constată că răspunsul statului în eventualitatea unui aflus sporit de străini se află într-un proces de consolidare normativă și instituțională. Elaborarea unui mecanism național de gestionare unitară a situațiilor de aflus sporit reprezintă o evoluție pozitivă, în special prin introducerea responsabilităților privind evaluarea capacităților, identificarea spațiilor de cazare și asigurarea condițiilor minime de trai.

Totuși, existența unui singur Centru de cazare pentru solicitanții de azil, precum și depășirea capacității nominale în perioada anterioară, indică vulnerabilități ale sistemului de primire în situații de criză. Din perspectiva respectării drepturilor omului, aceste vulnerabilități pot genera riscuri privind accesul efectiv la cazare adecvată, condiții materiale corespunzătoare, servicii sanitare, protecție pentru copii și alte persoane vulnerabile, precum și menținerea unui standard minim de trai demn.

Prin urmare, conformitatea cu standardele minime poate fi apreciată doar parțial și condiționat, fiind necesară adoptarea și operaționalizarea efectivă a mecanismului de contingență, cu resurse suficiente, proceduri clare, responsabilități bine delimitate și garanții explicite pentru protecția drepturilor fundamentale ale solicitanților de azil și ale altor persoane aflate în nevoie de protecție internațională.

V. ANALIZA IMPLEMENTĂRII RECOMANDĂRILOR ANTERIOARE

5.1. Măsurile adoptate de administrația Centrului și autoritățile competente

În anul 2024, Oficiul Avocatului Poporului a elaborat Raportul tematic privind evaluarea procedurilor de preluare a cererilor de azil în Punctul de Trecere a Frontierei de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” și asigurarea drepturilor solicitanților de azil în cadrul Centrului de Cazare al Inspectoratului General pentru Migrație³⁸. În urma evaluării, au fost formulate 17 recomandări adresate autorităților, dintre care 8 recomandări au fost adresate Ministerului Afacerilor Interne, 7 recomandări Inspectoratului General pentru Migrație, 1 recomandare Inspectoratului General al Poliției de Frontieră și 1 recomandare Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

Având în vedere obiectul și scopul prezentului raport, analiza se va limita la examinarea gradului de implementare a recomandărilor adresate Inspectoratului General pentru Migrație care vizează în mod direct organizarea și funcționarea Centrului de cazare, precum și condițiile de trai și respectarea drepturilor persoanelor cazate în cadrul acestuia.

Astfel, **Inspectoratului General pentru Migrație** i-au fost adresate următoarele recomandări:

1. Stabilirea unor mecanisme clare pentru asigurarea preluării solicitanților de azil de la punctele de trecere a frontierei de stat, în special de la Punctul de Trecere a Frontierei „Aeroportul Internațional Chișinău”, în termen de 24 de ore de la depunerea cererii de azil.

Răspuns: În vederea implementării recomandării, IGM și-a planificat elaborarea Procedurii Operaționale Standard pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 54 din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova.

În acest sens, la 27 ianuarie 2026, prin Ordinul comun al Inspectoratului General pentru Migrație și al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră nr. 19/59, a fost aprobată *Instrucțiunea privind procedura de primire a cererilor de azil înaintate de către străini la frontiera de stat.*

Potrivit pct. 21 din Instrucțiune, subdiviziunea competentă a IGM notifică electronic în termen de până la 24 de ore, subdiviziunea competentă a IGPF, prin intermediul adresei de e-mail indicate, cu privire la permiterea sau nepermiterea accesului solicitantului de azil pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, notificarea trebuie să conțină informații privind eventualele riscuri justificate pentru securitatea națională, ordinea publică, sănătatea și moralitatea publică ori pentru drepturile și libertățile altor persoane pe care le poate prezenta solicitantul de azil.

De asemenea, conform pct. 22 din Instrucțiune, în cazul în care se constată existența motivelor justificate ce țin de securitatea națională, ordinea publică, protecția sănătății și moralității publice, protecția drepturilor și libertăților altor persoane sau lipsa resurselor financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor de transport, IGM trebuie să asigure preluarea și transportarea solicitantului de azil de la subdiviziunea IGPF în termen de cel mult 24 de ore de la acordarea permisiunii de intrare pe teritoriul Republicii Moldova.

---

³⁸ Raport tematic privind evaluarea procedurilor de preluare a cererilor de azil în Punctul de Trecere a Frontierei de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” și asigurarea drepturilor solicitanților de azil în cadrul Centrului de cazare al Inspectoratului General pentru Migrație, disponibil la: <https://ombudsman.md/post-document/raport-special-privind-evaluarea-procedurilor-de-preluare-a-cererilor-de-azil-in-punctul-de-trecere-a-frontierei-de-stat-aeroportul-international-chisinau-si-asigurarea-drepturilor-s/>

Prin urmare, recomandarea poate fi considerată **recomandare implementată din punct de vedere normativ**, prin aprobarea mecanismului procedural care stabilește expres responsabilitățile instituțiilor implicate și termenele de preluare a solicitanților de azil de la punctele de trecere a frontierei de stat.

2. Stabilirea unor mecanisme clare care să asigure emiterea deciziilor de cazare în termen de 24 de ore de la depunerea cererii de azil, inclusiv în perioada zilelor de odihnă. În acest sens, este necesară instituirea unor proceduri care să permită preluarea și cazarea solicitanților de azil în orice moment, inclusiv în afara programului de lucru al Inspectoratului General pentru Migrație.

Recomandarea **nu a fost implementată**. Potrivit informațiilor furnizate de Centrul de cazare, mecanismele necesare pentru asigurarea emiterii deciziilor de cazare în termen de 24 de ore de la depunerea cererii de azil, inclusiv în perioadele de weekend și în afara programului de lucru, nu au fost instituite până în prezent. Reprezentanții Centrului au comunicat că aceste aspecte urmează să fie reglementate în cadrul procesului de modificare a Regulamentului Centrului de cazare.

Totuși, Procedura de operare standard internă privind recepția și cazarea în Centrul de cazare al IGM a solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională, există o derogare de la condițiile generale de admisibilitate privind examinarea medicală a solicitanților de azil. Astfel, persoanele care au intrat pe teritoriul Republicii Moldova în ultimele 48 de ore pot fi cazate în Centru chiar și în lipsa rezultatelor analizelor și a concluziilor medicale. Aplicarea acestei derogări este condiționată de respectarea strictă a măsurilor de siguranță sanitară stabilite de administrația Centrului și de autoritățile competente. Această prevedere are drept scop asigurarea unui adăpost imediat pentru persoanele recent sosite, fără a condiționa cazarea de finalizarea tuturor formalităților medicale care, în mod obișnuit, reprezintă o cerință obligatorie pentru admiterea în Centru.

Cu toate acestea, deși această măsură contribuie la facilitarea accesului la cazare în situații de urgență, ea nu răspunde în mod direct recomandării formulate de OAP, întrucât nu reglementează mecanismele instituționale necesare pentru emiterea deciziilor de cazare și pentru asigurarea preluării solicitanților de azil în regim permanent, inclusiv în afara programului de lucru și în zilele de odihnă. Prin urmare, recomandarea este considerată **neimplementată**.

3. Asigurarea informării clare și prompte a solicitanților de azil cu privire la obligația de prezentare la Centrul de cazare în termen de 24 de ore, precum și la consecințele neprezentării. Totodată, Inspectoratul General pentru Migrație urmează să aplice cu flexibilitate măsurile administrative aferente neprezentării în termenul stabilit, ținând cont de circumstanțele individuale ale fiecărui caz și asigurând respectarea drepturilor fundamentale ale solicitanților de azil.

În vederea implementării recomandării, POS privind recepția și cazarea în Centrul de Cazare al IGM a solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională, aprobată prin Ordinul IGM nr. 210/2024, instituie obligația de informare în scris a solicitanților cu privire la condițiile și termenul de prezentare la Centru.

Procedura prevede notificarea în scris a solicitantului de cazare despre obligația de a se prezenta la sediul Centrului în ziua emiterii deciziei de cazare sau la data indicată în cererea de cazare, fără a depăși termenul de 24 de ore de la momentul depunerii acesteia. Totodată, solicitantul este informat despre consecințele neprezentării și despre măsurile administrative care pot fi aplicate în cazul nerespectării termenului stabilit.

Prin urmare, recomandarea este **implementată doar parțial**. Deși a fost instituit mecanismul formal de informare a solicitanților de azil cu privire la obligația de prezentare la Centrul de cazare și la consecințele nerespectării acesteia, nu au fost identificate reglementări care să asigure examinarea individualizată a situațiilor în care neprezentarea este justificată de circumstanțe obiective. În

consecință, nu sunt pe deplin garantate aplicarea principiului proporționalității și evitarea adoptării unor măsuri administrative excesive în raport cu circumstanțele concrete ale fiecărui caz.

4. Revizuirea și ajustarea cadrului normativ aplicabil procedurilor de scoatere de la evidență a solicitanților de azil din Centrul de cazare, astfel încât acestea să respecte principiile legalității, imparțialității, necesității și proporționalității.

Recomandare **nu a fost implementată**. Potrivit informațiilor furnizate de Centrul de Cazare, ajustarea cadrului normativ aplicabil procedurilor de scoatere de la evidență a solicitanților de azil din Centrul de cazare, astfel încât acestea să respecte principiile legalității, imparțialității, necesității și proporționalității urmează să fie reglementată în cadrul procesului de elaborare a propunerilor de modificare a Regulamentului Centrului de Cazare.

5. Elaborarea și implementarea unor politici interne destinate prevenirii și combaterii abuzurilor, tratamentelor discriminatorii și altor forme de comportament necorespunzător față de persoanele cazate în Centrul de cazare al Inspectoratului General pentru Migrație. Aceste măsuri urmează să includă și instruirea personalului privind comunicarea și interacțiunea nediscriminatorie cu beneficiarii.

În procesul evaluării nu au fost prezentate informații privind elaborarea și implementarea politicilor interne specifice destinate prevenirii și combaterii abuzurilor, tratamentelor discriminatorii și altor forme de comportament necorespunzător față de persoanele cazate, astfel, recomandarea **nu poate fi evaluată**.

Totuși, informațiile prezentate de IGM relevă participarea personalului Centrului de cazare în anul 2025 la activități de instruire și formare profesională relevante pentru obiectivele recomandării. Printre acestea se numără programul „Comunicarea orientată către beneficiar”, vizita delegației europene în cadrul proiectului Refugin „Abordare comunitară pentru o integrare holistică a tinerilor refugiați pe termen lung”, cursul de instruire „Consolidarea rezilienței adolescenților prin utilizarea Jurnalului Rezilienței pentru Adolescenți și îmbunătățirea bunăstării profesionale”, precum și atelierul de formare privind „Condițiile materiale de primire pentru solicitanții de azil în conformitate cu standardele Uniunii Europene”.

De asemenea, personalul a participat la cursul HELP al Consiliului Europei privind „Copii refugiați și migranți”, și la cursul HELP privind „Persoanele LGBTI în procedura de azil”, precum și la instruirii dedicate integrării perspectivei de gen în gestionarea migrației și incluziunii persoanelor cu dizabilități. Totodată, au fost organizate activități de formare profesională în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare”, inclusiv cursul „Comunicare eficientă în context profesional”, și o vizită de studiu în România (București și Galați), axată pe implementarea programelor de integrare și egalitate de gen în domeniul migrației.

Implicarea în activități de instruire demonstrează preocuparea instituției pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului în domenii relevante pentru protecția drepturilor persoanelor cazate și promovarea abordării nediscriminatorii. Cu toate acestea, în lipsa informațiilor privind adoptarea politicilor interne, procedurilor sau mecanismelor instituționale dedicate prevenirii și combaterii abuzurilor și discriminării în cadrul Centrului de cazare, **nu poate fi apreciat gradul de implementare a recomandării**.

6. Crearea și amenajarea, în cadrul Centrului de cazare, a unor spații adecvate pentru îngrijirea și supravegherea copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 și 3 ani.

În vederea implementării acestei recomandări, Centrul de cazare și-a propus îmbunătățirea infrastructurii, astfel încât să fie create condiții adecvate pentru mamele cu copii cu vârsta de până la 3 ani. Potrivit informațiilor prezentate de IGM, măsurile necesare pentru realizarea acestui obiectiv **se află în curs de implementare**.

În cadrul vizitei de monitorizare s-a constatat că, la momentul desfășurării acesteia, în Centrul de cazare nu erau cazați copii cu vârsta mai mică de 3 ani.

7. Elaborarea și implementarea unor politici specifice privind integrarea perspectivei de gen în activitatea Centrului, precum și dezvoltarea unor mecanisme adecvate de identificare, protecție și asistență a beneficiarilor care sunt victime ale violenței în familie sau ale traficului de ființe umane.

În vederea implementării recomandării, Centrul de cazare și-a propus organizarea sesiunilor de formare pentru personal, axate pe sensibilizarea cu privire la aspectele ce țin de egalitatea de gen, violența în familie și traficul de ființe umane. Potrivit informațiilor prezentate, în perioada 9–10 octombrie 2024, un reprezentant al instituției a participat la atelierul de instruire privind implementarea articolelor 60–61 din Convenția de la Istanbul. De asemenea, la 16 octombrie 2024, un reprezentant al Centrului a participat la programul de formare cu tema „Consolidarea capacităților specialiștilor în intervenția și soluționarea cazurilor de violență în familie și violență bazată pe gen”, organizat de Asociația Împotriva Violenței în Familie „Casa Mărioarei”.

Participarea personalului la activități de instruire contribuie la consolidarea capacităților profesionale în domeniul prevenirii și combaterii violenței bazate pe gen și al protecției persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate. Cu toate acestea, informațiile prezentate reflectă preponderent măsuri de instruire, fără a demonstra elaborarea și implementarea politicilor instituționale, procedurilor sau mecanismelor specifice privind integrarea perspectivei de gen în activitatea Centrului ori identificarea, protecția și asistența victimelor violenței în familie și ale traficului de ființe umane.

În aceste condiții, recomandarea **este parțial implementată**, fiind întreprinse măsuri de consolidare a capacităților personalului, însă fără a fi prezentate dovezi privind instituționalizarea politicilor și mecanismelor specifice care să răspundă integral obiectivelor recomandării.

În **concluzie**, Analiza gradului de implementare a recomandărilor formulate de Oficiul Avocatului Poporului evidențiază existența progreselor punctuale în consolidarea cadrului normativ și procedural aplicabil funcționării Centrului de cazare, însă și persistența deficiențelor care afectează realizarea deplină a drepturilor solicitanților de azil.

Din perspectiva respectării drepturilor omului, sunt pozitive instituirea mecanismelor procedurale privind preluarea solicitanților de azil de la punctele de trecere a frontierei și consolidarea obligațiilor de informare a persoanelor cazate. De asemenea, activitățile de instruire desfășurate pentru personal demonstrează preocuparea pentru dezvoltarea competențelor profesionale, precum nediscriminarea, protecția copiilor, egalitatea de gen și protecția persoanelor vulnerabile.

Totodată, evaluarea evidențiază că o parte importantă a recomandărilor rămân neimplementate sau implementate doar parțial. În special, lipsa mecanismelor care să asigure accesul efectiv la cazare în termen de 24 de ore inclusiv în afara programului de lucru, absența revizuirii cadrului normativ privind scoaterea de la evidență a solicitanților de azil, precum și neinstituționalizarea politicilor și procedurilor clare de prevenire a discriminării, protecție a victimelor violenței și integrarea perspectivei de gen indică existența lacunelor în sistemul de protecție.

În ansamblu, măsurile întreprinse reflectă tendința de îmbunătățire graduală a activității Centrului, însă nivelul actual de implementare a recomandărilor nu permite concluzia că au fost instituite toate garanțiile necesare pentru asigurarea deplină a drepturilor persoanelor aflate în procedura de azil. În acest context, continuarea procesului de reformare normativă și instituțională rămâne esențială pentru consolidarea abordării bazate pe drepturile omului, care să garanteze protecția efectivă, nediscriminarea și tratamentul demn al tuturor persoanelor cazate.

5.2. Lacune și riscuri identificate

În baza **standardelor internaționale** analizate identificăm următoarele lacune și riscuri care trebuie avute în vedere în procesul de asigurare a condițiilor de primire și cazare solicitanților de azil:

1. Riscul asigurării condițiilor materiale insuficiente pentru garantarea nivelului de trai adecvat, care poate afecta dreptul la demnitate umană, sănătate și bunăstare, contrar standardelor prevăzute de DUDO, PIDESC, CEDO și Directiva 2013/33/UE;
2. Riscul restrângerii nejustificate a libertății de circulație, prin apropierea condițiilor de cazare de condițiile de detenție de facto, fără existența garanțiilor suficiente privind legalitatea, necesitatea și proporționalitatea restricțiilor;
3. Riscul afectării dreptului la viață privată și de familie, în lipsa mecanismelor adecvate de protejare a unității familiale, a spațiului personal și a confidențialității, ceea ce poate duce la ingerințe nejustificate în exercitarea acestui drept;
4. Riscul limitării accesului la remedii efective, în lipsa mecanismelor accesibile de depunere a plângerilor și de contestare a condițiilor de cazare, ceea ce poate împiedica exercitarea dreptului la un recurs efectiv în cazul încălcării drepturilor;
5. Riscul dependenței de măsuri administrative și de resurse limitate, în contextul rezervei formulate de Republica Moldova la articolul 21 al Convenției privind statutul refugiaților și al capacității limitate a sistemului de primire, ceea ce poate genera dificultăți în asigurarea dreptului la locuință și a continuității sprijinului material;
6. Riscul necorespunderii politicilor naționale cu standardele internaționale, având în vedere că orice limitare a condițiilor materiale de primire poate duce la subminarea standardului minim de trai, a sănătății și a demnității umane și poate atrage lipsa conformității cu obligațiile asumate de Republica Moldova în materia drepturilor omului și a protecției refugiaților.

În baza analizei **cadrlui normativ național** privind funcționarea Centrului de cazare al IGM, au fost identificate următoarele lacune și riscuri din perspectiva respectării drepturilor omului:

1. Legislația nu reglementează expres alternative la cazarea în centru (locuințe sociale, cazare în comunitate, alte forme de acomodare), deși la nivel național funcționează un singur centru de cazare. Situația poate limita libertatea de alegere și autonomia solicitanților de azil;
2. Riscul transformării cazării într-o măsură cu caracter „semi-detenție” având în vedere modificările legislative recente care permit obligarea solicitantului de azil să rămână în centru și să nu îl părăsească fără acordul administrației. Aceste restricții pot genera ingerințe disproporționate în dreptul la libertate și libertatea de circulație;
3. Caracterul excesiv de restrictiv al proiectului noului Regulament al Centrului, deoarece măsurile propuse, precum controlul corporal, restricțiile de circulație și extinderea obligațiilor și interdicțiilor, creează riscul instituirii unui regim apropiat de „semi-detenție”, incompatibil cu statutul administrativ al solicitanților de azil;
4. Existența noțiunilor insuficient definite și procedurilor neclare privind referirea, evaluarea și cazarea solicitanților de azil care pot duce la aplicarea arbitrară a măsurilor administrative;
5. Cadrul normativ nu reglementează suficient mecanismele de contestare a măsurilor restrictive și a sancțiunilor disciplinare, ceea ce poate afecta dreptul la un remediu efectiv și la protecție împotriva abuzului;
6. Măsurile de control și supraveghere propuse în noul Regulament nu sunt însoțite de suficiente garanții împotriva abuzurilor și pot afecta dreptul la viață privată, integritate personală și demnitate umană;
7. Unele prevederi pot conduce la tratamente diferențiate nejustificate, inclusiv față de solicitanții care formulează cereri repetate de azil, fără existența criteriilor clare și obiective;

8. Reglementările analizate pun accent predominant pe obligațiile și restricțiile aplicabile beneficiarilor, fără a dezvolta în mod corespunzător garanțiile privind exercitarea drepturilor acestora;
9. Deși legislația introduce noțiunea de „solicitant cu nevoi speciale de primire”, mecanismele concrete de identificare, evaluare și adaptare a condițiilor de primire la vulnerabilitățile individuale nu sunt pe deplin dezvoltate, existând riscul ca anumite necesități speciale să nu fie identificate și abordate în mod corespunzător;
10. Existența unui singur centru de cazare la nivel național poate afecta capacitatea statului de a răspunde eficient unui aflux sporit de solicitanți de azil și de a asigura condiții de primire conforme standardelor drepturilor omului.

*În baza analizei **constatărilor de fapt privind respectarea drepturilor persoanelor cazare în Centrul de cazare al IGM, au fost identificate următoarele lacune și riscuri din perspectiva drepturilor omului:***

1. Informarea beneficiarilor se realizează preponderent prin semnarea unor formulare standardizate, fără verificarea sistematică a nivelului de înțelegere. Lipsa interpretării profesionale și utilizarea aplicațiilor de traducere automată pot afecta accesul efectiv la informație și exercitarea drepturilor;
2. Lipsa mecanismelor clare de identificare și acomodare a nevoilor culturale și religioase. Deși există preocupări declarative privind respectarea specificului religios și cultural, nu au fost identificate proceduri de evaluare și monitorizare a acestor nevoi, existând riscul asigurării condițiilor insuficiente sau neuniforme;
3. Condiții materiale de cazare parțial conforme standardelor. Starea fizică a camerelor, necesitatea lucrărilor de reparație, lipsa garanțiilor privind furnizarea hranei creează riscul neasigurării unui nivel de trai adecvat și a condițiilor compatibile cu demnitatea umană.
4. Dependența asigurării accesului la realizarea drepturilor de resursele financiare externe. Serviciile și facilitățile, inclusiv alimentația și activitățile de suport, sunt asigurate în mare măsură prin contribuția organizațiilor partenere, ceea ce afectează sustenabilitatea și continuitatea asigurării drepturilor garantate;
5. Acces insuficient instituționalizat la asistență psihologică. Lipsa funcției de psiholog în schema de personal a Centrului determină dependența de organizațiile partenere și limitează accesul continuu la suport psihologic, în special pentru persoanele vulnerabile sau traumatizate;
6. Reducerea garanțiilor privind accesul la servicii sociale și psihologice pentru viitor. Proiectul de modificare a Regulamentului Centrului de cazare nu prevede expres accesul la asistență socială și psihologică, ceea ce duce la diminuarea protecției beneficiarilor și la acces la servicii esențiale;
7. Accesibilitate limitată pentru persoanele cu dizabilități. Deși au fost realizate lucrări de adaptare, infrastructura Centrului nu este accesibilă persoanelor cu dificultăți de mobilitate, iar amenajările existente nu corespund standardelor în domeniu;
8. Formulări vagi care condiționează exercitarea drepturilor. Utilizarea expresiilor precum „în limitele fondurilor disponibile”, „în măsura posibilității” sau „în condițiile stabilite de administrație” reduc caracterul efectiv al drepturilor și generează aplicarea neuniformă sau arbitrară.
9. Implementarea parțială a noilor garanții privind protecția beneficiarilor. Noul mecanism de primire consacră drepturi importante privind protecția vieții de familie, prevenirea violenței și respectarea demnității și integrității persoanei, garanțiile nu sunt încă reflectate integral în cadrul normativ secundar și nici implementate în practică.

*Analiza **obligațiilor și interdicțiilor aplicabile persoanelor cazare în Centrul de cazare evidențiază existența riscurilor și vulnerabilităților care pot afecta exercitarea efectivă a drepturilor fundamentale și pot conduce la aplicarea arbitrară ale regulilor interne.***

1. Formulări vagi și insuficient previzibile. Mai multe obligații și interdicții sunt formulate într-o manieră generală și imprevizibilă, precum obligația de a respecta „alte obligații care reies din

Regulament” sau interdicția privind „actele de nesupunere pasivă”. Formulările în cauză nu oferă suficientă claritate, generând riscul interpretărilor arbitrare și afectând securitatea juridică a persoanelor cazate;

2. Riscul restrângerii libertății de exprimare și a libertății întrunirilor. Interdicțiile referitoare la organizarea, participarea sau sprijinirea acțiunilor și întrunirilor care ar putea afecta ordinea internă sunt formulate într-o manieră generală și pot duce la limitarea disproporționată a libertății de exprimare și a dreptului la întruniri pașnice;
3. Riscul instituirii unui regim cu caracter cvasi-penitenciar. Unele obligații și interdicții, precum cele referitoare la „nesupunerea activă sau pasivă”, controlul extins al comportamentului sau limitările privind organizarea vieții cotidiene, creează aparența unui regim disciplinar apropiat celui penitenciar, incompatibil cu statutul administrativ al solicitanților de azil.
4. Posibile ingerințe în dreptul la viață privată și autonomia personală. Obligația de inventariere a tuturor obiectelor personale și restricțiile privind utilizarea bunurilor proprii în camere pot afecta autonomia individuală, dreptul la bunuri și viața privată, în lipsa garanțiilor suficiente privind necesitatea și proporționalitatea acestor măsuri;
5. Limitarea posibilității de personalizare a spațiului locativ. Interdicția de a amplasa imagini, obiecte decorative sau alte elemente personale poate contribui la accentuarea caracterului instituțional al cazării și poate afecta sentimentul de demnitate, confort și apartenență al beneficiarilor, în special în cazul cazării de lungă durată;
6. Lipsa garanțiilor procedurale suficiente. Mai multe obligații presupun cooperarea cu administrația Centrului, inclusiv oferirea de explicații scrise sau verbale, fără a fi prevăzute în mod clar garanții privind dreptul la apărare, informarea într-o limbă înțeleasă sau posibilitatea contestării măsurilor adoptate;
7. Vulnerabilitatea persoanelor cu nevoi speciale. Obligațiile privind curățenia și întreținerea spațiilor comune pot genera dificultăți practice pentru persoanele vârstnice, persoanele cu dizabilități sau cele cu probleme de sănătate, în lipsa măsurilor compensatorii sau adaptărilor rezonabile.
8. Posibilitatea aplicării disproporționate a restricțiilor privind utilizarea bunurilor personale, schimbarea camerelor, accesul la anumite spații sau desfășurarea activităților colective oferă administrației o marjă largă de apreciere, fără criterii suficiente de clare pentru prevenirea arbitrarului.

*Analiza **organizării și funcționării Centrului de cazare** evidențiază o serie de vulnerabilități instituționale care pot afecta capacitatea acestuia de a asigura protecția efectivă a drepturilor persoanelor cazate și de a răspunde adecvat nevoilor acestora.*

1. Capacitate instituțională limitată pentru furnizarea serviciilor de suport. Structura organizațională a Centrului este orientată preponderent spre activități administrative, de evidență, pază și control al accesului, fără a include servicii proprii de asistență socială, psihologică sau medicală. Această situație limitează capacitatea instituției de a răspunde nevoilor persoanelor vulnerabile;
2. Dependența de instituții și organizații externe. Asigurarea suportului psihologic, social și, în anumite situații, juridic depinde în mare măsură de cooperarea cu alte autorități și organizații partenere. Dependența afectează continuitatea, accesibilitatea și sustenabilitatea serviciilor oferite beneficiarilor;
3. Lipsa funcțiilor specializate în structura de personal. Statul de personal nu include funcții de psiholog, asistent social sau personal medical, ceea ce reduce capacitatea Centrului de a identifica, evalua și gestiona direct situațiile de vulnerabilitate, inclusiv cazurile care necesită intervenții urgente sau specializate;
4. Orientarea predominantă către securitate și control administrativ. Aproximativ 78% din personal este reprezentat de funcții cu statut special, iar peste jumătate din resursele financiare sunt destinate serviciilor de pază. Orientarea favorizează o abordare centrată pe control și securitate în detrimentul abordării bazate pe protecția și integrarea beneficiarilor;

5. Autonomie administrativă și financiară redusă. Lipsa personalității juridice și dependența de IGM în ceea ce privește bugetul, personalul și dezvoltarea instituțională limitează capacitatea Centrului de a reacționa rapid la necesități operaționale sau la creșterea numărului de beneficiari.
6. Insuficiența investițiilor în dezvoltarea infrastructurii. Ponderea redusă a cheltuielilor pentru întreținere, reparații și modernizare (aproximativ 10% din buget) generează, pe termen mediu și lung, riscuri privind degradarea condițiilor de cazare și menținerii standardelor adecvate de primire;
7. Absența abordării multidisciplinare instituționalizate. Deși Centrul găzduiește persoane care pot avea nevoi complexe (traume, dizabilități, probleme sociale sau medicale), modelul organizațional actual nu integrează servicii multidisciplinare care să asigure o abordare holistică și individualizată a nevoilor beneficiarilor;
8. Riscul afectării protecției persoanelor vulnerabile. Lipsa specialiștilor și a mecanismelor interne dedicate duc la identificarea tardivă sau insuficientă a persoanelor cu necesități speciale, afectând accesul acestora la măsuri de protecție și asistență adecvate;
9. Condiționarea drepturilor de disponibilitatea resurselor. Misiunea Centrului și asigurarea condițiilor minime de cazare sunt raportate la formula „în limitele fondurilor disponibile”, ceea ce afectează caracterul efectiv și previzibil al drepturilor;
10. Accent redus pe integrare și incluziune socială. Deși IGM are atribuții în domeniul integrării străinilor, organizarea Centrului nu reflectă în această dimensiune, existând riscul ca beneficiarii să primească predominant servicii de cazare și supraveghere, fără suport suficient pentru integrarea socială și dezvoltarea autonomiei personale.

*Analiza **procedurii de cazare** evidențiază o serie de lacune normative și riscuri care pot afecta exercitarea efectivă a drepturilor fundamentale ale solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională.*

1. Riscul restrângerii disproporționate a libertății de circulație. Obligatorietatea cazării anumitor categorii de solicitanți de azil și aplicarea măsurii restrictive prevăzute la art. 64³ din Legea nr. 270/2008, care interzice părăsirea Centrului fără acordul administrației, pot constitui ingerințe în libertatea de circulație și libertatea individuală. Există riscul ca aceste măsuri să dobândească un caracter apropiat detenției administrative dacă nu sunt aplicate individualizat și proporțional;
2. Insuficiența garanțiilor procedurale împotriva arbitrarului. Deși măsura cazării restrictive se dispune prin decizie motivată, cadrul analizat nu oferă suficiente garanții privind contestarea rapidă și efectivă a măsurilor care limitează libertatea persoanei, ceea ce poate afecta dreptul la un remediu efectiv;
3. Posibile ingerințe în viața privată. Procedura de inventariere a tuturor bunurilor personale, limitarea posibilității de modificare a spațiului de locuit și supravegherea anumitor aspecte ale vieții cotidiene pot afecta dreptul la viață privată și autonomia individuală, în lipsa garanțiilor clare privind necesitatea și proporționalitatea acestor măsuri;
4. Riscul discriminării și stigmatizării din motive medicale. Posibilitatea izolării pentru o perioadă de până la 10 zile a persoanelor suspectate de maladii social-condiționate poate genera riscuri de discriminare și stigmatizare dacă măsura nu este fundamentată pe criterii medicale obiective, evaluări individuale și acces efectiv la servicii medicale;
5. Întârzieri în accesul efectiv la cazare. Procedurile medicale obligatorii pot genera întârzieri semnificative în procesul de admitere în Centru. Aceste întârzieri pot afecta dreptul solicitanților la condiții materiale de primire și la acces rapid la adăpost, în special pentru persoanele aflate în situații de vulnerabilitate;
6. Dependența excesivă de evaluarea administrativă. Procesul de admitere implică verificarea unor elemente precum situația financiară, riscurile de securitate și alte criterii administrative, ceea ce poate genera riscuri de apreciere subiectivă în lipsa criteriilor suficient de clare și transparente;
7. Vulnerabilitatea solicitanților supuși procedurilor accelerate. Aplicarea măsurilor restrictive în cadrul procedurilor rapide de examinare a cererilor de azil poate afecta în mod disproporționat

anumite categorii de solicitanți, inclusiv persoanele provenite din țări considerate sigure, fără o evaluare individuală suficientă a circumstanțelor personale;

8. Lipsa mecanismelor consolidate pentru evaluarea continuă a vulnerabilităților. Standardele internaționale impun identificarea continuă a nevoilor speciale pe întreaga durată a procedurii de azil. În lipsa procedurilor operaționale specializate și a personalului dedicat, există riscul ca anumite vulnerabilități să nu fie identificate sau să fie identificate tardiv;
9. Posibil impact asupra unității familiale și autonomiei beneficiarilor. Deși procedura prevede menținerea unității familiale, posibilitatea redistribuirii locurilor de cazare din motive administrative și caracterul instituțional al procesului de repartizare pot afecta autonomia persoanelor și sentimentul de stabilitate al beneficiarilor.

*Analiza cadrului normativ și a practicii privind **ordinea interioară** în Centrul de cazare evidențiază existența unor lacune care pot afecta securitatea juridică a beneficiarilor și exercitarea efectivă a unor drepturi fundamentale. Principalele riscuri identificate sunt următoarele:*

1. Lipsa Regulamentului de ordine interioară aprobat. Deși HG nr. 1023/2012 prevede expres aprobarea Regulamentului de ordine interioară al Centrului, acesta nu a fost elaborat și aprobat. Absența documentului afectează claritatea, accesibilitatea și previzibilitatea normelor aplicabile persoanelor cazate;
2. Reglementare insuficientă a regulilor de conduită și disciplină. Cadrul normativ actual conține doar prevederi generale privind obligațiile beneficiarilor, fără a detalia regulile privind utilizarea spațiilor comune, activitățile recreative, programul zilnic, măsurile disciplinare sau alte aspecte esențiale conviețuirii în Centru;
3. Riscul aplicării arbitrare a măsurilor administrative. Lipsa regulilor interne clare și detaliate duce la interpretări și practici neuniforme din partea administrației, afectând principiile legalității, securității juridice și egalității de tratament;
4. Posibile ingerințe disproportionale în dreptul la viață privată. Dreptul administrației de a efectua controale în spațiile de locuit, inclusiv în absența persoanei cazate, constituie o ingerință în viața privată care necesită garanții procedurale clare, criterii obiective și mecanisme de control împotriva arbitrariului;
5. Lipsa procedurilor reglementate pentru efectuarea controalelor. Nu există reguli clare privind condițiile, frecvența, autorizarea, documentarea și contestarea controalelor efectuate în camerele beneficiarilor, ceea ce reduce transparența și previzibilitatea acestor măsuri;
6. Lipsa mecanismelor de evidență și control al controalelor efectuate. Nu au fost prezentate informații privind numărul controalelor realizate, procesele-verbale întocmite sau posibilitatea beneficiarilor de a formula obiecții, ceea ce limitează capacitatea de monitorizare și evaluare a respectării drepturilor persoanelor cazate;
7. Insuficiența garanțiilor procedurale pentru beneficiari. Cadrul existent nu reglementează expres dreptul persoanelor cazate de a contesta măsurile dispuse în cadrul controalelor sau alte măsuri restrictive aplicate în contextul menținerii ordinii interne.
8. Lipsa transparenței privind aplicarea măsurilor restrictive. Absența procedurilor scrise și accesibile afectează capacitatea beneficiarilor de a înțelege limitele drepturilor și obligațiilor lor și de a anticipa consecințele unor eventuale încălcări ale regulilor interne.

*Analiza **condițiilor materiale de cazare și a infrastructurii** evidențiază existența unor vulnerabilități care, deși nu generează în prezent încălcări grave ale standardelor minime de primire, pot afecta exercitarea deplină a dreptului la un nivel de trai adecvat, la locuire în condiții de demnitate și la protecția persoanelor vulnerabile.*

1. Infrastructură învechită și insuficient modernizată. O parte semnificativă a infrastructurii necesită lucrări de reabilitare și modernizare, ceea ce indică existența deficiențelor structurale care afectează calitatea condițiilor de trai și sustenabilitatea acestora pe termen lung;

2. Accesibilitate insuficientă pentru persoanele cu dizabilități. Necesitatea adaptării blocurilor locative, a căilor de acces și a infrastructurii pentru persoanele cu necesități speciale demonstrează că accesibilitatea universală nu este pe deplin asigurată, existând riscul limitării accesului egal la condițiile de cazare și serviciile disponibile;
3. Condiții de cazare situate preponderent la nivelul minim acceptabil. Deși Centrul asigură condițiile materiale minime prevăzute de legislație, nivelul actual al infrastructurii și dotărilor nu reflectă pe deplin o abordare bazată pe drepturile omului, orientată spre asigurarea standardelor de trai adecvate și a unei vieți demne;
4. Lipsa separării efective a persoanelor supuse măsurii restrictive. Centrul nu dispune de spații distincte destinate exclusiv persoanelor obligate să locuiască în Centru în temeiul art. 64³ din Legea nr. 270/2008. Interconectarea blocurilor locative face dificilă delimitarea efectivă a acestei categorii de persoane de ceilalți beneficiari, ceea ce poate genera riscuri privind securitatea, protecția persoanelor vulnerabile și respectarea regimurilor juridice diferite aplicabile acestora;
5. Dependența de intervenții punctuale și de sprijin extern. O parte dintre îmbunătățirile infrastructurale au fost realizate cu sprijinul organizațiilor partenere, ceea ce afectează predictibilitatea și continuitatea procesului de modernizare a Centrului;
6. Riscuri privind siguranța și funcționalitatea infrastructurii. Necesitatea modernizării sistemelor de prevenire a incendiilor, supraveghere video, iluminat, canalizare și încălzire relevă existența vulnerabilităților care pot afecta siguranța și confortul persoanelor cazate;
7. Insuficiența investițiilor de dezvoltare. Volumul investițiilor necesare depășește sfera lucrărilor curente de întreținere și evidențiază existența decalajului între condițiile existente și standardele necesare unei instituții care găzduiește persoane aflate în situații de vulnerabilitate;
8. Eficiență energetică redusă și costuri operaționale sporite. Necesitatea termoizolării clădirilor și a implementării soluțiilor energetice moderne indică existența vulnerabilităților care pot afecta atât confortul beneficiarilor, cât și utilizarea eficientă a resurselor financiare.

*Analiza aspectelor privind **securitatea, protecția persoanelor vulnerabile și răspunsul în situații de urgență** relevă existența unor vulnerabilități care pot afecta capacitatea sistemului de primire de a asigura protecția efectivă a drepturilor solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională.*

1. Lipsa mecanismelor de raportare și monitorizare a incidentelor de securitate. Deși Centrul dispune de măsuri de securitate fizică și tehnică, nu a fost posibilă verificarea existenței mecanismelor funcționale și accesibile de raportare, înregistrare și monitorizare a incidentelor de securitate, ceea ce poate limita capacitatea de prevenire și gestionare a riscurilor;
2. Informații insuficiente privind prevenirea și combaterea violenței bazate pe gen. Nu au fost identificate informații privind existența procedurilor specializate pentru prevenirea, identificarea și gestionarea cazurilor de violență sexuală și violență bazată pe gen, inclusiv mecanisme de protecție și referire pentru victime;
3. Posibile ingerințe în viața privată prin măsurile de control și supraveghere. Inventarierea bunurilor personale, controlul accesului și supravegherea video constituie măsuri legitime de securitate, însă necesită garanții clare privind necesitatea, proporționalitatea și protecția datelor personale pentru a preveni eventuale ingerințe excesive în viața privată;
4. Capacitate limitată a sistemului de primire în situații de criză. Existența unui singur centru de cazare pentru solicitanții de azil la nivel național reprezintă o vulnerabilitate structurală care poate afecta capacitatea statului de a răspunde eficient unui aflux sporit de persoane aflate în nevoie de protecție;
5. Riscul supraaglomerării în situații excepționale. Experiența anului 2022, când capacitatea nominală a Centrului a fost depășită, demonstrează că în situații de criză există riscul afectării condițiilor materiale de primire și al reducerii standardelor de protecție pentru beneficiari;
6. Lipsa mecanismului de contingență pe deplin operaționalizat. Deși este în curs elaborarea unui mecanism național de gestionare a afluxului sporit de străini, la momentul evaluării acesta nu era

încă adoptat și implementat, ceea ce creează incertitudini privind capacitatea de reacție rapidă și coordonată a autorităților;

7. Riscuri privind accesul la condiții materiale adecvate în situații de urgență. În cazul unui aflux masiv de solicitanți de azil, există riscul insuficienței spațiilor de cazare, al resurselor logistice, al serviciilor sanitare și al altor facilități esențiale necesare asigurării unui nivel de trai adecvat;
8. Dependența de capacități și resurse care urmează a fi identificate. Mecanismul de contingență propus se bazează pe identificarea ulterioară a spațiilor, resurselor și capacităților disponibile la nivel național, ceea ce poate afecta rapiditatea și eficiența intervenției în situații de urgență.

Concluzie - sinteză

Analiza standardelor internaționale, a cadrului normativ național și a practicii existente în Centrul de cazare relevă faptul că sistemul de primire din Republica Moldova asigură, în linii generale, standardele minime aplicabile solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională. Totuși, evaluarea din perspectiva drepturilor omului evidențiază existența vulnerabilităților structurale, instituționale și procedurale care limitează realizarea deplină și efectivă a drepturilor fundamentale ale persoanelor cazate.

Primo, au fost identificate **riscuri sistemice** legate de capacitatea și sustenabilitatea sistemului de primire, determinate de existența unui singur centru de cazare la nivel național, lipsa alternativelor reale la cazarea instituționalizată, dependența serviciilor și activității de suport de resurse externe. Aceste vulnerabilități pot afecta capacitatea statului de a asigura continuitatea și calitatea protecției în situații de presiune asupra sistemului.

Secundo, analiza relevă insuficiența garanțiilor procedurale și existența riscului de aplicare arbitrară a măsurilor restrictive, inclusiv în contextul noilor reglementări privind obligarea solicitantului de azil de a locui într-un centru de cazare. Lipsa procedurilor clare, a mecanismelor eficiente de contestare, a Regulamentului de ordine interioară aprobat și existența formulărilor normative vagi pot afecta securitatea juridică și pot genera ingerințe disproporționate în exercitarea libertății de circulație, a vieții private și a dreptului la un remediu efectiv.

O altă vulnerabilitate majoră privește protecția insuficient dezvoltată a persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate. Deși cadrul legal consacră noțiunea de *solicitant de azil cu nevoi speciale de primire*, mecanismele necesare pentru identificarea timpurie, evaluarea continuă și adaptarea condițiilor de primire la necesitățile individuale nu sunt dezvoltate și aplicate. În aceste condiții, există riscul ca anumite categorii de persoane – inclusiv copiii, persoanele cu dizabilități, victimele torturii, ale traficului de persoane sau ale violenței bazate pe gen – să nu beneficieze de protecția și asistența necesare.

Totodată, analiza organizării și funcționării Centrului evidențiază o orientare predominantă către administrare, control și securitate, în detrimentul dezvoltării serviciilor multidisciplinare de suport. Lipsa funcțiilor specializate de psiholog, asistent social sau personal medical, precum și dependența de organizațiile partenere pentru furnizarea serviciilor esențiale, limitează capacitatea instituției de a răspunde într-o manieră integrată și sustenabilă nevoilor beneficiarilor.

În ceea ce privește condițiile materiale de primire, deși acestea nu relevă existența unor încălcări grave ale standardelor minime, infrastructura Centrului continuă să prezinte deficiențe care afectează nivelul de realizare a dreptului la locuire în condiții de demnitate, siguranță și accesibilitate. Necesitatea modernizării infrastructurii, accesibilitatea insuficientă pentru persoanele cu dizabilități și lipsa separării efective a persoanelor supuse măsurii restrictive de obligare de a locui în Centru constituie vulnerabilități relevante din perspectiva respectării drepturilor omului.

Prin urmare, deși evaluarea nu relevă existența unor încălcări sistemice sau grave ale drepturilor omului, aceasta demonstrează că sistemul actual de primire rămâne orientat în principal spre administrarea și controlul procesului de cazare și mai puțin spre dezvoltarea abordării integrate bazate pe drepturile omului. Consolidarea garanțiilor procedurale, dezvoltarea mecanismelor de protecție a persoanelor

vulnerabile, instituționalizarea serviciilor specializate de suport și modernizarea infrastructurii reprezintă condiții esențiale pentru asigurarea protecției efective a demnității umane și pentru alinierea deplină a sistemului de primire la standardele internaționale și europene aplicabile.

RECOMANDĂRILE AVOCATULUI POPORULUI

Urmare a constatărilor prezentului Raport tematic și în temeiul art. 24 alin. (2) din Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), în vederea consolidării respectării drepturilor omului ale solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională cazați în Centrul de Cazare al Inspectoratului General pentru Migrație, Avocatul Poporului formulează următoarele:

RECOMAND

MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE:

1. Să elaboreze, în termen de 1 lună de la recepționarea Raportului, un Plan de implementare a recomandărilor prezentate pentru fiecare punct în parte, care să includă termene clare, indicatori de monitorizare și raportare periodică semestrială către Oficiul Avocatului Poporului.
2. Să revizuiască cadrul normativ aplicabil condițiilor de primire și cazării solicitanților de azil, în vederea asigurării compatibilității depline cu principiile legalității, necesității, proporționalității și nediscriminării, inclusiv prin reevaluarea măsurii restrictive Cazarea într-un centru de cazare restrictive care ar putea limita libertatea de circulație a solicitanților de azil, fără lipsa garanțiilor.
3. Să promoveze reglementarea alternativelor la cazarea în Centrul de cazare, inclusiv mecanisme de cazare în comunitate și alte forme de acomodare adaptate nevoilor beneficiarilor.
4. Să asigure elaborarea acordurilor de colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, cu Ministerul Sănătății și cu alte instituții/autorități competente, în vederea acordării asistenței necesare, inclusiv cazarea în centre specializate, în cazul identificării persoanelor cu dizabilități, a persoanelor victime ale traficului de ființe umane, a persoanelor cu dizabilități psihosociale și intelectuale, a persoanelor cu tulburări mintale și de comportament, precum și a persoanelor care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, a persoanelor victime ale violenței în familie, în funcție de specificul nevoii fiecărui solicitant de azil cu necesități speciale.
5. Să accelereze adoptarea și operaționalizarea mecanismului național de gestionare a situațiilor de aflax sporit de străini, cu stabilirea clară a responsabilităților instituționale, a resurselor disponibile și a garanțiilor privind respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor aflate în nevoie de protecție internațională, în contextul necesității asigurării cazării solicitanților de azil.
6. Să aloce resurse financiare suficiente pentru modernizarea infrastructurii Centrului de cazare, inclusiv pentru accesibilizarea acestuia pentru persoanele cu dizabilități și adaptarea spațiilor la nevoile grupurilor vulnerabile.

INSPECTORATULUI GENERAL PENTRU MIGRAȚIE:

1. Să elaboreze, în termen de 1 lună de la recepționarea Raportului, un Plan de implementare a recomandărilor prezentate pentru fiecare punct în parte, care să includă termene clare, indicatori de monitorizare și raportare periodică semestrială către Oficiul Avocatului Poporului.
2. Să aprobe Regulamentul de ordine interioară al Centrului de cazare, în conformitate cu prevederile HG nr. 1023/2012, cu includerea unor reguli clare, accesibile și previzibile privind drepturile și obligațiile beneficiarilor, măsurile disciplinare, procedurile de control și mecanismele de contestare.
3. Să revizuiască procedurile interne privind cazarea și aplicarea măsurii de obligare de a locui în Centrul de Cazare, astfel încât orice restrângere a drepturilor să fie individualizată, motivată și însoțită de garanții procedurale efective.

4. Să instituie mecanisme funcționale care să asigure emiterea deciziilor de cazare în termen de până la 24 de ore din momentul depunerii cererii de azil și preluarea solicitanților de azil, inclusiv în afara programului de lucru și în zilele de odihnă.
5. Să elaboreze și să implementeze proceduri operaționale privind identificarea continuă, evaluarea și monitorizarea persoanelor cu nevoi speciale, inclusiv prin elaborarea și aplicarea ghidurilor și instrumentelor de evaluare corespunzătoare.
6. Să consolideze accesul beneficiarilor la informație, inclusiv prin asigurarea utilizării serviciilor de interpretariat profesionist și prin verificarea sistematică a nivelului de înțelegere a informațiilor comunicate.
7. Să instituie mecanisme clare și accesibile de depunere și examinare a plângerilor, inclusiv mecanisme confidențiale de raportare a incidentelor de securitate, a discriminării și a violenței bazate pe gen.
8. Să elaboreze și să implementeze politici și proceduri interne privind prevenirea și combaterea discriminării, a discursului de ură, a violenței bazate pe gen și a altor forme de abuz, inclusiv mecanisme de referire și protecție a victimelor.
9. Să instituie un sistem de evidență, documentare și monitorizare a controalelor efectuate în spațiile de locuit, care să includă motivele efectuării controlului, persoanele implicate, rezultatele acestuia și posibilitatea formulării obiecțiilor de către beneficiari.
10. Să asigure separarea efectivă și condiții adecvate pentru persoanele supuse măsurii restrictive de obligare de a locui în Centrul de cazare, cu respectarea drepturilor și garanțiilor specifice aplicabile acestei categorii de persoane, sau identificarea altei locații pentru cazarea acestora.
11. Să consolideze componenta socială și de integrare a activității Centrului, inclusiv prin crearea sau identificarea mecanismelor permanente de asistență socială și psihologică pentru beneficiari.
12. Să examineze oportunitatea completării structurii de personal a Centrului cu funcții specializate, inclusiv de psiholog și asistent social, sau să instituie mecanisme permanente care să asigure disponibilitatea acestor servicii.
13. Să elaboreze și să implementeze un plan multianual de modernizare a infrastructurii Centrului, care să includă accesibilizarea spațiilor, reabilitarea blocurilor locative, modernizarea sistemelor de securitate și prevenire a incendiilor, precum și măsuri de eficiență energetică.
14. Să instituie mecanisme periodice de consultare a beneficiarilor privind condițiile de trai, siguranța și serviciile oferite în Centru, în vederea identificării timpurii a problemelor și îmbunătățirii continue a condițiilor de primire.
15. Să asigure colectarea și analiza sistematică a datelor privind incidentele de securitate, plângerile, vulnerabilitățile identificate și măsurile de protecție acordate, în vederea fundamentării politicilor și intervențiilor instituționale.

CENTRULUI DE CAZARE AL IGM:

1. Să elaboreze, în termen de 1 lună de la recepționarea Raportului, un Plan de implementare a recomandărilor prezentate pentru fiecare punct în parte, care să includă termene clare, indicatori de monitorizare și raportare periodică semestrială către Oficiul Avocatului Poporului.
2. Să elaboreze și să înainteze spre aprobare proiectul Regulamentului de ordine interioară al Centrului de Cazare, cu includerea unor reguli clare, accesibile și previzibile privind drepturile și obligațiile persoanelor cazate, procedurile de control, măsurile disciplinare și căile de contestare.

3. Să instituie un mecanism intern confidențial și accesibil de depunere și examinare a plângerilor, inclusiv pentru sesizarea incidentelor de securitate, discriminării, violenței bazate pe gen și altor încălcări ale drepturilor persoanelor cazate.
4. Să dezvolte și să implementeze proceduri interne pentru identificarea timpurie și monitorizarea continuă a persoanelor cu nevoi speciale, inclusiv a copiilor, persoanelor cu dizabilități, victimelor traficului de persoane, torturii sau violenței bazate pe gen.
5. Să asigure evaluarea periodică a gradului de înțelegere a informațiilor comunicate beneficiarilor, inclusiv prin utilizarea serviciilor de interpretariat și a materialelor informative adaptate necesităților lingvistice și culturale ale acestora.
6. Să instituie un sistem de identificare și definire a riscurilor/incidentelor de securitate-siguranță și de evidență, monitorizare și de prevenire a incidentelor de securitate, care să permită analiza periodică a acestora și adoptarea măsurilor preventive corespunzătoare.
7. Să elaboreze proceduri clare privind efectuarea controalelor în spațiile de locuit, inclusiv condițiile de autorizare, documentare, informare a beneficiarilor și posibilitatea formulării obiecțiilor.
8. Să asigure documentarea tuturor controalelor efectuate în camerele beneficiarilor, prin procese-verbale și registre dedicate, care să permită verificarea legalității și proporționalității măsurilor aplicate.
9. Să organizeze periodic sesiuni de informare și consultare a persoanelor cazate, pentru identificarea problemelor privind condițiile de trai, securitatea, accesul la servicii și respectarea drepturilor acestora.
10. Să dezvolte mecanisme interne de prevenire și răspuns la cazurile de violență bazată pe gen, exploatare, abuz și hărțuire, inclusiv prin desemnarea unor persoane responsabile și stabilirea procedurilor de referire către instituțiile competente.
11. Să acorde o atenție sporită protecției persoanelor vulnerabile, prin adaptarea condițiilor de cazare și a regulilor interne la necesitățile specifice ale acestora și prin aplicarea principiului acomodării rezonabile.
12. Să întreprindă măsuri pentru îmbunătățirea accesibilității infrastructurii, inclusiv prin eliminarea barierelor fizice și adaptarea spațiilor pentru persoanele cu mobilitate redusă.
13. Să elaboreze și să implementeze un plan anual de întreținere și modernizare a infrastructurii, care să includă prioritizarea investițiilor necesare pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și a siguranței beneficiarilor.
14. Să asigure monitorizarea periodică a respectării principiului nediscriminării și a egalității de tratament, inclusiv prin colectarea și analizarea datelor privind incidentele și plângerile relevante.
15. Să consolideze activitățile de integrare socială, educaționale, recreative și comunitare, în vederea reducerii izolării sociale și promovării autonomiei beneficiarilor.
16. Să elaboreze proceduri interne de gestionare a situațiilor de urgență și evacuare, inclusiv pentru situațiile de aflus sporit de persoane, incendii, incidente de securitate sau alte situații excepționale.

Raportul este diseminat autorităților și este public.